

ФИЛАТЕЛИСТА

Оријан Савеза филателиста Србије

БЕОГРАД

9-10

ХИИ ГОДИНА 1960

„ФИЛАТЕЛИСТА“ ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ БЕОГРАД

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Уредништво: Сремска ул. бр. 6/IV

Одговорни уредник: Драгољуб М. Раичевић, Београд, Ул. 14 децембра 69

Телефон 31-214

Све рукописе, наруџбине, рекламације слати на адресу:
Инж. Александар Петровић, Београд, Војводе Драгомира 25. Тел. 40-277
Рукописи се не враћају.

С А Д Р Ж А Ј

Инж. Ал. Ј. Петровић: СРПСКЕ ВОЈНЕ ПОШТЕ У АЛБАНИЈИ ЗА ВРЕМЕ БАЛКАНСКОГ И ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА — — — — —	141
Зд. Јуреша: ПОВОДОМ ИЗДАЊА ПРИГОДНЕ МАРКЕ ЕДВАРДА РУСЈАНА О 50 ГОДИШЊИЦИ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА — — — — —	144
М. К. Ивановић: ПРВИ ЛЕТОВИ НА ЛИНИЈАМА ЈУГОСЛОВЕНСКОГ АЕРОТРАНСПОРТА — — — — —	146
— : ХОЛАНДСКА АВИЈАЦИЈА — — — — —	151
— : СРПСКЕ ДОПИСНЕ КАРТЕ (наставак) — — — — —	152
М. К. Ивановић: КОНГРЕС МЕЂУНАРОДНОГ ФИЛАТЕЛИСТИЧКОГ САВЕЗА — — — — —	154
Инж. Ј. Величковић: МЕЂУНАРОДНА ФИЛАТ. ИЗЛОЖБА У ЛОНДОНУ	156
М. К. Ивановић: МЕЂУНАРОДНА ФИЛАТ. ИЗЛОЖБА „POLSKA 60”	157
З. Крелнус: ДРАГАН НОВАК — — — — —	159
М. Влаисављевић: РАЗВОЈ ФИЛАТЕЛИСТИЧКОГ ЖИВОТА У ВРШЦУ	159
С. Остојић: МИХЕЛОВ КАТАЛОГ ЗА 1961 ГОДИНУ — — — — —	160
Инж. А. Петровић: НАЈРЕЂЕ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ У СВЕТУ — — — — —	162
Др. Б. Новаковић: ОМЛАДИНИ КОЈА ЖЕЛИ РАЗМЕНУ СА ИНОСТРАНСТВОМ — — — — —	164
Д. Б. Спајић: ТАКСЕНЕ МАРКЕ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ ЗА КАРТЕ И ДОМИНЕ — — — — —	164
— : ПРВИ НАЦРТ ПРАВИЛНИКА ЗА ОМЛАДИНСКЕ ИЗЛОЖБЕ — — — — —	165
— : НАШЕ МАРКЕ — — — — —	167
— : ПРИГОДНИ ЖИГОВИ — — — — —	168
— : НАШЕ ЦЕЛИНЕ — — — — —	169
— : ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ШТАМПА — — — — —	170
— : ПРИГОДНЕ КОВЕРТЕ — — — — —	171
— : НОВЕ МАКЕ — — — — —	172

„FILATELISTA“ ORGANE DE L'UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Propriétaire et éditeur: UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Rédigé par un comité de rédaction. — Rédaction Rue Sremska 6/IV

Rédacteur en chef Drag. M. Raičević. — Beograd, Rue 14 decembre. 69

Manuscrits, commandes, réclamations doivent être envoyés à l'adresse:

Ing. Alexandre Petrović. — Beograd, Voïvode Dragomira 25. — Tel. 40-277.

S O M M A I R E

Ing. A. P.: BUREAUX DE POSTE MILITAIRES SERBES EN ALBANIE PENDANT LA GUERRE BALKANIQUE ET LA PREMIERE GUERRE MONDIALE (141); — Z. J.: A PROPOS DE L'EMISSION COMMEMORATIVE EN L'HONNEUR DE EDUARD RUSJAN A L'OCCASION DU 50-e ANNIVERSAIRE DE L'AVIATION YOUGOSLAVE (144); — M. K. I.: PREMIERS VOLS SUR LES LIGNES DE LA JAT (146); — CARTES POSTALES SERBES (suite) (152); — M. K. I.: CONGRES DE LA FIP (154); — Ing. J. V.: EXPOSITION INTERNATIONALE PHILATELIQUE A LONDRES (156); — M. K. I.: EXPOSITION INTERNATIONALE PHILATELIQUE „POLSKA 60” (157); — Z. K. DRACAN NOVAK (159); — M. V.: DEVELOPPEMENT DE LA VIE PHILATELIQUE A VRŠAC (159); — S. O.: CATALOGUE MICHEL POUR 1961 (160); — A. P.: TIMBRES-POSTE LES PLUS RARES AU MONDE (162); — Dr. B. N.: A LA JEUNESSE QUI DESIRE ECHANGER DES TIMBRES-POSTE AVEC L'ETRANGER (164); D. B. S.: TIMBRES FISCAUX DU ROYAUME DE SERBIE A L'EGARD DES CARTES A JOUER ET LES DOMINOS (164); — PREMIER PROJET DU REGLEMENT CONCERNANT LES EXPOSITIONS PHILATELIQUE DES JEUNES (165); — NOS TIMBRES-POSTE (167); — OBLITERATIONS SPECIALES (168); — NOS ENTIERS POSTAUX (169); — PRESSE PHILATELIQUE (170); — ENVELOPPES „PREMIER JOUR” (171); — NOUVEAUX TIMBRES-POSTE (172).

СРПСКЕ ВОЈНЕ ПОШТЕ У АЛБАНИЈИ ЗА ВРЕМЕ БАЛКАНСКОГ И ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

У Балканском рату, после ослобођења Старе Србије и Македоније, за Србију је добијање слободних пристаништа на Јадранском мору, Драча и Медове, претстављало тежиште српских аспирација, јер би се њиховим остварењем Србија опростила вековне тешке економске зависности од Аустро-Угарске. — Прилике су биле такве, да су диктовале брзо деловање и што брже избијање на Јадранско море, пре него што би велике силе отпочеле преговоре и посредовања за мир. Мислило се да би српске оправдане аспирације на слободно море биле ојачане свршеним чином. У Србији су били убеђени да би извршење ове врло тешке операције обезбедило тај давно жељени излазак на море, што би било задовољење животног питања српског народа и обезбеђење његовог даљег напретка. За постигнуће тога није се презало ни од каквих жртава.

Борећи се са теренским и временским тешкоћама, кроз беспутне албанске планине и клисуре, по снегу и великим кишама, преко набујалих и разливених река, одолевајући истовремено нападима албанских горштака, српски одреди, изгладнели, поцепани и боси, ипак су се пробили кроз све те незгоде и 5 новембра 1912 стигли су пред Љеш, који су после кратке борбе заузели, а пред вече истог дана ушли су у Медову (Св. Јован Медовски) и том приликом се састали с Црногорцима, који су Медову већ 3 новембра били заузели. Тиме је била потпуно пресечена веза Скадра са морем.

13 новембра била је заузета Кроја, 15 новембра Тирана, а 16 новембра Драч.

У Љешу, Елбасану и Драчу биле су крајем 1912 године отворене српске војне поште. Оне су се биле повезале, ради транспорта поштанских пошиљака, са црногорским поштама у Св. Јовану Медовском и Бару, као што се види из црногорске наредбе ПТ Бр. 14710 од 24. XI. 1912 издате пошти Бар „да прима и даље експедије затворене поштанске кесе, упућене јој од српских војних пошта... Приспеле кесе из наве-

дених места да картира станицу Св. Јован у Медови, а она српској пошти у Љешу“.¹⁾

За потребе српске војске, која је опседала Скадар, у марту 1913 године, „са врло великим тешкоћама успостављен је и поштански саобраћај, на товарним коњима, средством релеја, стазом преко Пуке и Спаса за Призрен“, каже генерал Живко Павловић у чланку „Опсада Скадра“ у „Српском Књижевном Гласнику“ од 1. VII 1924.

Тачан датум отварања српских војних пошта у Љешу, Елбасану и Драчу не знамо, али је врло вероватно да су успостављане одмах, чим су српски одреди које место заузели, — у новембру 1912, кад је постигнута и веза са црногорским поштама, као што смо напред видели.

Све те три српске војне поште имале су своје жигове, који су били истог типа: једнокружни, с именом места горе српским (ћирилицом), доле француским (латиницом), с датумом у једном реду по средини жига (с месецом означеним арапским бројкама, годином означеном двома последњим бројкама и с ознаком времена пријема); између датума и имена места, у сегментним пољима, стоји изнад „ВОЈНА“, а испод датума „ПОШТА“.

Немамо података какве су поштанске вредноснице и да ли су биле прописане за употребљавање у овим поштама за време поседања Албаније. Изгледа да су употребљаване поред српских марака и дописница и турске које су биле тамо затечене. У Србији су тада биле у течају марке издане 1911 године (с ликом краља Петра с капом), те се једино оне и могу појавити употребљене код ових пошта у ово време. Ја сам видео у збирци пок. Дурока: у Драчу употребљену турску марку и српску поштанску упутницу, а видео сам још једну турску марку од 5 пија са жигом Драча од 13. IV. 13; из Елбасана је Дуроко имао српску марку на поштанској упутници, а из Љеша порто марку Црне Горе поништену жигом ове поште.

Војне поште у Драчу и Елбасану морале су престати с радом при повлачењу српске војске са албанске територије на ново одређену границу између Србије и нове државе Албаније, — а то је било 22 априла 1913.

За пошту у Љешу знамо да је дуже време функционисала као српска пошта. Из чланка генерала Ж. Павловића „Пробијање наших трупа кроз Северну Албанију и избијање на Јадранско Море новембра 1912 год.” у „Срп. Књиж. Гласнику” од 16. II. 1924 види се да је 2 јануара 1913 српска Команда приморских трупа прешла из Драча у Љеш. Сем тога, ту је био дошао око половине марта и српски Приморски кор ради опсаде Скадра, па је ту био велики део те војске и њених позадинских јединица, те је свакако за све то време ту била и српска војна пошта, која је по свој прилици радила све дотле, док се Приморски кор није почео спремати за повратак преко мора, преко Солуна. Последњих дана марта и првих дана априла почео је покрет српских трупа са скадарског фронта према Медови, где се 7 априла премести и корпусни штаб. Том приликом је сва храна и фураж, претекла српским трупама, предата Црногорцима, па је вероватно тих дана и та српска пошта престала да ради.

Поема свим наведеним околностима, ова пошта у Љешу није могла прећи у црногорске руке „крајем 1912 године”, како сам био закључио у чланку „Поште Црне Горе у Албанији за време Балканског рата”, објављеном у „Филателисти” бр. 7—10/57, већ тек почетком априла 1913 године, или можда још тачније, према тврђењу Марка Цвјетковића у чланку „Поште и телеграфи Црне Горе у Албанији за време Балканског рата”, објављеном у „ПТТ АРХИВУ”, св. 3, — није ни предавана Црној Гори.

Кад је конференција амбасадора у Лондону решила у марту 1913 године да се успостави самостална Албанија, а и по свршеном послу на Скадру, учињеној помоћи црногорској војсци при опсади Скадра, — српска војска се 15 априла 1913 укрцала у Св. Јовану Медовском у бродове ради транспортовања у Солун, а један део се повлачио на новоодређену границу између Србије и Албаније.

После повлачења српске војске — по потпису уговора у Лондону 30 маја 1913 — са територија опредељених за нову државу Албанију, стање на српско-албанској граници убрзо је почело да постаје озбиљно. Било је сталних сукоба између албанских чета и српских пограничних снага, па је било чак и упада албанских чета на српску територију и наношења знатних штета. То је српској влади дало повода да успори евакуацију и да задржи извесне положаје од стратешке важности изван граница. Осим тога, да би спречила ширење непријатељске пропаганде међу арбанашком мањином у новоослобођеним крајевима и кријумчарење оружја, Србија је прекинула загранични саобраћај. Становништво с албанске стране нашло се одједном потпуно отсечено од старих тр-

жишта, са којих се снабдевало и где је налазило могућности за зараду. Сиromашно и пре рата, оно је сада запало у још теже стање. Тиме је акција страних агената, уперена против Србије, била у Албанији знатно олакшана. У времену, кад је српска влада, под притиском Аустро-Угарске и Италије, наставила прекинуто повлачење из Албаније, дошло је до снажног напада с албанске стране. 24 септембра 1913 пробиле су албанске снаге у јачини од неколико хиљада добро наоружаних бораца граничне положаје код Дебра, заузеле Дебар и Стругу и побиле већи део бранилаца. На то су са српске стране предузете мере ширег обима, — упућене су две дивизије I позива на албанску границу, које су 1 октобра 1913 повратиле Дебар и Стругу, па су без задржавања прешле Дрим и ушле у Маћу и Малесију. Аустро-угарска и Италијанска влада затражиле су тада од осталих сила интервенцију да се Србија спречи у даљем продирању, из бојазни да не покуша да се у тим крајевима устали. И мада је Србија уверавала да ће се на узетим положајима задржати само до коначног утврђења границе, аустро-угарска влада поставила је 18 октобра српској влади ултиматум да у року од осам дана повуче своје трупе, што је ова, по савету Русије, и примила.²⁾

Између још неких других места том приликом је српска војска задржала под окупацијом и Биџан и Пишкопеју, у којима су за потребе српске војске биле отворене поштанске станице. Према службеним објавама у „Српским новинама” ове су поште постојале од 13 септембра до 14 октобра 1913.

До данас није познат никакав жиг ових двеју пошта. Дароко, поред података у његовом делу „Die Poststempel von Serbien”, написао ми је у једном писму: „Нашао сам јердну рукописно поништену марку са неког послатка из поште „Пишкопеја”; од поште у Биџану, међутим, нисам видео никакав жиг нити друго неко обележје.” — То је све што сам могао сазнати о раду и жиговима ових пошта. По свој прилици да те поште нису ни имале своје жигове.

У времену непосредно после повлачења српских јединица из Албаније настао је тамо страхан хаос. 21 фебруара 1914 био је изабран за владоца нове државе кнез Виљем од Вида (нећак румунске краљице Јелисавете, Кармен Силве, — на њену молбу преко бечке владе). И на супрот саветима немачког цара Виљема II, кнез Вид прими понуђени му престо и оде у Албанију 7 марта 1914.

Још пре његовог ступања на престо у једном делу Албаније био је подигнут устанак, а у другом једном делу су се осећала роварења Есад-паше. У северном делу Епира, који је, на настојања Аустрије и Италије, припојен новој држави Албанији, становништво грчке народности није могло с тим да се помири, а ни сама грчка влада није смирне душе могла с тим сагласити. Грчка је званично морала на то пристати, али се у овим крајевима подржавало незадовољство и стални немири, који се нису могли силом

угушити. И кад се грчка војска повукла из тих крајева, тамошњи народ подиже устанак.

Иако је Есад-паша био прогнан у мају 1914 године из Албаније, а грчка војска се повукла изван њених граница, ипак се осећало да кнез Виљем није био дорастао за поверени му положај. Нити материјално, нити војнички, нити политички помаган са ма које стране, ни споља, ни у самој земљи, него напротив, снага његових присталица била је стално под ударцима страних агената, а кад букну светски рат, и он хтеде да остане неутралан, препусти га својој судбини чак и Аустрија. И у оваквим приликама, под оваквим околностима, кнез није могао да се одржи у земљи, — и напусти је 4 септембра 1914.³⁾

Тада је Есад, који се налазио у Нишу, издејствовао помоћ од српске владе за повратак и узимање власти у Албанији. Он је већ 9 септембра 1914 био у Албанији и успео са својим присталицама и помоћу добиеном са стране да се „учврсти“ само у средњој Албанији. Крајем септембра он је образовао владу у Драчу, али је тек тада настао хаос у земљи. Још у јулу 1914 Италија је била заузела острво Сасено, а 18 октобра заузела је и Валону. Грци заузеше Северни Епир (Јужну Албанију) и одмах прогласише анексију те покрајине. Аустро-угарски агенти, скадарски конзул и бугарски македонски комитет организовали су из Албаније честе упаде комита и качака у српске крајеве. Сем тога, предузимања Италије у Валони и Грчке у Епиру упућивала су Србију и Црну Гору да се и оне нађу на територији Албаније.

У пролеће 1915 године српска војска ушла је у Елбасан и у Тирану (11 јуна 1915), да би спречила вршљања страних агената дуж српске границе, а и да помогне Есад-пашу, пријатеља Тројног споразума. — Црногорци пак продреше у северне крајеве; при крају априла 1915 заузеше Скадар.

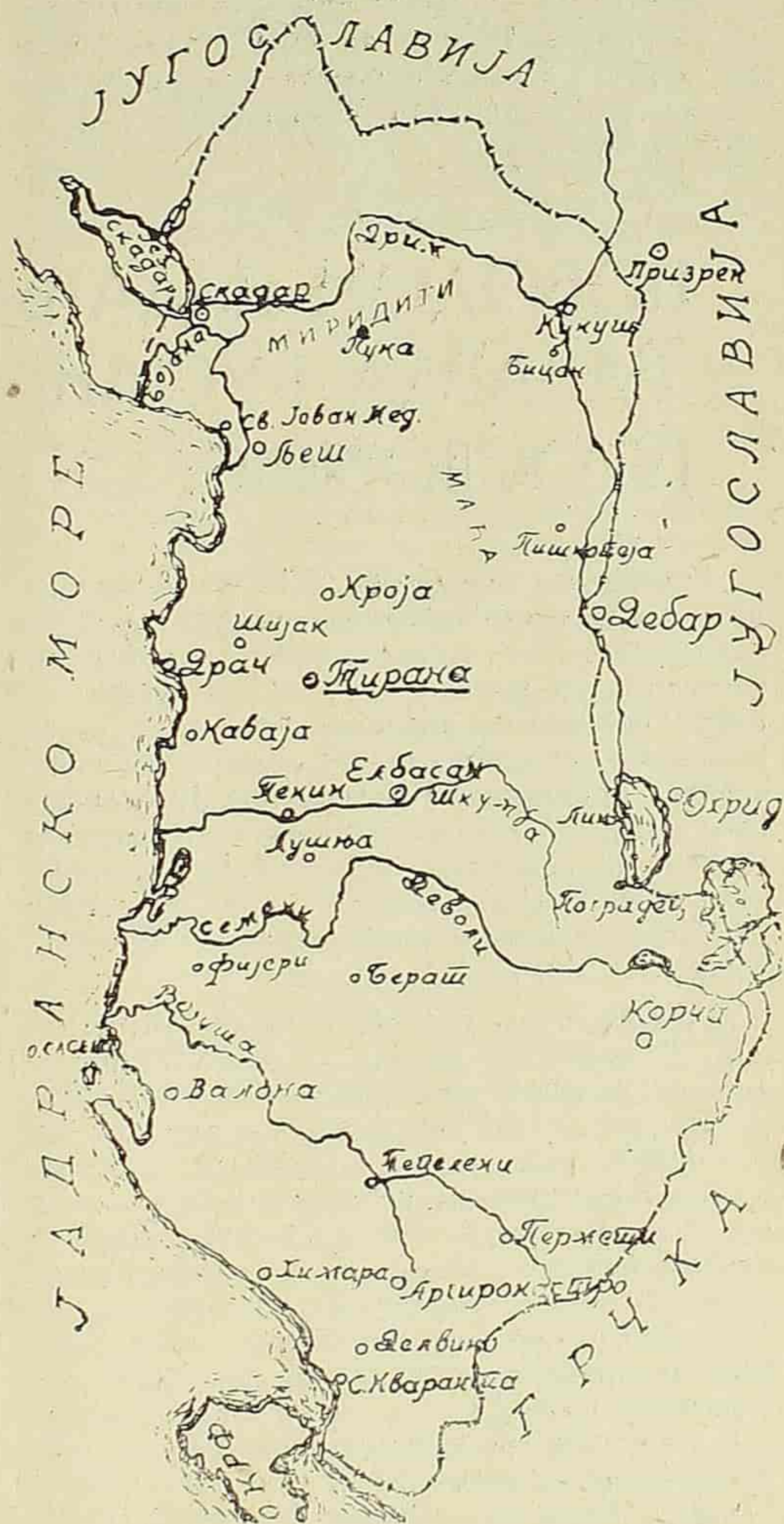
За потребе српске војске биле су отворене и радиле, док је била могућна веза са Србијом, српске поште у Елбасану, Подграцу и Тирани. Немамо података о времену отварања тих пошта, али свакако нису биле отворене пре заузећа Тиране у јуну 1915 године.

На тим поштама употребљаване су српске поштанске вредноснице и војничке дописнице. Које су пак вредноснице употребљаване, није нам тачно познато. Према појединим примерцима писама и др., која потичу са тих пошта и из тог времена, зна се да су биле употребљаване српске марке из 1913 године (II издање са сликом краља Петра с капом), а нађена је употребљена и једна марка са сликом краља Петра на бојишту.

Са српским упутницама и са отсечцима од њих сматрамо да треба бити веома обазрив, јер је тешко замислити да је неко у то време, у таком стању, могао слати упутнице из Албаније. То ће свакако бити само услужни жигови.

Све су поменуте поште имале исте типове жигова: прстенасте, с унутарњим кругом пресеченим датумом. Било их је двојаких: за

поништавање марака на писмима и др. и за упутничку службу. Познати су жигови за поштанску службу у поштама у Тирани, Елбасану, Подграцу и Ђукусу, а за упутничку за Тирану и Елбасан. Први жигови су имали имена места у горњем делу прстена ћирилицом, а у доњем латиницом; други су пак имали у горњем делу „ПОШТ. УПУТНИЦА“, а у доњем име места, све у ћирилици. Сегментне површине код свих биле су шрафиране.

За пошту у Ђукусу Дероко наводи да „је та поштанска станица била с јесени 1914 године званично објављена, али до њеног отварања није дошло“⁴⁾ Према томе жигове поште може бити употребљен само накнадно као услужан.

Немамо тачних података, кад су ове поште престале с радом, већ време престанка њиховог рада можемо приближно одредити према кретању српске војске у повлачењу.

У децембру 1915 била је цела Србија окупирана, а српска војска се повукла у Ал-

банију. 12 јануара 1916 паде Аустријанцима у руке Ловћен, а после његова пада и Црна Гора је била отворена аустријској армији генерала Кевеша, који је настављао споро, али ипак стално, притисак са севера. Пред њим се повлачила српска војска од Скадра на Драч и Валону, а један део повукао се преко Пишкопеје. Аустро-угарска војска заузе један велики део Албаније; зауставила се на реци Војуши и ту образовала фронт према Италијанима и Французима.

Зна се да су Италијани напустили Драч 24 фебруара 1916 и да су Есадове поште у Средњој Албаније престале с радом при крају фебруара 1916. Према томе сва места,

у којима су постојале српске поште, заузела је аустро-угарска војска до краја фебруара 1916 године.

Према томе може се приближно рећи да су те српске војне поште могле функционисати најдаље до почетка 1916 године, али је врло вероватно да су завршиле рад још и у 1915 години.

А. П.

1) „Поште Црне Горе у Албанији за време Балканског рата“ у „Филателисти“ бр. 7—10/57.

2) „Енциклопедија Југославије“ 1.

3) B. du Val „Die Porträtbriefmarken“ I sv. str. 3.

4) E. Deroko „Die Posttempel von Serbien“ и „Sammlerwoche“ No 22'23 od 20. XII. 1918.

ПОВОДОМ ИЗДАЊА ПРИГОДНЕ МАРКЕ ЕДВАРДА РУСЈАНА О 50 ГОДИШЊИЦИ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА

Генерална дирекција ПТТ објавила је програм издања пригодних марака за 1960 годину. Између осталог, биће издана у октобру серија марака, од којих ће свака посебно обележити значајан јубилеј, а једна марка из те серије, од 40 динара, биће посвећена прослави 50 годишњице Југословенског ваздухопловства, са портретом Едварда Русјана, пионира југословенског ваздухопловства, и моноплана „Мрћеп — Русјан“, којим је Русјан извршио прве летове 1910—1911 године.

Над Великим Ројицама у Словенији кружио је моноплан назван „Еда-2“. Њиме је управљала вешта рука младог пилота Едварда Русјана. Овај лет вратио је младом интузијастичком самопоуздање. Прошли су тешки тренуци неуспеха на недавном јавном наступу. Али, Русјан је знао да његов „Еда“ са slabим мотором „Анзани“ неће моћи летети изнад 50 метара висине. За нови мотор требало је много новаца, који није имао. Требало је пронаћи мецену, који би решио материјалне проблеме, да би се Едвард могао цео посветити ваздухопловству. Из разговора са Загребчанином Менингом сазнао је за Михајла Мерћепа, познатог спортисту и богатог загребачког фотографа, који се интересовао за ваздухопловство. Русјан му је упутио позив за сарадњу. Следеће недеље Мерћеп је стигао у Горицу. Човек четрдесетих година стегао је Русјану руку. Заједничка љубав за ваздухопловство брзо их је зближила. Удовжили су се Мерћепова истрајност и животна искуство са Русјановом смелошћу и младалачком енергијом. Наскоро после тога отишли су заједно у Париз, да купе нови снажнији мотор марке „Гијом“ од 50 кс за авион, који су одлучили да саграде заједнички. Обилазећи ваздухопловни салон, за оно време атракцију Париза, Мер-

ћеп и Русјан су пажљиво разгледали све авионе, а важније детаље су бележили. Набавка мотора није ишла глатко, јер је већ цела производња фабрике „Гијом“ била распродата. Мерћеп је ипак успео набавити мотор, плативши поред цене и откупнину.

По повратку у Загреб, августа 1910, почели су са изградњом новог моноплана, коме су дали име „Мерћеп-Русјан“. За оно време био је то солидан авион. Делове авиона израђене у разним радионицама пребацили су на војно вежбалиште у Черномерцу крај Загреба, где је Мерћеп био саградио простран дрвени хангар. Моноплан је састављен; мотор је био испробан и све је било спремно за пробне летове. Први лет извршен је једног новембарског дана 1910 г. Русјан је описао овај лет у једном писму. Летео је око десет километара преко кућа и фабричких димњака и спустио се пред хангар. Ређали су се остали пробни летови. Кад је Русјан достигао висину од 100 ме-

тара, одлучили су Мерћеп и он да прикажу пред Загрепчанима своја достигнућа. Крајем децембра Загрепчани су читали плакат, на коме је, поред цртежа авиона, било написано „Лет аеропланом Мерћеп-Русјан“. На заказани дан према Черномерцу ишла је маса света. О овом догађају загребачки дневник „Новости“ од 26 децембра 1910 пише овако:

„Данас смо се уверили да је ваздухопловство величанствено. Дивили смо се Русјановом и Мерћеповом авиону, који је био високо у ваздуху...“

Некако око пола три сео је у авион млади Русјан. Одмах затим чуло се брујање мотора; пилот је дао знак људима, који су држали апарат, да га пусте и док си се снашао, авион је јурио напред и био је већ у ваздуху. То је био незабораван приказ, који су сви гледаоци поздравили брним аплаузом.

Авион је полетео у правцу севера, облетео је вежбалиште и дошао је затим над хангар. Русјан је одозго поздрављао... Тако је водио апарат око 10 минута на висини од 80 до 100 метара и изводио је необичним миром, разне маневре. Затим се спустио тако вешто, да није могло да се опази, кад је дотакао тле.

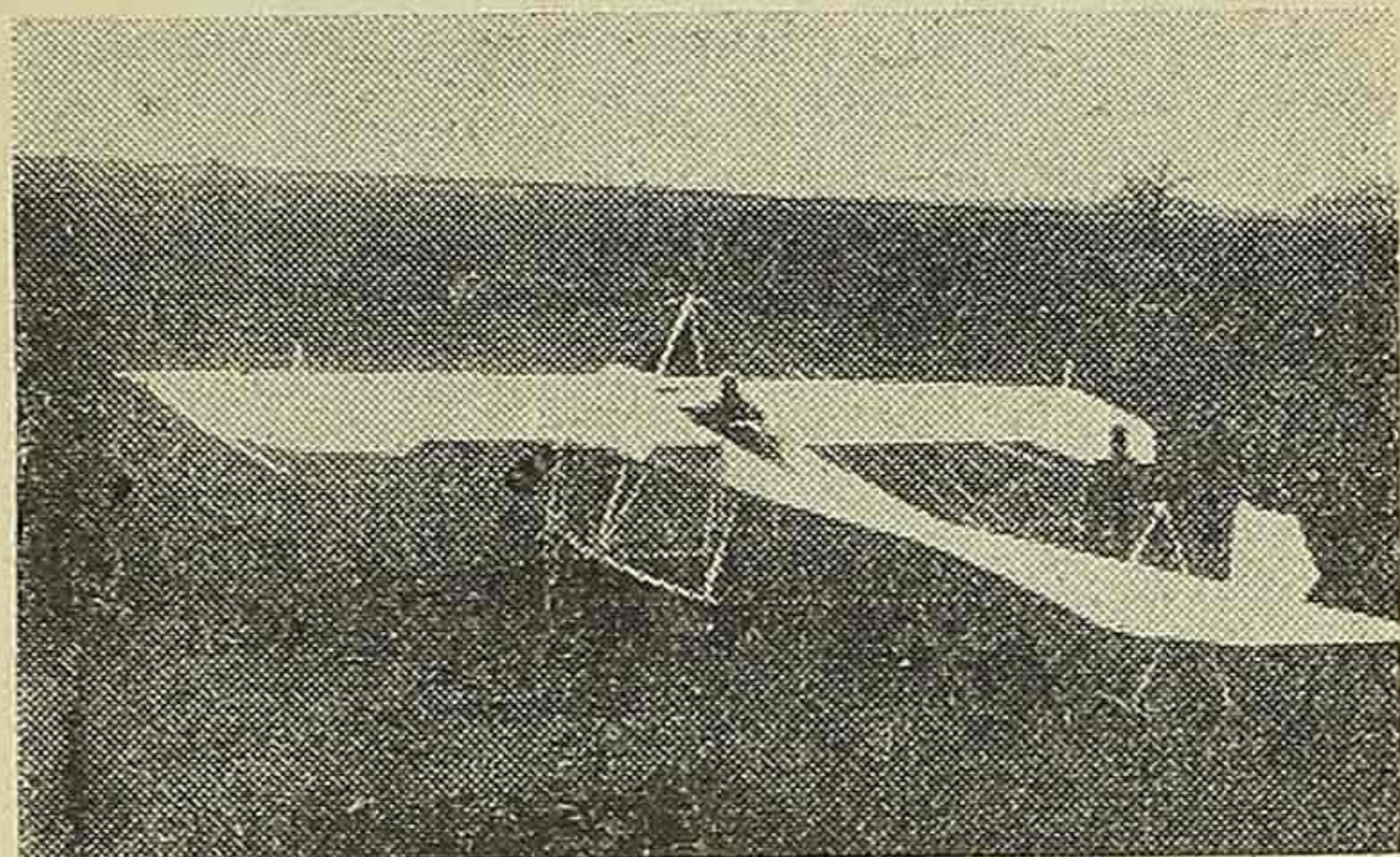
Русјана су подигли на рамена и овенчали лаворовим венцем, на коме је био натпис: Другови спортисти својим првим авијаци-

**чарима Мерћепу и Русјану
Загреб, 26. 12. 1910.**

Аплаузима није било краја.

Одмах затим Русјан је одлучио да прикаже своју вештину пилотирања Београђанима, иако му је турнеја по западним земљама обећавала веће приходе. У Београд Русјан је био свечано дочекан. Млади Београђани однели су га на рукама од вагона до фијакера. Русјан је плакао од радости. Сви Београђани брзо су сазнали за долазак младог Словенца... Листови су писали о његовим пилотским способностима, младости и патриотизму, који је доказао својом одлуком да пре свих градова посети Београд. Наскоро затим стигао је и авион, а летење је заказано за први, други и трећи дан Божића у доњем граду крај Дунава. Али, јака кошава и пријатељи спречили су Русјана да полети на први заказани дан. Други дан Русјан је одлучио да изјутра учини неколико пробних летова, да би се припремио за послеподневни наступ. Пријатељи су покушавали да га опет одврате, јер је кошава и даље дувала. Русјан је пре уласка у седиште авиона рекао: „Ако у Србији погинем, не жалим, — у својој сам земљи погинуо; али, ваљда неће доћи до тога!“ У 10 часова Русјан је ускочио у седиште и полетео уз јаки ледени ветар. Прелетео је бедеме и кренуо уз Саву. Удар кошаве се сручио на авион, који се затресао. Али Русјан је ово одмах испарирао и наставио лет. Мало шетача, који су се нашли на Калемегдану, посматрали су овај приказ. Русјан је на висини од 100 метара прелетео железничку станицу, над мостом је заокренуо и летећи аустриском

страном враћао се према доњем граду. На брзину скупљени Београђани чекали су на ливади да поздраве храброг пилота. Али одједном авион је задрхтао; крило се одво-

јило. Са висине од 30 метара авион је ударио у земљу на крајњем градском бреду и срушио се у јарак поред железничке пруге. Тело Русјана било је покривено деловима авиона. Онесвешћеног пилота једва су извукли испод крхотња. Смртоносна рана на глави онемогућила је спасиоцима покушај да га у шињелу понесу у војну амбуланту. Храбри човек је после неколико корака издахнуо.

После овога писале су београдске новине: „Ако је икад било ствари, која је коснула Београд једнаком тугом, о којој је цео Београд почео говорити, то је било јуче. У 10,30 часова скрхао се Русјан са својим монопланом крај самог бедема на дунавској обали у доњем граду, а у подне је већ цела варош знала и жалела трагичну смрт младог Словенца. Јуче поподне и синоћ само се о томе говорило по кафанама и на улици, а многи грађани истакли су црне заставе на кућама, као да је нека општенародна жалост.“

Београд је последњи пут испратио свог јунака. Са балкона хотела „Москва“ са Русјаном се опростио Бранислав Нушић речима: „Густи су се и тамни облаци надвили над нашом отаџбином, и ти си, мој соколе, у те облаке хтео да узлетиш... кржаве су зидине нашег београдског града, и ти си, мој јуначе, хтео да их и својом крвљу оросиш!... Хтео си да у море крви, просуте за слободу, проспеш и своју крв за културу!... Је ли та твоја јуначка крв одужење за дуг, који си нам још раније обећао и понудио?! Јеси ли хтео да твој гроб буде залога оне велике југословенске љубави, коју си тако племенито гајио?!...“

Нека твоја мајка, лепа Словеначка, буде мирна за твој гроб. Ми ћемо га чувати, јер ће нам он бити залога за наше братске везе и споменик, да Словенци, који су вековима водили борбу за слободу, улазе у тако исту велику борбу за културу!...“

Прекинуто је летење Русјана, али је плејада пионира наставила да изграђује започето дело — Југословенско ваздухопловство.

Зд. Јуреша

ПРВИ ЛЕТОВИ НА ЛИНИЈАМА ЈУГОСЛОВЕНСКОГ АЕРОТРАНСПОРТА - „ЈАТ“-а

Обнова цивилног ваздушног саобраћаја и у земљи и са иностранством дошла је нешто касније. Послератне године биле су посвећене обнови и изградњи најпре најнужнијих средстава саобраћаја, тако да је у прво време авионски саобраћај остао запостављен. Зато није ни чудо што у првим послератним годинама није било интензивнијег саобраћаја с иностранством, а није било већег путничког и поштанског саобраћаја ни у самој земљи. Чим су прилике допустиле, авионски саобраћај је добио своје одговарајуће место у склопу саобраћајних средстава, а затим је долазио све више до изражаја.

Иако је основан неколико година раније (1947), Југословенски аеротранспорт (ЈАТ) отпочео је активнији рад тек онда, кад је стање авионског парка то допустило. Одмах на почетку свога активнијег деловања ЈАТ је предузео мере да прошири авионске везе за путнички и поштански саобраћај, обнављајући старе линије и уводећи нове. Са гледишта аерофилателистичке активности и ЈАТ било је значајно да је одмах од почетка уведена пракса да се за сваку обновљену или новоотворену линију изда, на дан остварења првог лета, посебна комеморативна коверта са специјалним жигом.

Коверте су одмах од почетка имале специфичне ознаке; најпре, на левој страни само амблем ЈАТ-а, а од трећег лета (за Париз) на левој страни увек се налази правоугаоник са цртежом авиона који лети од Београда према новом циљу. Београд је увек симболизован сликом фасаде Народне скупштине у доњем делу слике.

У почетку су коверте биле разне величине и боје, а касније су усвојене коверте јединственог формата и беле боје папира, са оштампаном сликом и текстом у плавој боји.

Специјални жиг је увек био троугаоног облика, најпре металан, а доцније израђен од гуме. Врхови троугла су увек заобљени и у сваком врху имају по једну петокраку звездицу. У унутрашњем троуглу уцртан је мали авион и датум извршеног лета. На левој страни жига налази се увек натпис PRVI LET, а на десној страни PREIMER VOL, док је у водоравном натпису означен правац лета (на пример БЕОГРАД—ПАРИС).

Овде је вредно истаћи чињеницу да је ЈАТ вероватно једино предузеће у свету, које је издавало коверте „првог лета“ једино са циљем да обележи тај догађај без икакве комерцијалне намере. Због тога су свакако те коверте штампане у незнатној количини и дељене пословним пријатељима за успомену, па је само врло мали број дошао до руку филателиста. Тако се може и схватити и објаснити што је веома мали

број филателиста, који данас у својим збиркама имају „прве летове ЈАТ-а“. Касније је Савез филателиста Југославије интервенисао да се за његове чланове обезбеди извешан број пригодних коверата, па је за летове доцнијег датума тираж био повећан.

Међутим, чак и код највећег тиража (за лет Загреб — Рим, кад је издато 600 коверата) број примерака је далеко заостао за тиражима који се данас у свету практикују код ове врсте коверата. То ће бити разлог што се првих неколико специјалних коверата „првих летова ЈАТ-а“ данас врло ретко налазе, па се с правом може рећи да спадају у највеће реткости „првих летова“ у свету. Уосталом, то се може потврдити прегледом, који ће се дати у продужењу, где је изложено колико је за сваки лет издато коверата.

Ово интересантно подручје из области аерофилателије захтевало је посебну обраду већ и зато што је било врло мало познато (и код нас и у свету) који су све први летови изведени и колико је коверата за сваки поједини лет било издато. Због тога непознавања само је мали број сакупљача био у могућности да прибави коверте првих летова ЈАТ-а.

Да би овај задатак био што потпуније обављен, користили смо и архивске податке ЈАТ-а, нарочито податке о тиражима за неколико првих летова. На жалост, и у архивама ЈАТ-а недостају подаци за прва четири лета. Треба претпоставити да они нису никако били већи од тиража за Беч, Каиро и Бејрут, за које из архива знамо да је било оштампано само по 100 коверата за сваки лет. Тако се може објаснити што се коверте ових првих летова врло ретко виђају.

Поменимо још да су поред званичних коверата штампаних за сваки од „првих летова“ на новим линијама ЈАТ-а редовно путем поште отпремане и приватне пошљке (писма или карте), које су такође снабдевене специјалним троугаоним жиговима на поласку. Таквих пошљки је било релативно врло мало (можда по нека десетина за сваки лет). Зато су приватна писма са овим специјалним жиговима, разумљиво, још ређа од приватних коверата ЈАТ-а. Код Првог лета за Лондон позната су приватна писма са уредно долазним жигом Лондона, док специјалне коверте ЈАТ-а, нажалост, немају долазне жигове. Троугли жигови су за сваки лет отиснути у једној одређеној боји (црној, љубичасто-плавој или црвеној). Међутим, код неколико летова постоје коверте са црвеним, а и са љубичасто-плавим жиговима. Разлике у бојама жигова за исти лет настале су услед тога што су коверте специ-

јалног издања жигосане на једном месту, и тада је употребљена једна боја, па је жиг пренет на поштански шалтер, који по правилу употребљава увек само црну боју за металне жигове или љубичасто-плаву за гумене жигове. Црвени жигови су увек стављани изван поштанског шалтера.

То су најважније појединости које је било вредно саопштити, јер су биле непознате или недовољно познате сабирачима.

У продужењу дајемо опис свих издања специјалних коверата за прве летове ЈАТ-а, с познатим особеностима у погледу боје жига или недостацима долазних жигова.

Хронологија „првих летова ЈАТ-а“ од 1950 до 1960 године

21. III. 1950	Београд — Франкфурт/Мајн
2. V. 1951	Београд — Линц
17. III. 1952	Београд — Париз
20. V. 1953	Београд — Истамбул
18. IV. 1955	Београд — Беч
19. IV. 1955	Београд — Каиро
21. IV. 1955	Београд — Бејрут
17. VI. 1955	Београд — Лондон
5. VI. 1956	Београд — Милано
15. VI. 1956	Београд — Рим
13. X. 1956	Београд — Софија
10. I. 1957	Београд — Тирана
15. II. 1958	Београд — Загреб (30 годишњица).
3. IV. 1958	Београд — Праг
31. III. 1960	Београд — Берлин
6. IV. 1960	Загреб — Рим

ОПИС СПЕЦИЈАЛНИХ КОВЕРАТА ПРВИХ ЛЕТОВА ЈАТ-а

1) БЕОГРАД—ЛИНЦ. — 2. V. 1951.

Коверта бела, вел. 15,6×10,6 см. У горњем левом углу утиснут амблем ЈАТ-а у

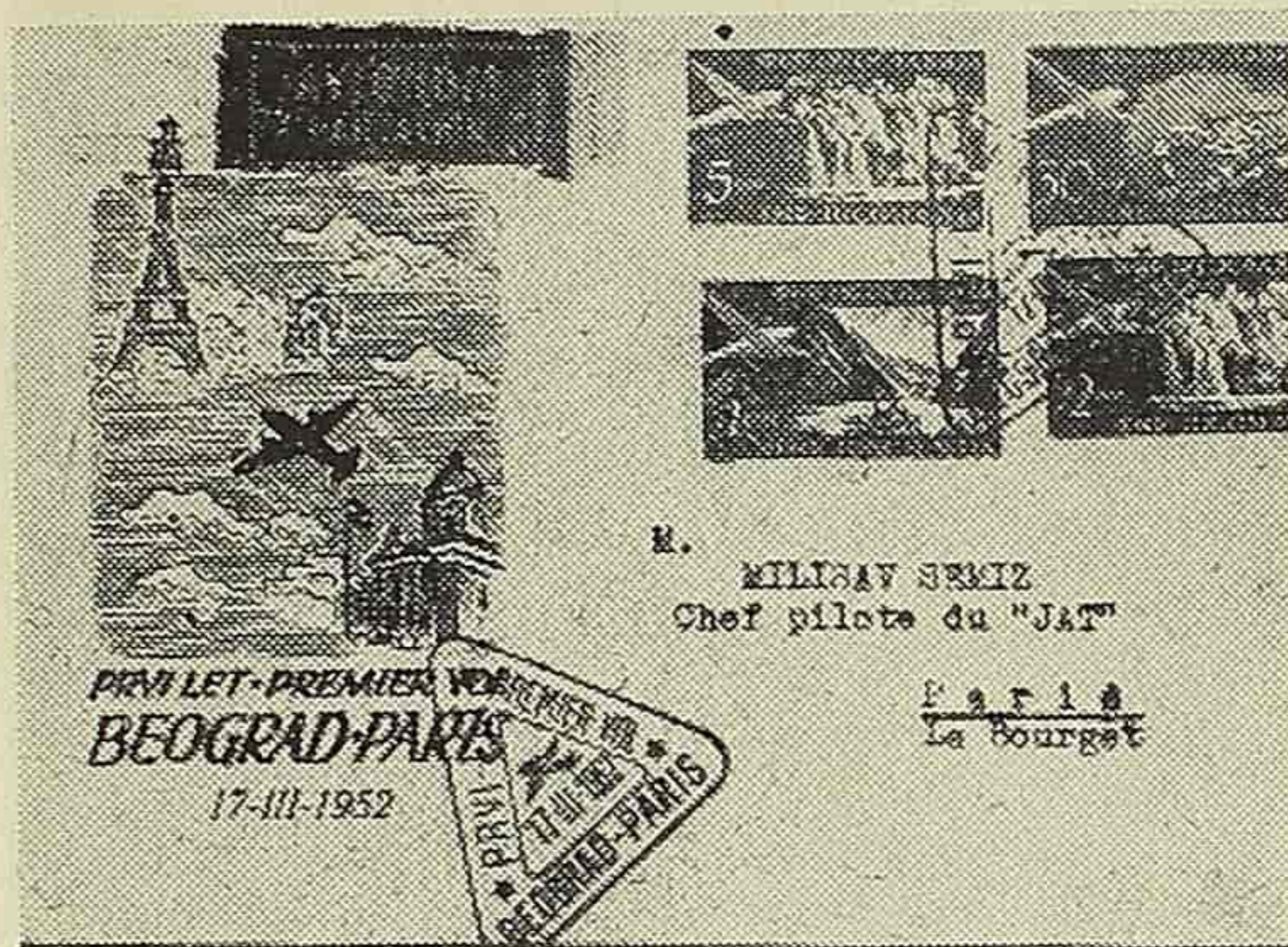

плавој боји. У доњем левом углу утиснуто у 3 реда црном бојом (вероватно на „гештетнеру“) „Prvi Let — Erster Flug — Beograd — Linz — 2. V. 1951“. — У горњем десном углу налепљена авионска марка из 1947 г. поништена округлим жигом „Beograd—etranget“ с ознаком „а“ од 2. V. 1951. Лево од

марке је долазни жиг „Linz 2“ с ознаком „р“ од 2. V. 51. — Тираж непознат. Приватна писма такође непозната.

2) БЕОГРАД — ПАРИЗ. — 17. III. 1952.

Коверта бела, вел. 15,5×10,5 см. На левој страни слика у плавој боји, на којој је симболизован лет из Београда у Париз; у њеном горњем делу је Ајфелова кула, а у доњем Народна скупштина у Београду; између њих авион у лету. Изнад слике је амблем ЈАТ-а, а испод натпис у црвеној боји „PR-

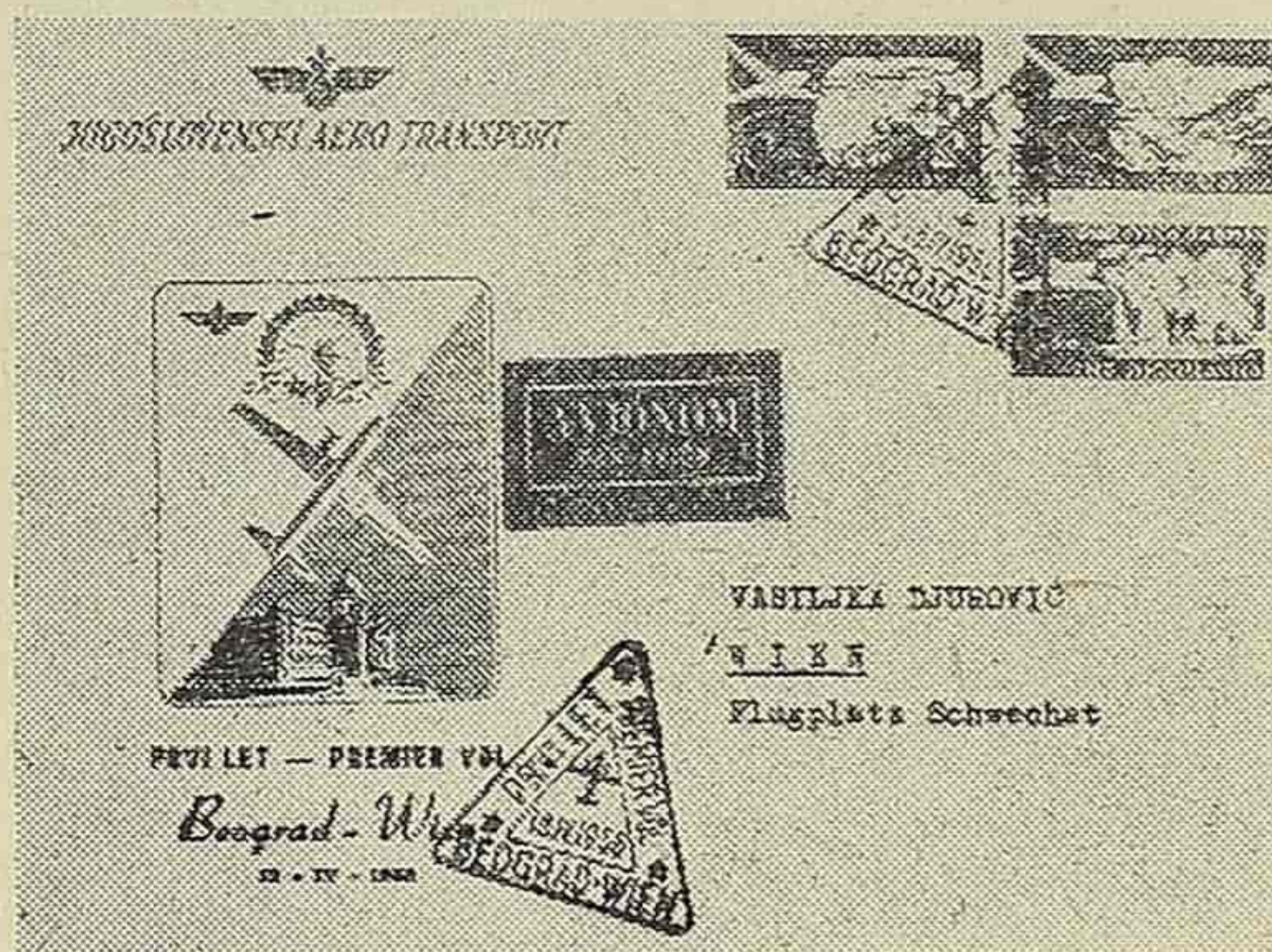
VI LET — PREMIER VOL / BEOGRAD—PARIS/ 17. III. 1952“. — У горњем десном углу преко авионских марака (из 1951) утиснут црном бојом троугли жив (метални) с натписом PRVI LET / PREMIER VOL / BEOGRAD—PARIS. У средњем троуглу авион у лету налево и датум 17. III. 1952. Висина жига 34 мм. — На полећини жиг приспећа „Paris — Aviation — interieur“ од 17. III. 1952. — Тираж непознат, а тако исто нису позната ни приватно послата писма.

3) БЕОГРАД — ИСТАМБУЛ. — 20. V. 1953.

Коверта плава, вел. 23,2×10,8 см. На левој страни горе амблем ЈАТ-а и натпис JU-GOSLOVENSKI AEROTRANSPORT; испод њега правоугаоник 45×55 мм, дијагонално пресечен од доњег левог до горњег десног угла, којим правцем је авион у лету. У горњем троуглу мали амблем ЈАТ-а и Аја Софија у Истамбулу, а у доњем Нар. скупштина у Београду; цела слика у плавој боји. Испод слике натпис у црвеној боји „PRVI LET — PREMIER VOL / BEOGRAD—ISTANBUL / 20. V. 1953“. — Преко авионских марака из 1951 отиснут жиг (троугли, метални) с натписом PRVI LET — PREMIER VOL — BEOGRAD—ISTANBUL. У унутрашњем троуглу мали авион у лету према врху и датум (20. V. 1953) као под 2). Висина жига 35 мм. — На полећини је жиг „HAVA ALANI — 5 Vasilkoу 5“ од 20. 5. 53“. — Тираж непознат. Приватна писма такође нису позната.

4) БЕОГРАД — БЕЧ. — 18. IV. 1955.

Коверта плава, вел. 17,7×12,7 см. На левој страни амблем ЈАТ-а и натпис као код 3) изнад оквира са сликом; вел. оквира 49×55 мм; дијагонално пресечен на два троугла дела: у горњем делу амблем ЈАТ-а и велики точак у Пратеру, у доњем Нар. скупштина у Београду; по дијагонали авион у лету. Испод слике натпис као под 3), само у другом реду БЕОГРАД—WIEN, у трећем датум 18. IV. 1955. Све у тамно-плавој боји. — Десно преко авионских марака из 1951 метални троугаони жиг црном бојом са уобичајеним натписом PRVI LET — PREMIER VOL — БЕОГРАД—WIEN. У средњем троуглу као под 3), само датум 18. IV.

1955. Висина жига 34 мм. — Жиг приспећа није стављен. — Позната су приватно упућена писма, али без долазног жига у Бечу, иако је на адресној страни стављен пригодни жиг из Београда (!). — Према подацима из архива ЈАТ-а послато свега 100 коверата.

5) БЕОГРАД—КАИРО. — 19. IV. 1955.

Коверта као под 4). Амблем ЈАТ-а и натпис изнад слике, величина и облик оквира са силуетом авиона у лету по дијагонали исти као под 3). У горњем делу правоугаоника мали амблем ЈАТ-а и цртеж сфинге с пирамидом и са јахачем на камили испред њих; доњи део слике са Нар. скупштином у Београду. Испод слике натпис као раније, само у другом реду БЕОГРАД—CAIRO, у трећем датум 19. IV. 1955. — Преко десно налепљене марке утиснут троугли (метални) жиг с натписом PRVI LET — PREMIER VOL — БЕОГРАД—CAIRO. — У средњем троуглу жига као под 3), само датум 19. IV. 1955. Висина жига 34 мм. — Лево утиснут жиг с арапским натписом. — На полећини округао жиг: 20. AP. 55. 7,00 AERODROME CAIRO и арапски натпис. — Укупно отпослато 100 коверата. — Позната су и приватно упућена писма са напред описаним жиговима.

6) БЕОГРАД—БЕЈРУТ. — 21. IV. 1955.

Коверта плава, вел. 23,2×10,7 см. На левој страни амблем ЈАТ-а и натпис изнад

слике исти као код претходних. Правоугаони оквир вел. 44×55 мм дијагонално пресечен, са силуетом авиона по дијагонали; у горњем делу амблем ЈАТ-а и руине код Бејрута, а у доњем Нар. скупштина у Београду. Испод слике натпис „PRVI LET — PREMIER VOL / БЕОГРАД — БЕЈРУТ / 21. IV. 1955. Десно преко налепљених авионских марака из 1951 стављен троугли (метални) жиг с натписом PRVI LET — PREMIER VOL / БЕОГРАД—BEIRUT. У средини троугла цртеж авиона и датум (21. IV. 1955) као раније. Висина жига 34 мм. Преко марака велики округао жиг с арапским натписом у горњој половини, са датумом 25. IV. 55 и у доњој половини са натписом Aerodrom Intefnal BEYROUTH. На полећини долазни жиг с арапским натписом, датумом 22. IV. 1955, 18,15 BEYROUTH RL, Liban, ANNEE TOURISTIQUE 1955. — Послато укупно 100 коверата. Познат је и мали број приватно одаслатих писама са напред описаним жиговима.

7) БЕОГРАД—ЛОНДОН. — 17. VI. 1955.

Коверта иста као под 6). На левој страни амблем ЈАТ-а и натпис изнад слике као код претходних. Правоугаоник вел. 45×55 мм пресечен дијагоналом са силуетом авиона по њој — као код претходних. У горњем делу слике енглески парламнет, а у доњој Нар. скупштина у Београду. Све у тамно-плавој боји. Испод слике натпис у црвеној боји PRVI LET — PREMIER VOL / БЕОГРАД — LONDON / 17. VI. 1955. — Преко десно налепљених авионских марака из 1951 утиснут црном бојом троугли (метални) жиг са натписом PRVI LET — PREMIER VOL — БЕОГРАД—LONDON. — У средини троугла цртеж малог авиона и датум (17. VI. 1955) као код ранијих. — Висина жига 34

мм. Долазног жига нема. Укупно је израђено 150 коверата званичног издања ЈАТ-а. Позната су и приватно послата писма са специјалним пригодним жиговима из Београда и редовним жиговима приспећа у Лондону.

8) БЕОГРАД—МИЛАНО. — 5. VI. 1956.

Коверта бела, вел. 18,5×10,4 см. На левој страни амблем ЈАТ-а и натпис изнад слике као код претходних. Правоугаони оквир вел. 46×55 мм пресечен дијагоналом као код претходних, са силуетом авиона по њој. У

горњем делу Миланска катедрала, а у доњем Нар. скупштина у Београду. Испод слике натпис у 3 реда PRVI LET — PREMIER VOL / BEOGRAD—MILANO / 5. VI. 1956. — Налепљене авионске марке ЈУФИЗ III од 30 д. поништене округлим жигом поште Београд 1 с ознаком „б“; поред овога стављен је троугли гумени жиг с натписом PRVI LET — PREMIER VOL — BEOGRAD—MILANO. У средњем троуглу цртеж малог авиона и датум (5. VI. 1956) као код претходних. — Жиг приспећа: округао с натписом „Aeroporto Malpensa, Varese“ 5. 6. 1956 на адресној страни. — Коверте нумерисане на полећини 000001 — 000500. — Позната су и приватно послата писма снабдевена жиговима полазним и приспећа.

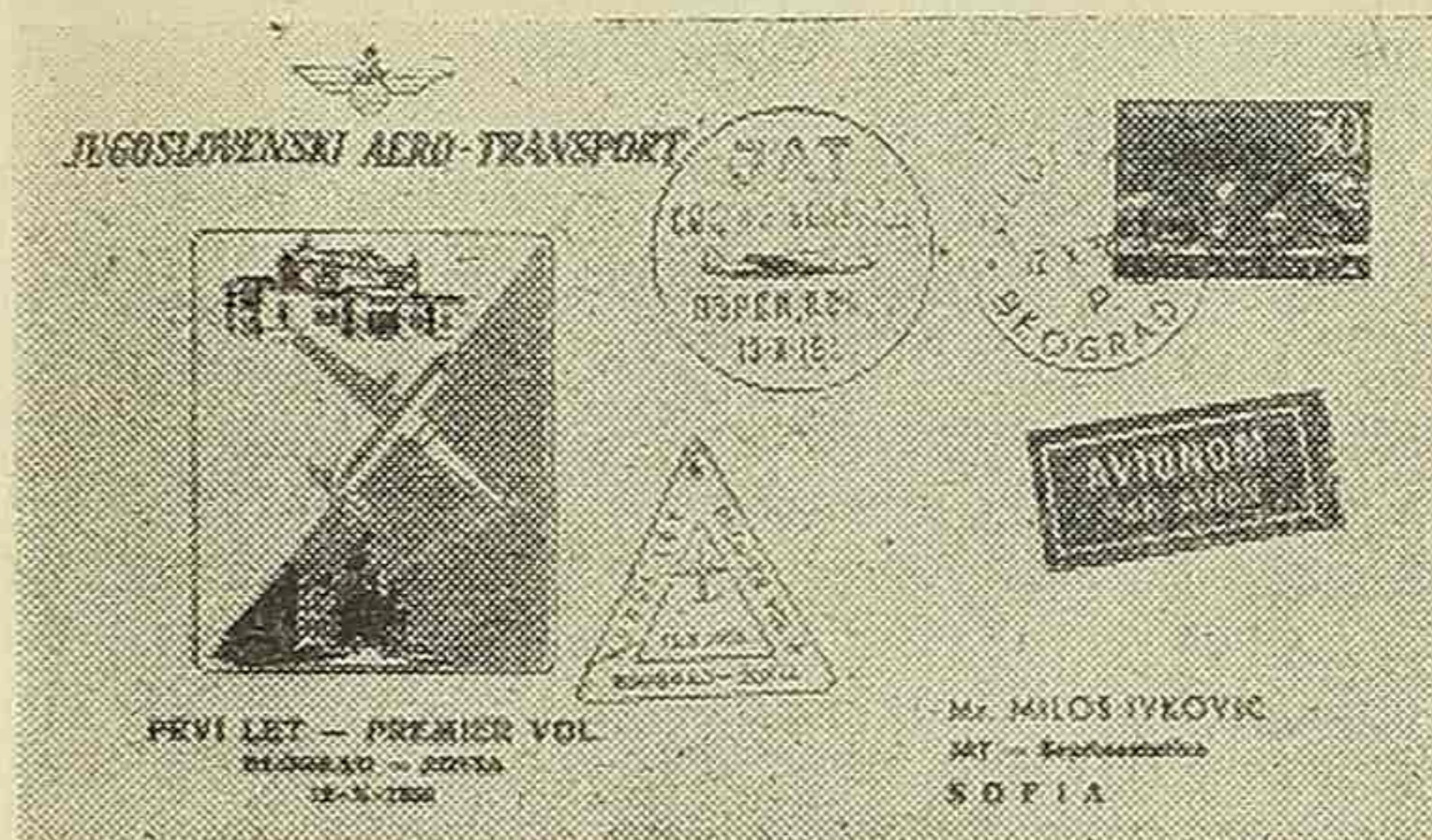
9) БЕОГРАД—РИМ. — 15. VI. 1956

Коверта бела, вел. 18,5×10,4 см. На левој страни амблем ЈАТ-а и натпис изнад слике као код претходних. Правоугаони оквир слике, 45×55 мм пресечен дијагоном са силуетом авиона у лету. У горњем делу слике Колосеум у Риму, а у доњем Нар. скупштина у Београду. Испод слике натпис у 3 реда PRVI LET — PREMIER VOL / BEOGRAD — RIM / 15. VI. 1956. — Све у плавој боји. — Налепљене марке авионске поште, од којих је она од 30 д. (Техника 1956) тога дана била пуштена у течај, па су зато марке поништене жигом, поште Београд 1 PRVI DAN, 15. VI. 56, 10. Поред овога стављен је троугли гумени жиг с натписом PRVI LET — PREMIER VOL — BEOGRAD — RIM. У средини троугла мали авион и датум 15. VI. 1956. Висина жига је 33,5 мм. — На лицу коверте, лево преко слике стављен је плави правоугли жиг вел. 59×23,5 мм с натписом „1° Volo inaugurale JAT, ROMA — BEOGRAD, 16 Giugno 56“. На полећини се налази округао жиг Roma Ferr (Posta aerea sec. A) 15. 6. 56, 24. — Коверте су на полећини нумерисане 000001 до 000550. — Позната су и приватно послата писма са полазним (из Београда) троуглим и долазним (у Рим) жигом; али на приватним (из Београда) писмима није виђен специјални повратни италијански жиг (1° Volo inaugurale...). — Међутим, постоје приватна писма послата приликом повратка авиона за Београд, на којима су утиснута 2 специјална жига, од којих је један већ описани напред (1° Volo inaugurale...), а други је жиг мањег формата 50×19 мм у плавој боји с натписом у 3 реда PRIMO VOLO / ROMA — BELGRADO / 16 giugno 1956. Значи да су за обележавање поштанских пошиљки приликом повратка авиона ЈАТ из Рима за Београд постојала и употребљава два специјална жига, различита и по величини и по тексту.

10) БЕОГРАД—СОФИЈА. — 13. X. 1956.

Коверта бела, вел. 18,8×10,7 см. На левој страни амблем ЈАТ-а и натпис изнад слике, као и величина и облик оквира слике исти су као код 9). У горњем троугаоном де-

лу је Собрање у Софији, а у доњем Нар. скупштина у Београду. Испод слике натпис у 3 реда: PRVI LET — PREMIER VOL / BEOGRAD—СОФИЈА / 13. X. 1956. Преко налепљене марке из серије „Јадранска фауна“ од 30 д. стављен је округли жиг поште Београд 1 од 12. X. 56, 11, с ознаком „Р“. Поред овога налази се отисак троуглог гуменог жига с натписом PRVI LET — PREMIER VOL — BEOGRAD—СОФИЈА. У средини троугла мали авион, а испод њега датум 13. X. 1956. — На адресној страни коверте специјалан пригодни жиг приспећа, једнокружан, пречника 30 мм, црне боје, с текстом у 4 водоравна реда: JAT / СОФИЈА—БЕЛ-

ГРАД / цртеж авиона (ПЪРВИ ПОЛЕТ) 13. X. 1956. — Коверте су нумерисане на полећини 000001 до 000300. — Позната су и приватно одаслата писма, на којима се налазе полазни и долазни жигови, али без специјалног бугарског пригодног жига.

11) БЕОГРАД—ТИРАНА. — 16. I. 1957.

Коверта бела, вел. 18,8×10,4 см. На левој страни амблем ЈАТ-а и натпис изнад слике, као и величина и облик оквира слике, са авионом по дијагонали као код 9). У горњем троугаоном делу слике је зграда скупштине у Тирани, а у доњем Нар. скупштина у Београду. Испод слике натпис у 3 реда: PRVI LET — PREMIER VOL / BEOGRAD — TIRANA / 16. I. 1957. — Налепљене марке за авионску пошту поништене су редовним округлим жигом поште Београд 1 са датумом 15. I. 57, 15 с ознаком „М“, а поред овога стављен је и троугли гумени жиг у плавој боји PRVI LET — PREMIER VOL — BEOGRAD—ТИРАНА; у средини троугла мали авион а испод њега датум 16. I. 1957. — На полећини црн округао жиг приспећа: Tirana, 17, I. 57, 7 са ознаком „А“. Коверте су нумерисане на полећини 000001 до 000300. — Позната су и приватно послата писма са редовним жиговима поласка и доласка.

12) БЕОГРАД—ЗАГРЕБ. — 15. II. 1958.

Прослава 30 годишњице прве авионске везе између Београда и Загреба. Коверта бела, вел. 18,2×10,4 см. На левој страни амблем ЈАТ-а и натпис изнад слике као код претходних. Правоугаони оквир слике 44×53 мм пресечен дијагоном с авионом у ле-

ту. У горњем делу загребачко казалиште, у доњем Нар. скупштина у Београду. Испод слике натпис у 4 реда: 30-to godišnjica prvog leta / Le 30-me anniversaire du premier vol / BEOGRAD—ZAGREB / 15. II. 1928. — 15. II. 1958. — Налепљене марке за авионску пошту поништене округлим жигом поште Београд 1 са датумом 15. II. 58, 8, с ознаком „Ј“; поред тога троугли гумени жиг видљиво мањег формата од уобичајеног, с натписом: 30-to godišnjica prvog leta Beograd—Zagreb; у мањем троуглу цртеж авиона, а испод њега два датума 15. II. 1928 — 15. II. 1958. — На полећини округао жиг приспећа: Zagreb 1, 15. II. 58, 14 са ознаком „Ј“. — Коверте су плаво нумерисане на полећини 000001 — 000400.

13) БЕОГРАД—ПРАГ. — 3. IV. 1958.

Коверта бела, вел. 18,7×10,3 см. На левој страни изнад слике амблем ЈАТ-а и натпис као код претходних. Правоугаони оквир слике 45×55 мм пресечен дијагоном с авионом у лету. У горњем троугаоном делу Храчани у Прагу, а у доњем Нар. скупштина у Београду. Испод слике натпис у 3 реда: PRVI LET — PREMIER VOL / BEOGRAD—PRAHA / 3. IV. 1958. — Налепљене авионске марке поништене редовним жигом поште Београд 1 са датумом 2. IV. 58, 13 са ознаком „Ј“. Поред овога утиснут је и троугли гумени жиг црвеном бојом: PRVI LET — PREMIER VOL / BEOGRAD — PRAHA. У мањем троуглу у средини цртеж малог авиона, а испод њега датум 3. IV. 1958. — На полећини долазни жиг: PRAHA 120, 3. IV. 58, 19 са ознаком „Р“. — Коверте нумерисане на полећини 000001 — 000280. — Познате су приватно одаслате пошиљке, на којима је троугли жиг отиснут плавом бојом, а жиг приспећа у Прагу носи ознаку „о“ уместо „Р“.

14) БЕОГРАД—БЕРЛИН. — 31. III. 1960.

Коверта бела, вел. 18,7×10,3 (понекад 19×10) см. На левој страни изнад слике амблем ЈАТ-а и натпис као код претходних. Правугаони оквир слике 44×55 мм пресечен дијагоном с авионом у лету. У горњем троугаоном делу Бранденбуршка капија, у доњем стилизован цртеж палате „Албаније“ у Београду. Испод слике натпис у 3 реда: PRVI LET — PREMIER VOL / BEOGRAD — BERLIN / 31. III. 1960. — На десној страни налепљене марке из серије „туристичка места“ поништене округлим жигом поште Београд 1 са датумом 30. III. 60, 12,

с ознаком 41. Поред овога утиснут је и троугли гумени жиг црвеном бојом, чија је висина 34 мм. са натписима PRVI LET — PREMIER VOL — BEOGRAD—BERLIN. У унутрашњем троуглу цртеж малог авиона и датум 31. III. 1960. Долазни жиг је на полећини, отиснут црном бојом, са натписом BERLIN NW7, 31. 3. 60, 20, Deutsche Lufthansa — Luftpoststelle. У средини овог округлог жига је стилизовани знак орла у лету (амблем Луфтханзе). Коверте су нумерисане на полећини у плавој боји 000001 до 000465. — Познате су и приватне писмоносне пошиљке са троуглим жигом у плавој боји, а долазног жига у Берлину по правилу нема.

15) ЗАГРЕБ—РИМ. — 6. IV. 1960.

Коверта бела, вел. 18,8×10,2 см. На левој страни изнад слике амблем ЈАТ-а и натпис као код претходних коверата. Правоугаони оквир слике 45×55 мм пресечен дијагоном с авионом у лету. У горњем троугаоном делу Триумфална капија у Риму, а у доњем Казалиште у Загребу. Испод слике натпис у 3 реда PRVI LET — PREMIER VOL / ZAGREB—RIM / 6. IV. 1960. — Налепљене марке из серије „флора III“ поништене округлим жигом поште Загреб 1 са датумом 6. IV. 60, 8, с ознаком „е“. Поред овога отиснут је троугли жиг у црвеној боји с натписом PRVI LET — PREMIER VOL — ZAGREB—RIM. У унутрашњем троуглу мали авион и датум 6. IV. 1960. Висина жига 34 мм. — На полећини је жиг приспећа: Ciampino Aeroporto (ordinario) са датумом 6. 4. 1960. — Коверте су нумерисане на полећини плавом бојом од 000001 до 000600. — Позната су и приватна писма, на којима је преко марке утиснут жиг ZAGREB—AEROPORT, 6. IV. 60, 8 са ознаком „о“. Троугли жиг исти као горе, црвене боје, а исти је као горе и жиг приспећа Ciampino — Aeroporto.

(Овде треба поменути да је приликом повратка авиона белгиске компаније „САБЕНА“ по извршеном лету од Брисла до Београда био употребљен пригодни троугли (метални) жиг с натписом: PRVI LET, PREMIER VOL, BEOGRAD — BRUXELLES; у унутрашњем троуглу је цртеж малог авиона и испод њега датум 10. X. 1957. Жиг је у плавој боји. — „Сабена“ је издала за ту прилику специјалне коверте. — То је једини познат изузетак употребе жига за извршене летове, које није извео ЈАТ.)

М. Ивановић

САСТАНЦИ ЧЛАНОВА У БЕОГРАДУ

Општи састанци чланова одржавају се у улици Цара Лазара бр. 7 недељом од 10 до 14 и четвртком од 17—20 часова.

Подружница „Врачар“ сваког понедељни-

ка од 17 до 20 час. у ул. Синђелићевој бр. 2.

Подружница „Ловренц Кошир“ сваке суботе од 17 до 20 часова у Булевар Револуције бр. 169.

ХОЛАНДСКА АВИЈАЦИЈА

Марке за ваздушну пошту Холандије чине једну скромну, али врло интересантну колекцију. Приликом прославе 40 годишњице КЛМ (Краљевске холандске ваздушне линије) придодате су тој збирци две спомен марке са сликом новог типа авиона ДЦ-8. (Види слике у бр. 9—10 од прошле године).

Ова компанија је образована 7 октобра 1919. Њена ваздушна флота састојала се тада само од једног апарата, који је 17 маја 1920 извршио свој први лет између Амстердама и Лондона. То је био један преправљени бомбардер, узет од енглеске армије, типа ДХ-9, који је достигао брзину од 150 километара на час. Он је на овој линији свакодневно преносио само по једног путника и 68 килограма робе и поште.

Прве холандске марке за ваздушну пошту биле су издате 1 маја 1921 г. у вредностима од 10, 15 и 60 ц. Интересантна ствар: целокупан приход од пордаје ових марака ишао је у корист КЛМ, али у накнаду за то поште нису плаћале ништа за транспорт. Ове марке биле су у продаји само годину дана, али су остале у важности за франкирање још дуго време као обичне марке.

После тога КЛМ отвори пруге за Лондон, Париз, Хамбург и Копенхаген. 1 октобра 1924 уздиже се Ван дер Хопов авион у Амстердаму за први лет на већу даљину. У свом једномоторном Фокеру Ф III неустрашиви авијатичар реши се на још тада непознати пут за Јаву, где стиже после 51 дана, носећи собом 284 писма. То је био заиста јуначки подвиг пионира, који је дао повода холандској пошти да стави у употребу први авионски жиг с датумом.

Друго аеропоштанско путовање у Холандску Индију извршено је 1 октобра 1927 год. на тромоторном Фокеру Ф VII, који је носио име Postduif (голуб писмоноша) и на коме је био пилот Копен; он оствари изванредан успех да за десет дана пређе више од 14.000 километара до Џакарте и пренесе 2092 поштанска објекта. За то време то је била задивљујућа брзина, кад није било ни радија, ни веродостојних метеоролошких прогноза, кад су авионска поља више личила на баруштине и када релејних станица и објеката за замену још није било. Смели Копен успе да изврши и повратак исто тако за десет дана, носећи са собом 4642 објекта кореспонденције у Холандију.

Успех овог пута тако је силно одјекнуо у целом свету да Управа пошта поводом тога издаде 20 августа 1928 г. две марке за ваздушну пошту; на једној од њих, од 40 ц., била је слика Копена, а на другој, од 60 ц., Ван дер Хопа. То је био јединствен случај, да се на маркама Холандије појави слика неке личности у животу и која не припада краљевском дому, — што је био очити доказ огромне популарности ових авијатичара.

Ове две марке биле су одређене за франкирање писама експедованих ваздушном поштом за Холандску Индију, јер после великог успеха ових пионирских летова Управа пошта је решила да повери исто тако пошту и авионима, који су извршили пробне летове за Јаву у времену од септембра до децембра 1928 године. Такса за једну поштанску карту била је 40 ц., а за једно писмо 75 ц., што је означавало већ осетно снижење у односу на 1924 годину, кад је Ван дер Хоп преносио писма по плаћеној такси од 10 флорина.

Пробни летови у 1923 години постигоше понова тако сјајан успех да друга серија летова у Холандску Индију би извршена 1929 године, после које је 1930 године следовало званично отварање редовне двомесечне везе са Јавом.

Нарочито се служило ваздухопловном службом за експедовање огледа кафе нове бербе, на трговинску берзу у Ротердаму, као и за који су овим путем стизали за недељу дана експедовање фотографских снимака за штампу, листова и филмова.

Марке за ваздушну пошту 16 јула 1929 г. у вредностима од 1.50, 4.50 и 7.50 Фл. приказивале су дивну главу Меркура и беху одређене специјално за тешке пошиљке.

Било је толико поште и путника на линији за Холандску Индију, да се компанија решила да уведе седмичну службу и да редуцира таксу за писма од 40 цента на 30 + 6 цента, што је изазвало издање нове марке за ваздушну пошту од 36 цента са фотографском композицијом авиона Фокер, којим је осигуравана служба са Холандском Индијом.

Неки експерти у Холандији били су мишљења да би се поштански транспорт морао убрзати употребом специјалних и врло брзих апарата. У том циљу би конструисан „Post-jager“ (поштански ловац), авион са три мотора холандске фабрике који је реализовао брзину од 300 километара. Ова „брза птица“, специјално начињена за поштански транспорт, извршавала је лет у Индију за рекордно време од 45 часова и 55 минута (време летења). 97.294 транспортованих објеката кореспонденције било је франкирано троугластим маркама издатим 1933 године за специјалне летове.

Али, и стари Фокери показаше се способни за задивљавајуће успехе. Ас холандске авијације, Иван Смирнов, пилотирао је „Пеликана“ за 74 часа од Холандије до Индије. У 1933 години разматрало се са живим интересом да ли треба користити Фокера или боље специјални поштански авион. Међутим, 1934 године би завршен Дуглас ДЦ-2 и на потстицај Алберта Плесмана, директора КЛМ, ова машина предузе пут за Мелбурн. Доласком за три дана на одређено место, пилот Пармантије у свом ДЦ-2 „Uver“ (рода) извојевао је победу. — После овог сјајног успеха КЛМ реши да се служи авионима Дуглас и са овим авионима отвори линије скоро за све европске земље.

16 октобра 1935 године поштанска управа је издала још једну марку за ваздушну пошту с натписом „VOOR HET NATIONAL LUCHTVAARTFONDS“ (у корист националног фонда авијације), фонда који је давао финансиску помоћ истраживачима и пројектантима у домени авијације.

У 1938 години КЛМ уведе неке специјалне летове, за које би издата једна марка плаве боје од 12,5 цента са сликом гаврана.

Ови летови у Јужну Африку, Аустралију, Северну и Јужну Америку, Јапан и преко пола дали су повода за отварање редовне службе са свим деловима света. Данас КЛМ има најразгранатију мрежу ваздушних путева — околу 170.000 километара. Његови апарати одржавају саобраћај са 105 градова и 74 земље. Ефектив персонал је 17.000, од којих 2.050 спадају у навигациони персонал.

(Из „La Philatelie Française“)

ПОШАЉИТЕ ОДМАХ БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА

СРПСКЕ ДОПИСНЕ КАРТЕ

(Наставак са стране 108)

ИЗДАЊА 1895 ГОДИНЕ

У мају 1895 године изишло је ново издање отворених и затворених дописних карата, о чему је издата следећа објава:

„Израђене су и пуштене у течај нове дописне карте с отштампаном вредносном ознаком у следећим бојама и вредностима:

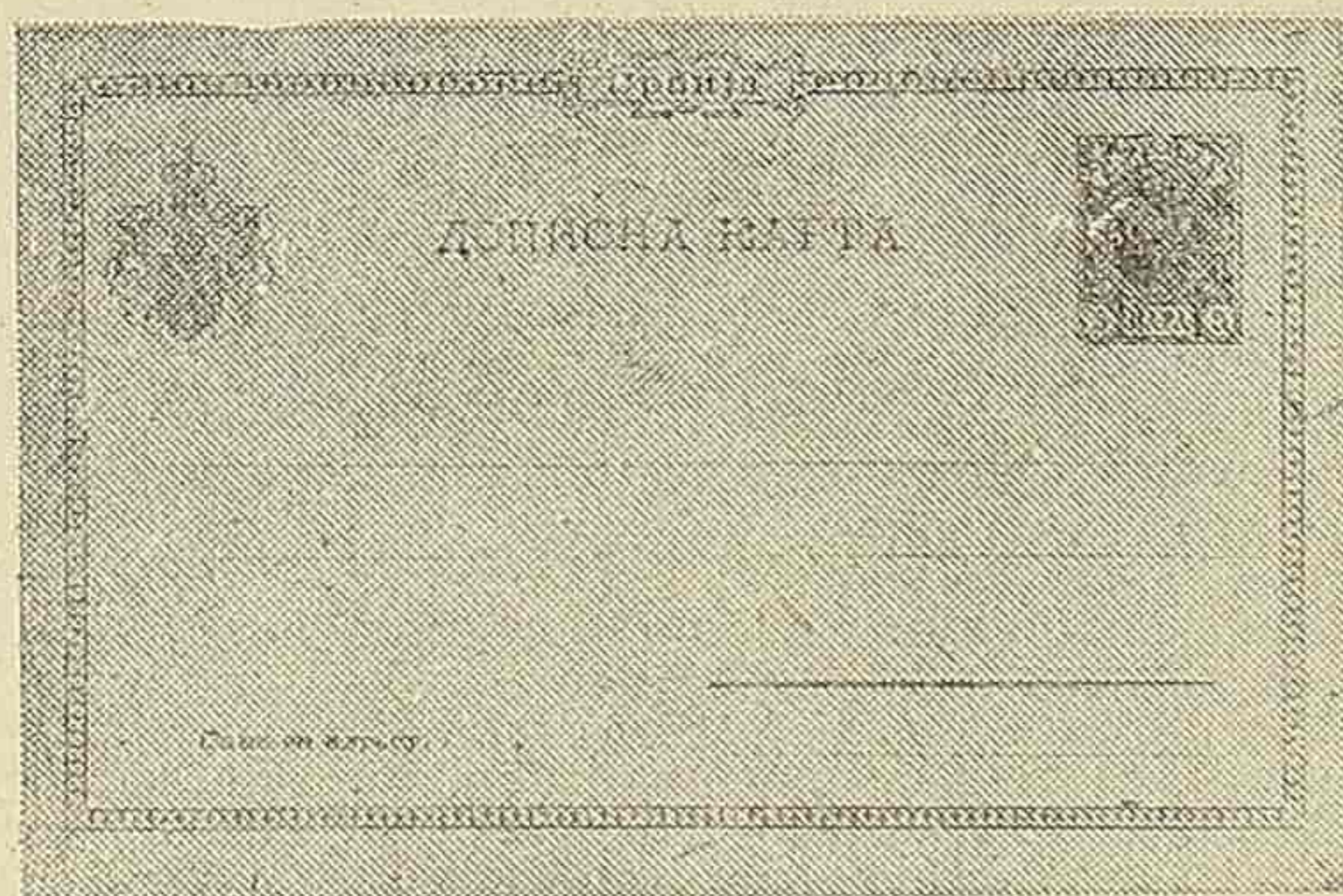
а) Отворене дописне карте од 5 пара у ружичастој боји и од 5+5 пара у истој боји; од 10 пара у тамно-плавој боји и од 10+10 пара у истој боји.

б) Затворене дописне карте од 5 пара у ружичастој боји и од 10 пара у тамно-плавој боји.

Садашње дописне карте неће бити повучене из промета, већ остају у важности и даље, до утрошка.

П.Т. Бр. 2415. Из Поштанско-телеграфског одељења министарства нар. привреде, 12 маја 1895” (Објављено у „Српским новинама” бр. 108 од 14 маја 1895.)

Вредносна ознака ових целина је као код франко марака од 5, односно 10 пара из 1894 године. Код ових дописних карата стоји вредносна ознака горе у десном углу, а насупрот њој у левом углу стоји грб у новом цртежу; између њих је натпис. На картама су две дугачке и две кратке адресне линије, од којих је трећа (прва кратка) подвучена дебљом линијом исте дужине. У левом доњем углу је напомена у курсиву „Само за адресу”. — Оквир је узан и састављен из двеју паралелних линија с међупростором испуњеним кратким попречним цртицама, наизменично стављеним по једна дебља између двеју тањих. У средини стране оквира налази се један правоугаони оквирић у другом украсном оквирићу са натписом „Србија”. Карте су нешто мањег формата од карата претходног издања.

Код просте дописне карте за унутрашњи саобраћај вредносна ознака од 5 пара, као и све остало, отштампана је у црвеној боји на жућкастом картону.

Натпис код ових карата је у једном реду „ДОПИСНА КАРТА” дужине 47—48 мм.

Код ове карте утврдио је В. П. Костерус (у „Die Ganzsache” за новембар 1932) три типа:

I. — Украси у сва четири угла оквира су положени крстићи (X).

Код овог типа утврђене су још ове разлике:

а) Растојање између речи „Само” у напомени и оквира 9 1/2 мм; са свима адресним линијама завршеним на једнаком отстојању од оквира. Код ове праве се још две даље разлике: растојање од леве стране грба до десне стране вредносне ознаке 117 и 117 1/2 мм; растојање натписа од горње адресне линије 22 и 22 1/2 мм; растојање између А и К у натпису код обе је 2 1/2 мм; у горњој страни оквира испуна почиње од угаоног крстића са две танке цртице, а тако се завршава.

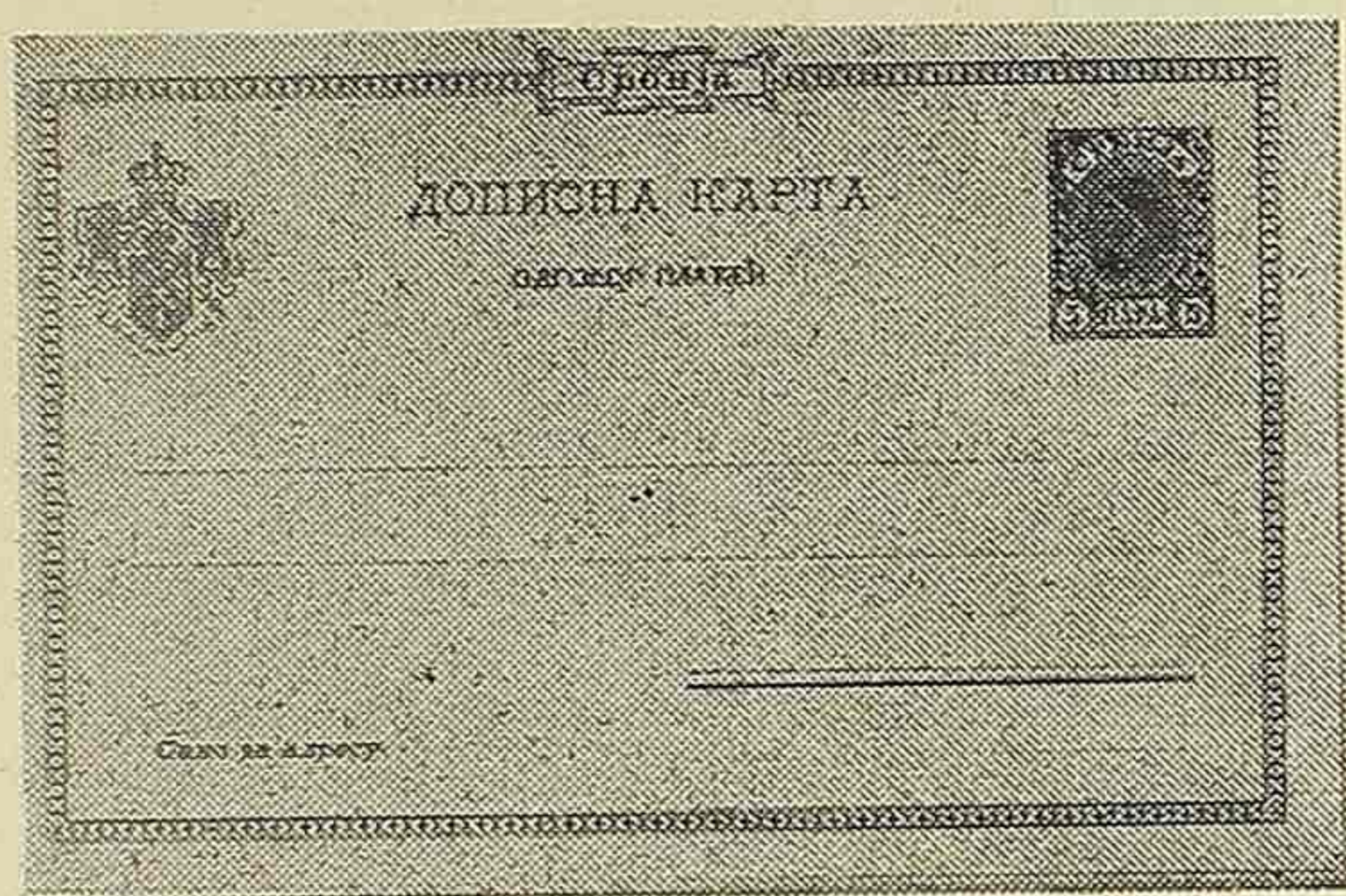
б) Растојање речи „Само” од оквира 11 1/2 мм. Овде се јавља седам различитих врста: четврта адресна линија или је као под а) или померена удесно према оквиру; растојање од леве стране грба до десне стране вредносне ознаке од 115 1/4 до 117 мм; између натписа и горње адресне линије 24 до 25 1/2 мм; између А и К од 2 1/2 до 4 мм; испуне горње стране оквира почињу или са две танке или са једном дебелом цртицом, а тако се и завршавају. — Код оних са помереном четвртом адресном линијом удесно растојање између грба и вредносне ознаке (мерено од њихових спољних страна) је 117 1/2 и 118 мм; између натписа и горње адресне линије 22; између А и К 2 1/2 мм; испуне почињу на оба начина, а завршавају се само са двама танким цртицама.

II. — Украси у сва четири угла су, место положених крстића, кружићи с округлом тачком у средишту.

Код овог типа је растојање између речи „Само” и оквира 11 1/2 мм; све адресне линије се завршавају на истом отстојању од оквира; растојање између грба и вредносне ознаке 115 1/2 мм; између натписа и горње адресне линије 25 1/2 мм; између А и К 2 1/2 мм; испуне горње стране оквира почињу са двама танким цртицама, а завршавају се са двама танким или са једном дебелом цртицом.

III. — Украси у горњим угловима крстићи, у доњим кружићи с тачкама. Код овог типа растојање између „Само” и оквира 11 1/2 мм; доња адресна линија померена удесно ка оквиру; растојање између грба и вредносне ознаке 117 мм; између натписа и горње адресне линије 22 мм; између А и К 2 1/2 мм; испуна горње стране оквира почиње са двама танким, а завршава са дебљом цртицом.

Дописне карте с плаћеним одговором за унутрашњи саобраћај од 5+5 пара имају исти изглед као просте дописне карте, само са додатком, у другом реду натписа, на упутној карти „ОДГОВОР ПЛАЋЕН”, а на карти за одговор само „ОДГОВОР”. Први ред натписа „ДОПИСНА КАРТА” уздигнут је ближе оквиру, а други ред је од њега удаљен 5 1/2 мм. Све је отштампано у црвеној боји.

Код ове карте утврђени су ови типови:

I. — Украси у сва четири угла оквира су крстићи:

а) Отстојање речи „Само” од оквира на обема картама по 9 1/2 мм; растојање између леве стране грба и десне стране вредносне ознаке по 117 1/2 мм; четврта адресна линија на истом отстојању од оквира као и остале; испуна горње стране оквира почиње са двама танким цртицама.

б) Отстојање речи „Само” од оквира 11 1/2 мм; растојање између грба и вредносне ознаке 114 1/2 мм на првој, а 115 мм на другој карти; остало као под а).

II. — Са украсима од положених крстића у свим угловима на обема картама сем у левом углу карте за одговор, где је кружић с тачком.

Отстојање речи „Само” од оквира на упутној карти 9 1/2, а на онај за одговор 11 1/2 мм; растојање између грба и вредносне ознаке на првој карти 118, на другој 117 1/2 мм; четврта адресна линија се налази и на истом отстојању од оквира као и остале три, или померене удесно; испуне горње стране оквира почињу на обема картама са двама танким цртицама.

Просте дописне карте за међународни саобраћај имају вредносну ознаку од 10 пара, као и све остало, отштампано у плавој боји, на жућкастом картону. Натпис је у два реда: у првом је с крупнијим словима „ДОПИСНА КАРТА — CARTE POSTALE”, у другом реду, са ситнијим словима „СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ — UNION POSTALE UNIVERSELLE”. — У сва четири угла оквира су положени крстићи.

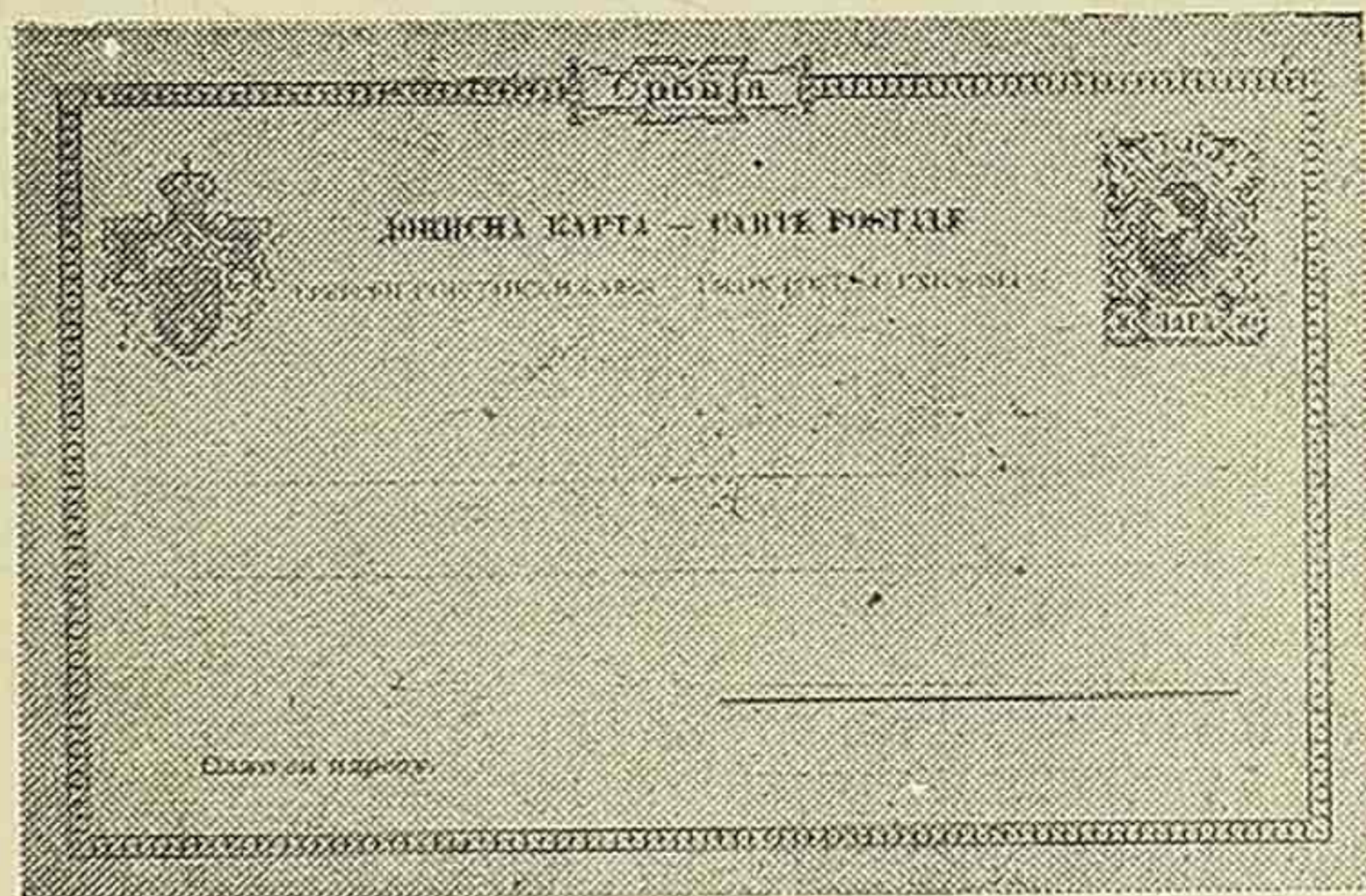
Код ове карте утврђени су ови типови:

A. — Отстојање речи „Само” од оквира 9 1/2 мм; међусобни размак између два реда натписа 4 1/2 мм; растојање грба и вредносне ознаке, мерено као напред, 117 1/2

мм; растојање између доњег реда натписа и горње адресне линије 25 мм; дужина другог реда натписа 76 мм; испуна горње стране оквира почиње са двама танким цртицама, а тако се и завршава.

B. — Отстојање речи „Само” 11 1/2 мм; четврта адресна линија на истом отстојању од оквира као и остале три; размак између два реда натписа као под A; утврђено је, према разним ситним разликама, десет различитих карата: са растојањем између грба и вредносне ознаке 115 1/2 до 118 мм; између другог реда натписа и горње адресне линије код свих 24 1/2 мм; дужина другог реда натписа 76 1/12 до 77 1/2 мм; испуна горње стране оквира почиње и завршава се на оба начина — или двама танким или једном дебелом цртицом.

B. — Са четвртом адресном линијом помереном удесно, према оквиру. Код ових карата јављају се и карте без грба, код којих је растојање између другог реда натписа и горње адресне линије 25 мм; дужина другог реда натписа 76 1/2 мм; растојање између два реда натписа као под A; испуна почиње и завршава се са двама танким цртицама. — Код карата са грбом утврђено је, према ситним разликама, седам типова, код којих су растојања грба и вредносне ознаке 117 1/2 до 118 мм; између доњег реда натписа и горње адресне линије 24 1/2 до 25 мм; дужина другог реда натписа 76 до 76 1/2 мм; размак између два реда натписа 4 1/2 одн. 3 1/2 мм; испуне горње стране оквира само код једног типа почиње са дебелом цр-

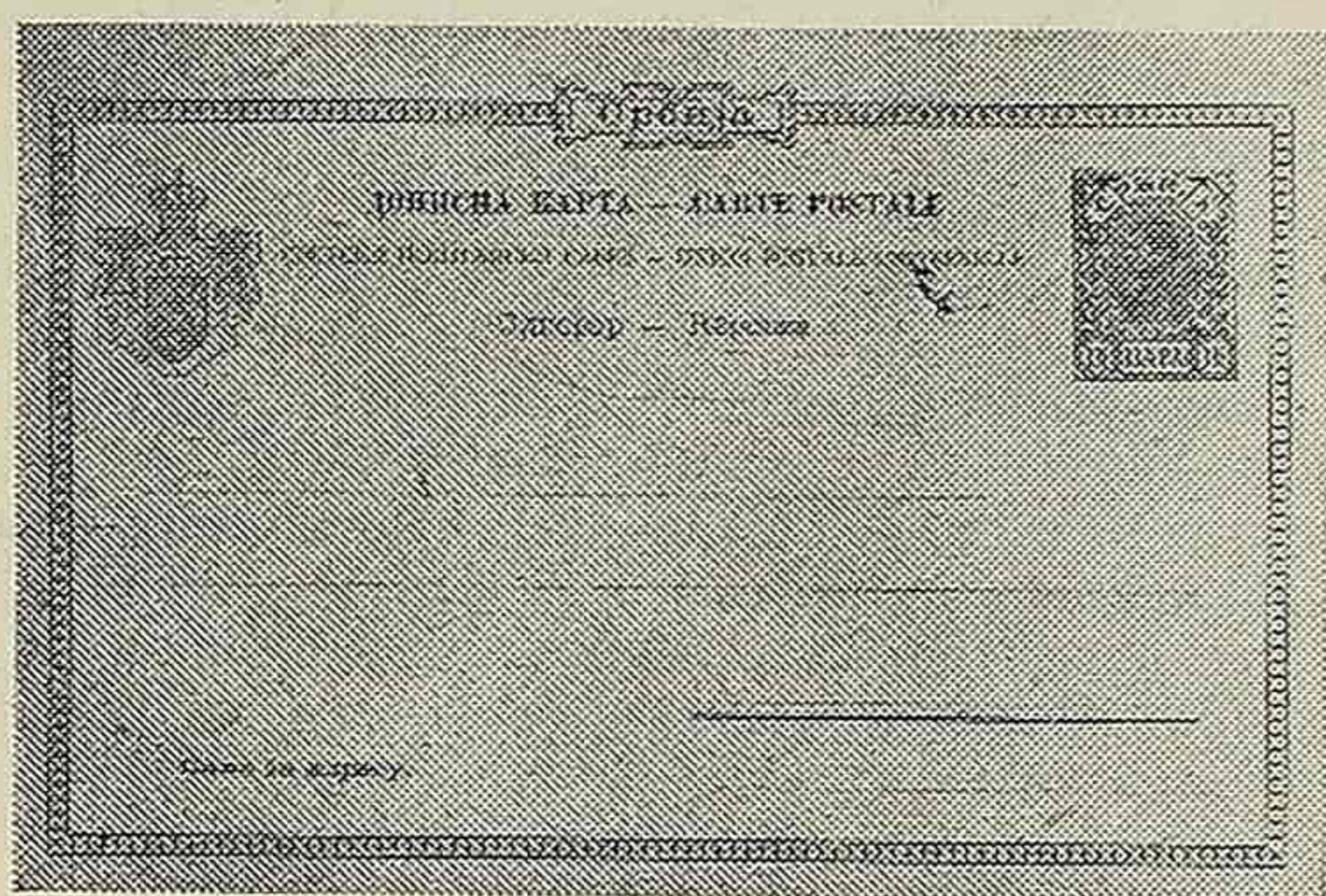
тицом, а код осталих шест, као и на завршетку код свих, са двама танким цртицама.

Дописне карте с плаћеним одговором за међународни саобраћај израђене су по истом обрасцу као и просте карте за међународни саобраћај, само имају као трећи ред додаток: код упутне карте „Одговор плаћен — Réponse payée”, а код карте за одговор „Одговор — Réponse”. Све остало је исто: распоред, боја употребљена за штампу и боја картона.

Код ових карата у свим угловима оквира су положени крстићи. И код њих су утврђена два типа:

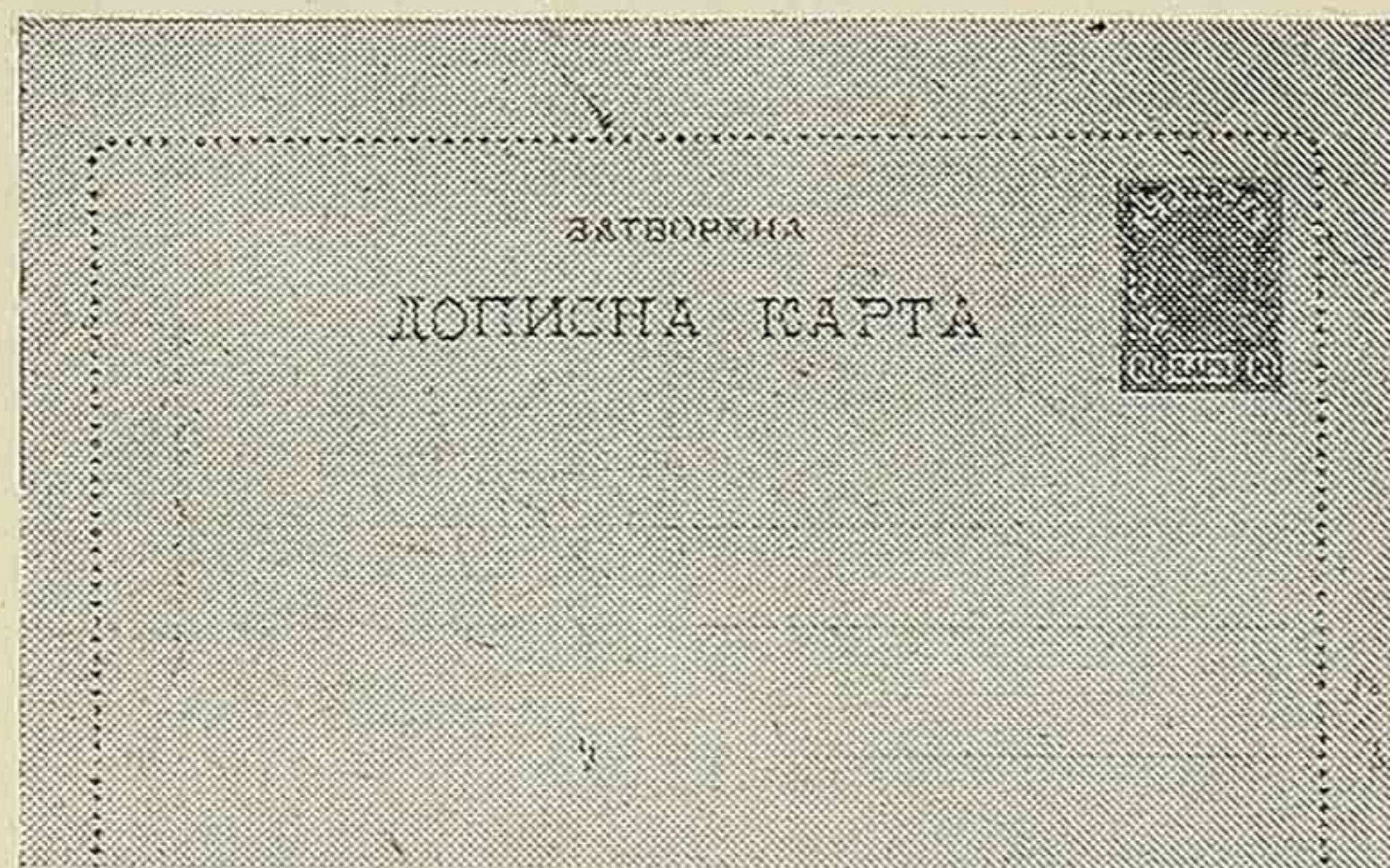
I. — Са отстојања речи „Само” од оквира на обема картама по 9 1/2 мм; растојање спољних страна грба и вредносне ознаке код прве је 117 1/2, а код друге 117 мм;

четврта адресна линија на истом отстојању од оквира као остале три; испуне горње стране оквира код обе карте почињу са двама танким цртицама.

II. — Отстојање речи „Само“ на упутној карти $9\frac{1}{2}$, а на карти за одговор $11\frac{1}{2}$ мм; растојање спољних страна грба и вредносне ознаке на обема је 118 мм; четврте адресне линије и испуне горње стране оквира као под I.

Код затворених дописних карата за местни саобраћај овог издања текст је исти као код првог издања карата из 1893 године, само су за натпис употребљена ситнија сло-

ва. Употребљени картон је споља зеленкастосив, а на унутрашњој страни је бео. Величина ових карата и њихово перфорирање исти су као код првог издања.

На овим картама је и вредносна ознака од 5 пара и сва остала штампа карминасто-

ружичасте боје. На задњој страни напомена је иста као код првог издања из 1893 год.

Код затворених дописних карата за ванместни саобраћај од 10 пара све је штампано у плавој боји; текст, распоред на адресној страни, употребљена слова исти су као код затворених дописних карата за местни саобраћај; исти је и за њих употребљени картон и по боји и по величини, као и по перфорацији рубова. Само је напомена на задњој страни у два реда и иста је код исте врсте затворених карата од 10 пара из првог издања и то II типа, код кога се први ред завршава речју „уз“, а други с растављеном речју „не достаје“.

Код ових карата има пет типова:

I. — Напомена с леве стране испред адресних линија почиње $3\frac{1}{2}$ мм испод друге дугачке адресне линије. На задњој страни карте дужина првог реда текста је $104\frac{1}{2}$ мм, а други ред почиње испод другог слова речи „се“.

II. — Напомена почиње $4\frac{1}{2}$ мм испод друге адресне линије. На задњој страни је дужина првог реда као под I — $104\frac{1}{2}$ мм, а други ред почиње испод другог слова речи „се“.

III. — Напомена почиње 5 мм испод друге адресне линије; почетно слово „О“ је озго оштећено. На задњој страни први ред је дугачак 104 мм, а други ред почиње скоро под завршетком речи „се“.

IV. — Напомена почиње 6 мм испод друге адресне линије; почетно слово „О“ је озго оштећено. На задњој страни први ред је дугачак 103 мм, а други почиње испод средине речи „се“.

V. — Напомена почиње 6 мм испод друге адресне линије. На задњој страни први ред је дугачак 104 мм, а други почиње под првим словом речи „се“; нема завршне тачке.

Просте дописне карте за унутрашњи и међународни саобраћај и затворене дописне карте овог издања биле су потпуно утрошене. Дописне карте с плаћеним одговором од 5+5 и од 10+10 пара биле су у важности до 25 јуна /8 јула 1903 године, кога су дана повучене из течаја министарском одлуком П.Т. Бр. 22.065 од 14 јуна 1903 (по ст. кал.). Мали преостаци ових двојних карата били су уништени (спаљени) у марту 1908 године.

Конгрес међународног филателистичког савеза (ФИП)

Као што је већ уобичајено, Конгрес ФИП-е одржан је у граду, у коме је приређена Међународна филателистичка изложба под патронатом ФИП-е тј. ове године, у Варшави.

Заседање Конгреса почело је 9 септембра у конгресној дворани Палате Науке и Културе, под претседништвом Лисиена Бер-

телоа, дугогодишњег претседника ФИП-е. После отварања Конгрес је поздравно претседник Савеза пољских филателиста Станислав Хромик, који је изразио радост пољских филателиста, што се у њиховом главном граду одржава састанак претставника великог броја филателистичких организација из целог света.

Конгресу су присуствовали као посматрачи и претставници совјетских, кинеских и вијетнамских филателиста, а у току заседања дошао је и претставник Монголије. Сви они сматрали су за дужност да поздраве Конгрес у име својих организација. Може се рећи да је овај Конгрес ФИП-е био у пуној мери интернационални састанак филателиста, јер су на њему били заступљени претставници свих континената.

Дирљив је био моменат, кад је председник Бартело позвао присутне делегате из целог света да једним минутом ћутања одаду своју почаст борцима храброг пољског народа и мученицима Варшаве, који су у току Другог светског рата пали за слободу, Пољски претставници су сузних очију захваљивали на овој од срца исказаној пажњи од изасланика земаља из целог света.

Сам рад Конгреса био је посвећен текућим проблемима из области међународне филателије. Тако је посебно дискутовано о питању бојкотовања марака издатих са доплатним вишком преко 50% од номиналне вредности. Према постојећим правилима ФИП-е такве марке се обавезно проглашавају штетним по филателију и не могу се излагати на међународним изложбама. Председник ФИП-е поставио је питање да ли овако ригорозан став треба задржати и убудуће с обзиром да имамо пред очима недавне елементарне катастрофе у Чиле-у, Индији и другим земљама, где се мора прибећи најсвестранијем прикупљању материјалних средстава за помоћ општовинским крајевима и унесрећеним људима. Свакако да ће у обзир доћи и прикупљање средстава путем издавања нових марака, вероватно са доплатним вишком у корист пострадалих. Питање је да ли и у овако постављеним случајевима треба остати формално доследно на позицијама бојкотовања емисија са доплатним вишковым већим од 50% од номинале за франкатуру. Председник Бартело износи сугестију да се убудуће сваки посебан случај најподробније испита и, кад су у питању хумане акције с циљем потпомагања у изванредним случајевима, не држати се круто постављеног начела бојкотавања. Ова сугестија била је већ у току заседања Конгреса прихваћена и примењена на случај повлачења раније изреченог бојкота против мађарске марке издате раније са доплатним вишком у корист мађарског филателистичког савеза. Наиме, по молби мађарског филателистичког савеза поднетој Конгресу и после документованог образложења да је та марка издата с вишком који је у целини предат мађарском филател. савезу, Конгрес је донео одлуку да се изречени бојкот повуче. Наравно, уз оgradu да је то изузетан случај, који не значи никакав преседан.

Једно посебно питање било је посвећено развијању филателије код омладине. Делегат турског филателистичког савеза указао је на изванредан пример Југославије, где се тако много ради на унапређењу филателије међу омладином и нарочито подвукао лепе резултате који су њему познати. Он је препоручио

председнику секције за рад са омладином (П. Данешу) да се инспирише примером Југословена и да од Савеза филателиста Југославије тражи упутства за свој будући рад. У току дискусије по питању рада с омладином делегати су износили своје проблеме и постигнуте успехе или тешкоће. У Бугарској, например, штампан је програм лекција, који ће се, почев од ове године, спроводити у школској настави као обавезан. Ту је министарство просвете показало пуно разумевања значаја филателије међу школском омладином. Стављен је, међутим, приговор да ли се настава може успешно спроводити, ако је изводе наставници који нису филателисти.

У оквиру рада с омладином постављено је даље питање ко се може сматрати омладинцем (до кога узраста). Истакнуто је да на том пољу постоје разнолика тумачења, која углавном стоје у зависности од климе и локалних закона, јер има земаља, где се омладинцем сматра само до навршене 18 године, док у другим земљама ту границу померају до навршене 21 године живота. Коначна одлука није донета, јер се стало на становиште да ово питање треба још проучити и на идућем Конгресу изићи са потпуно обрађеним материјалом.

При растављању финансиског стања ФИП-е истакнуто је да то стање није сјајно и да лако може доћи до поремећаја у функцијама ФИП-е. Апеловало се да сви савези испитају могућност повећања својих котизација. Пољски филателистички савез понудио је да уместо повећане котизације пружи помоћ у ефективном раду, прихватајући да о свом трошку штампа годишњи извештај са Конгоеса. У дискусији по том предлогу прихваћено је да Пољски савез умножава током године расписе, које биро ФИП-е припрема и да их разашиле из Варшаве. На тај начин Пољски савез је свој допринос увећао за вредност рада и материјала.

По правилима ФИП-е одобрен је патронат међународним изложбама које се приређују:

1961 у Будимпешти

1962 у Прагу.

Наредни Конгреси ФИП-е заказани су у истим градовима, како је већ уобичајено ранијом праксом.

Нашој земљи је поново резервисана 1966 година за приређивање међународне филателистичке изложбе поводом стогодишњице издавања прве националне марке на подручју Југославије. За исту годину заказан је и Конгрес ФИП-е у Београду.

Читав рад Конгреса одвијао се у духу међународне сарадње и пријатељства, што је карактеристика филателистичких манифестација. И овом приликом показало се да филателија заиста може да зближи људе, да их спријатељи и повеже без обзира на расу, народност, културу и политичка гледишта.

Пољски савез филателиста као домаћин ове пријатељске манифестације показао је пуно смисла за организацију, тако да је рад Конгреса текао на опште задовољство свих учесника.

Вредни су помена умешност, такт и добронамеоност претседника господина Бертелоа, који је заиста достојанствено руководио овим међународним састанком. Његов

гест позивања Конгреса да укаже пажњу и поштовање борби пољског народа за слободу остаће незаборављен у срцима свих присутних делегата.

М. И.

Међународна изложба у Лондону

Највећа овогодишња међународна филателичка изложба „London 1960“ одржана је у времену од 9 до 16 јула ове године у импозантној, модерној петоспратници за одржавање разних свечаних приредаба, Royal Festival Hall. По избору и квалитету материјала приказаног на овој изложби, по свестраном учешћу сакупљача из многих земаља света, по организацији и припремама сматра се да ова изложба спада међу најзначајније које су одржане у свету.

Изложба је одржана на иницијативу две највеће филателистичке организације у Великој Британији, Royal Philatelic Society и British Philatelic Association, уз свестрану подршку осталих филателистичких организација у Великој Британији (којих има око 400), уз подршку и помоћ сакупљача из Британије и из других земаља света, као и уз потпомаћених фирми и предузећа која се баве израдом и прометом поштанских марака. Припрема изложбе, уз помоћ 39 комесара у разним земљама света, трајала је пуне три године.

Изложени материјал приказан је у око 1200 витрина. Због релативно малог броја

витрина, због ограничености простора сваком учеснику изложбе додељено је највише до 5 витрина; већина се, међутим морала задовољити са свега једном или две витрине.

Изложени материјал био је подељен у 3 класе: почасна класа, експонати британске поштанске управе и конкурентска класа појединачних филателиста.

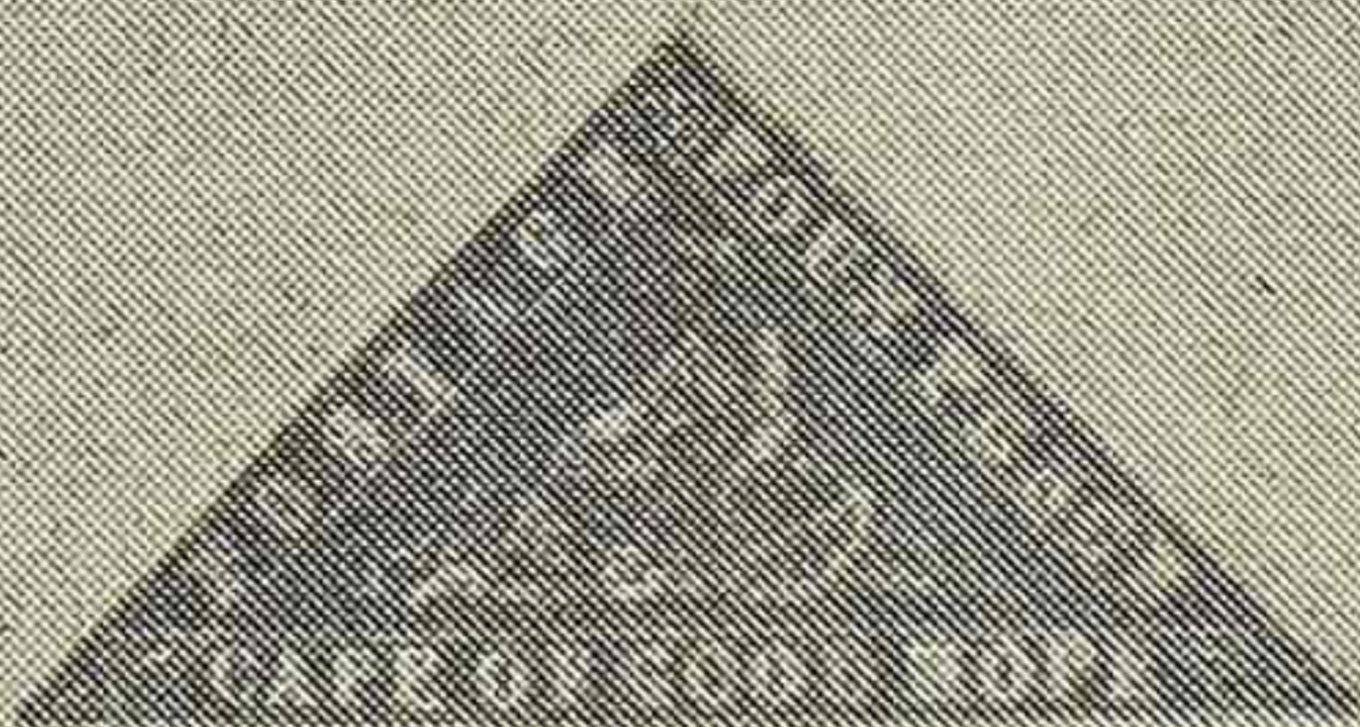
Почасни део обухватао је кратке изводе из највреднијих светских збирки. Из британске краљевске збирке приказане су прве марке телеграфских компанија и ретке пробе и незупчане марке Енглеске и њених колонија. Међу осталим изложцима ове групе истицале су се прве марке Маурицијуса, затим највеће реткости класичних локалних марака САД, Италијанских државина, Јужне Америке, Француске и др.

Поред поштанских историских докумената, међу изложцима британске поштанске управе налазили су се и цели арци најстаријих британских марака (бр. 1, 2 и 3 непоништено!), разни незупчани арци доцнијих издања са до данас непознатим tête-beche паровима.

SOUVENIR OF THE LONDON INTERNATIONAL STAMP EXHIBITION ROYAL FESTIVAL HALL — 9th-16th JULY 1960

GREAT BRITAIN 1841

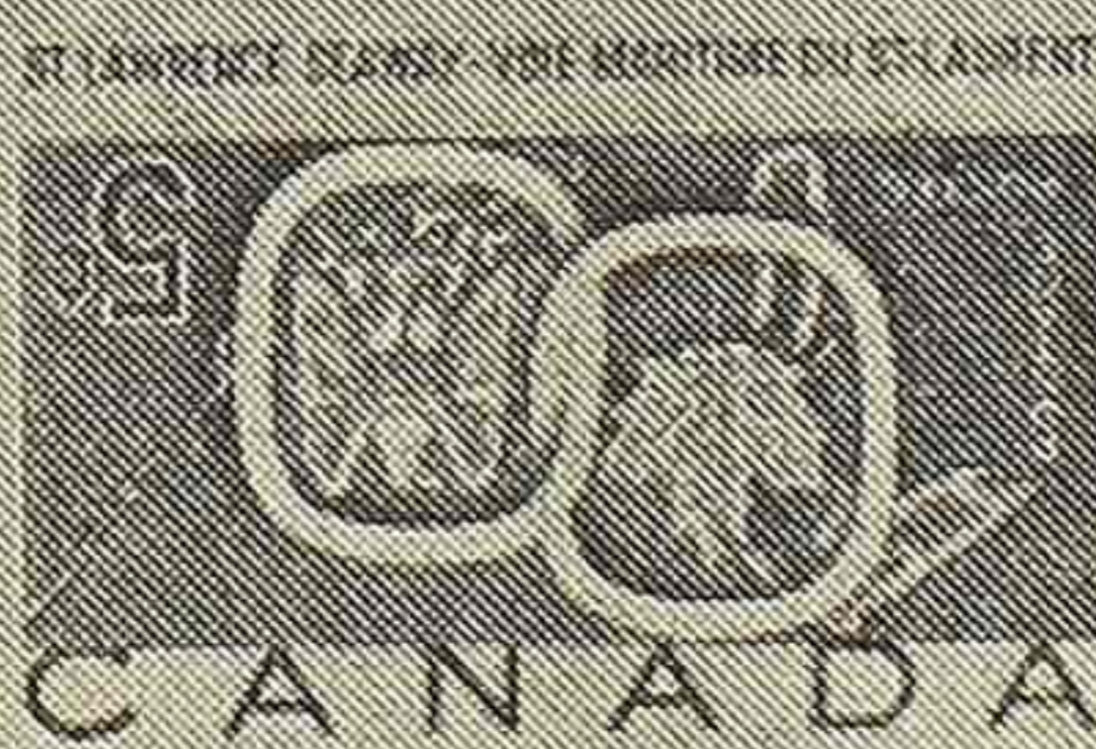
CAPE OF GOOD HOPE 1861

BADEN 1851

U.S.A. 1918

CANADA 1959

INDIA 1854

Printed in Photogravure by Harrison & Sons Ltd.

У конкурентској класи у преко 1000 витрина преовлађивала је Енглеска с колонијама (400 витрина); на даљих 300 витрина приказане су изванредне збирке европских држава, међу којима су се нарочито истичале збирке класичне Аустрије, Италијанских и Немачких државица, Француске, Швајцарске, Пољске и Румуније. Од наших земаља било је изложено 6 збирки класичне Србије, 1 збирка Југославије (Словенија 1919 г.) и 1 збирка Црне Горе. Велики број збирки старе Србије претстављао је на овој изложби прилично изненађење.

Преостали изложбени простор заузимале су друге ваневропске државе. За тематске збирке остављено је врло мало простора (35 витрина).

Специјалну пажњу заслуживали су излошци „чувени налази“ задњих десетак година неочекивано пронађене драгоцене марке милионске вредности. Међу овима је приказан блок од 43 непоништена комада Велике Британије бр. 1 — прве марке на свету: даље, цео арак од 100 комада Колумбусових марака САД \$ 1 из 1896 године, као и разне марке са изврнутим средишним деловима. Врло леп утисак оставиле су витрине са разним писмима из 1860 године, старим тачно 100 година. Значајно је да је прилично простора посвећено и фалсификатима, нарочито Сператијевим.

По свим витринама преовлађивао је скоро искључиво класични материјал. „Нормалне“ збирке нису имале никаквих изгледа за добар пласман, нити их је, такорећи, било на изложби. Све приказане збирке биле су махом врло специјализоване, са реконструкцијом плоча, есејима и пробама, паровима, четвртцима, тракама и деловима арака, са много целина. Велика пажња посвећена је и студији жигова на маркама.

На изложби су подељене три специјалне награде (за збирке Велике Британије, Италијанских државица и Швајцарских кантона), као и већи број разних медаља и диплома.

На овој изложби излагане су само две збирке сакупљача из Југославије: збирка претфилателистичких писама кнежевине Србије Инж. М. Вернера из Новог Сада и збирка кнежевине Собије — издање са ликом кнеза Милана инж. Јована Величковића из Београда. Обе ове збирке награђене су сребрним медаљама, што претставља велики успех у тако јакој међународној конкуренцији и афирмацији наших марака и филателиста у свету.

Непосредно пред отварање изложбе, 7 јула, издате су две пригодне марке поводом 300 годишњице доношења поштанског декрета у Великој Британији.

Поред специјалних коверата и употребе нарочитог жига на изложбеној пошти издат је и спомен лист са репродукцијом у боји шест најређих грешака у штампи, које су познате у свету.

У изложбеном каталогу, на око 200 страна, кратко су описани сви излошци, али је недостатак каталога, што је репродукован само врло мали број ретких изложених марака.

Изложбу у Лондону посетило је око 150 филателиста из Југославије, који су путовали у Енглеску као туристи у организацији предузећа „Путник“ — Нови Сад.

Инж. Ј. В.

МЕЂУНАРОДНА ФИЛАТЕЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА „POLSKA 60“

Међународна филателистичка изложба у Варшави под називом „POLSKA 60“ била је замишљена и изведена као велика манифестација поводом прославе стогодишњице од појаве прве пољске поштанске марке.

Савез филателиста Пољске народне републике под претседништвом Станислава Хромика и Леона Тер-Огањана, претседника организационог одбора, а уз свесрдну помоћ свих чланова управе, остварио је ову заиста изванредну замисао. Већ сам оквир изложбених просторија у једном крилу огромне Палате Науке и Културе, која се налази у центру Варшаве, знатно је допринео успеху и начину излагања безбројних експоната. Учешће педесет земаља, односно по-

штнских управа са званичним излошцима, затим 11 збирки у „Cour d'Honneur“, шест у „Почасној класи ФИП“ и 782 збирке из 37 земаља такође су утицали на успех и обим изложбе, тако да је општи утисак о величини и обиму изложбе заиста изванредан.

Као што се могло очекивати, велики део изложбе заузели су излошци марака Пољске. Почев од познате прве марке из 1860 године, која је била претстављена у безбројним примерцима: на писмима, у нијансама боја, у ансамблима који се ретко виђају, па преко провизорних издања из 1918 до најновијих марака, посетиоци су могли да уживају у заиста невиђеним излошцима.

На почасном месту „Сонг д'Нопнеур“ приказани су делови збирки енглеске краљевске куће; кардинала Спилмана збирка Ватикана; К. Васика збирка Вел. Британија; Д. Бернстена збирка старе Немачке; Орхана Бранта збирка старе Турске; Ф. Коварика збирка старе Аустрије; Р. Ливена збирка Монака; Сер Иона Уилсона збирка Румуније, руског Леванта и Вендске; Шуцц-Штајнајла збирка Шведске; Мирка Вернера збирка старе Србије са претфилателистичким писмима и збирка старе Пољске М. Е. Штећинског.

У почасној класи ФИП приказани су делови збирки познатих сакупљача: Др В. Буама из Енглеске збирка Египта; Л. Линдера из Финске збирка класичних финских марака; Ј. Олсона из Шведске збирка старих шведских марака; М. Липшица из Француске збирка старих руских марака; Т. Матухина из Турске збирка турских марака; и збирка старих марака Аустралије, изложак Џона Килфојла из Аустралије.

Било би тешко описати све ове изложке и примерке који су приказани.

Посебан део изложбе био је посвећен омладинским излагачима, чије је учешће било такође бројно и лепо припремљено.

Једна мања сала садржала је изложке филателистичке литературе из целог света, међу којима је лепо место припало часописима и приручницима Југославије.

Падало је у очи велико интересовање најшире публике за ову лепу изложбу. Преко целог дана дуги редови посетилаца чекали су да добију карте и дефиловали кроз изложбене просторије интересујући се и за стајкујући пред витринама, које су их посебно занимале. Број посетилаца свакако премашује неколико десетина хиљада лица, што можда и није за дивљење с обзиром да Пољски савез филателиста има око тридесет хиљада организованих чланова.

На дан 11 септембра одржан је свечан скуп и проглашен списак награђених излагача. Вреди истаћи да је истог дана извршена и подела медаља, награда и диплома, — што претставља посебан успех организатора изложбе. Велику почасну награду добио је Мишел Липшиц из Француске за своју збирку старих руских марака. Велику међународну награду добио је Жан Пули из Холандије за своју збирку Холандија. Велику националну награду добио је Мирослав Бојановиц за изванредну збирку пољских марака од најстаријих времена до најновијих дана.

Међу награђенима налази се и леп број наших чланова, који су постигли врло леп успех и својим учешћем пласирали нашу

земљу на четврто место по броју добијених награда. Награђени Југословени су:

ПОЗЛАЂЕНОМ МЕДАЉОМ:

Славко Валдер
Семзе Ласло.

СРЕБРНОМ МЕДАЉОМ:

Др Никола Грујић
Јован Величковић
Др Спасоје Каћански
Мирко Вернер
Мирјана Мајетић
Синиша Остојић
Владимир Мојсовић
Ернест Ласло

ПОСРЕБРЕНОМ БРОЗАНОМ МЕДАЉОМ:

Звонимир Крелиус
Михаило Векоњ

БРОЗАНОМ МЕДАЉОМ:

Емил Лазић
Павле Иванчевић
Дим. Јанићијевић
Др Бран. Новаковић
Петар Шарчевић
Др Спасоје Каћански
Стеван Зорад

Међу омладинцима награђени су наши чланови: Шарчевић Нада дипломом сребрне медаље, Јанићијевић Нада дипломом бронзане медаље.

Најзад, у одељењу филателистичке литературе награђени су наши часописи „Филателиста“ из Београда и „Филателија“ из Загреба дипломом сребрне медаље, а истом наградом и „Приручници“, издање Филателистичког савеза Хрватске.

Укупан успех наших излагача може се обележити најбољом оценом, што потврђује наш општи пласман међу земљама учесницама на овој изложби на четврто место по броју награђених излагача.

На завршетку треба поменути да је Поштанска управа Н. Р. Пољске поводом прославе ове стогодишњице и ове изложбе издала пригодну марку од 10+10 зл., штампану у блоковима од четири комада, која се продавала само уз улазницу, што значи да се сваки блок од четири марке плаћао 100 злоти.

М. И.

ПРОМЕНЕ АДРЕСЕ
ОДМАХ ДОСТАВЉАЈТЕ
УРЕДНИШТВУ
ВОЈВОДЕ ДРАГОМИРА 25

Руководилац Секције за инострану размену је ЉУБИВОЈЕ ИЛИЋ — Београд, Ул. Јелене Петковић бр. 12/III.

Руководилац Секције за унутрашњу размену је АЛЕКСАНДАР АЛЕКСАНДРИЋ — Београд, Ул. Бориса Кидрича бр. 5/1.

IN MEMORIAM

ДРАГАН НОВАК

После кратке и тешке болести умро је 7 јула ове године у 72 години живота Драган Новак, један од наших највреднијих филателистичких стручњака и публициста.

Рођен је 3 августа 1888 у Кореничанима код Дарувара. Права је студирао у Загребу и у Прагу, па се посветио судачком позиву, који напушта 1926 године, када је био постављен за равнатеља Држ. хипотекарне банке у Загребу, с кога је места, након доласка окупатора, отишао у мировину.

Филателијом се покојни Новак почео бавити интензивније 1919 године. Био је члан Филателистичког клуба, Клуба сабирача марака и Хрватског филателистичког друштва, у коме је до смрти био први потпретседник.

Кроз своју дугу и плодну филателистичку активност Новак је свакако оставио најзнатније дело на литерарном пољу. Уређивао је филателистичке рубрике у „Новостима“, „Zagreber Tagblatt“-у и „Morgenblatt“-у од 1924 до 1941, а од 1940 до 1950 био је главни уредник „Filatelije“. Као сарадник, Новак је публикувао своје радове у предратном „Филателисти“ (Загреб—Београд), „Хрватском филателистичком вјеснику“ (Загреб), „Jug. Phil. Zentrale“ (Загреб), „Dopisnost“-у (Братислава), „Filatelistička Revue“ (Праг), „Die Postmarke“ (Беч), „Senf's Illustr. Briefmarken-Journal“ (Лајпциг), „Kolektor“ (Крањ), „Berner Briefmarken Zeitung“ (Берн), у послератном „Филателисти“ (Београд) и у многим другим филателистичким часописима и дневним листовима.

Знатан допринос развоју наше филателије дао је Новак као уредник „Приручника марака југословенских земаља“, у коме је обрадио Босну и Херцеговину (1918/1921), Хрватску (1918/1921) (без издања „Државна пошта“), Словенију, предратну Југославију, сва окупациона издања на подручју Југославије.

Био је сарадник и на нашем и на страним каталозима, у којима је обрађивао југословенске марке.

Као сабирач излагао је на многим изложбама у Загребу, те је био посједник великог броја филателистичких трофеја.

Био је биран у управне одборе савеза и хрватских филателистичких друштава, где је сарађивао са пуно воље и улагао много труда и знања за њихово унапређење. Такав рад стекао му је и заслужна одликовања. Због заслуга око оснивања Југословенског филателистичког савеза (1933) и за његов литерарни рад, додељена му је 1937 године, као другом по реду, „Савезна плакета Евжен Дероко“, а Филателистички савез Хрватске дао му је као трећем носиоцу свој почасни „Златни знак“. Године 1936 постао је почасни члан филателистичког друштва „Бачка“ у Суботици, а 1939 почасни члан „Друштва новосадских филателиста“. Касније је постао почасни члан још и „Филателистичког клуба у Загребу, Филателистичког клуба у Дубровнику и Друштва пријатеља класичних марака у Загребу. — За заслуге на публицистичком пољу подијелила му је 1950 године почасно чланство и Филателистична звезда Словеније.

Више од четири десетлећа бавио се Новак стручно филателијом, па је баш тај и такав његов рад и плодна сарадња у домаћим и страним стручним листовима било оно што је придонијело развоју наше филателије и упознавању иноземства с достигнућима филателије у нашој земљи, а то је неоспорно велика заслуга, која пок. Драгана Новака уврштава у ред најуспјешнијих радника на филателистичком пољу.

Смрћу Драгана Новака губи хрватска и југословенска филателија једну од најмаркантнијих појава, а његово животно дјело на овом пољу остаће трајна својина југословенске филателистичке заједнице.

Слава другу Драгану Новаку!

Звонимир Крелијус

Развој филателистичког живота у Вршцу

— Извод из поздравног говора Милана Влаисављевића при отварању изложбе —

У оквиру велике првомајске прославе наших народа, а у исто време и поводом 120 годишњице увођења јавног поштанског саобраћаја у Србији подружница Савеза филателиста Србије у Вршцу приредила је смотру поштанских марака од 1 до 3 маја 1960.

Са овом смотрам обележене су још две велике годишњице, од којих је прва 200 го-

дишњица јавног поштанског саобраћаја у Вршцу; 7 маја добили су Вршац и Алибунар своје прве јавне поштанске уреде, који по датуму формирања спадају у најстарије поште у Југославији.

Друга значајна годишњица, која је обележена овом смотрам је 80 годишњица сакупљања поштанских марака у Вршцу. Пр-

ви сакупљачи поштанских марака, чији су нам подаци поуздано познати, јављају се 1880 године.

Милан Георгијевић дрварски трговац и виноградар (1840—1919) имао је већ 1880 године, из својих трговачких веза, гомилу сакупљених поштанских марака, које је доцније предао сину Кости, који наставља да сакупља марке са писама.

Три године касније, 1883 године, долази из Прага у Вршац конкурсом изабрани хоровађа Српског црквеног певачког друштва, тада већ као напредан сакупљач марака, и тада се јавља сакупљање марака првенствено међу млађим људима. У то време, око 1870 године, јавља се прилично интензивно сакупљање поштанских марака у Средњој Европи. Тада се појављује и први „Приручник за немачке сакупљаче марака“ (Deutsches Handbuch für Postmarken-Sammler) од Др. Москау-а.

Међу прве сакупљаче поштанских марака у Вршцу можемо још напоменути и Рингер Фрица, кат. хоровађу, Крен Карла, прокуристу, Биц Андрију, пошт. службеника, Др Рудолфа Хембергера и Милана-Петка Павловића, штампара.

Важно је овом приликом навести да је Милан-Петко Павловић израдио 1912 године у Вршцу прве албуме за сакупљаче марака, у својој штампарији. То је био први албум за марке штампан на српском језику, — који до сада није био познат.

О првомајској прослави 1953 године Вршачка подружница организовала је пропагандну смотру марака у изложима у центру града. Исте године учествује на приредбама „Недеље поште“ лепом смотром марака у згради старе поште, а 1954 године подру-

жница поново организује веома успелу смотру марака поводом преузимања овог поштанског дома од стране поштанске управе у Вршцу. Садашња смотра надмашила је све раније смотре у сваком погледу, чему су допринели сви чланови и сарадници подружнице, а посебно Предузеће ПТТ саобраћаја у Новом Саду, управе Народног музеја, Радничког универзитета и Среске поште у Вршцу.

Сама поштанска марка је већ одавно прославила своје прво столеће и, захваљујући широком кругу своје делатности и својим лепотама, које су стално у напредовању, поштанска марка је постигла да свуда придобије симпатизере. Поштанска марка данас већ има многоструки значај, јер служи не само за плаћање поштанских услуга, већ и за пропагандне, научне, васпитне, политичке и друге сврхе. Путем марака можемо допуњавати своје знање из историје, географије, нумизматике, књижевности, уметности, штампарских вештина, развитка разних техничких грана, космичких ракета и, коначно, сакупљање марака нас учи систематској и дуготрајној штедњи и развија код нас смисао за лепим и уредним, што нарочито има примаран васпитан значај код омладине; сем тога поштанске марке утичу на развој мирољубивих осећања у светским размерама, а мир је подлога за бујање и цветање свих позитивних људских иницијатива.

Поштанска марка је веома значајан проналазак, који данас претставља заједничку својину целог света. Дневна потрошња поштанских марака у свету креће се на милионе комада и на тај начин поштанска марка покреће развијени и компликовани поштански апарат целог света и кроз њега веома корисно служи читавом човечанству.

МИХЕЛОВ КАТАЛОГ ЗА 1961 ГОД.

Михелов каталог за 1961 годину изашао је, као што је уобичајено, почетком септембра. Већ на први поглед може се уочити да је Михел 1961 мањи по обиму од Михела 1960. И док су други светски каталози већи (Џумштајн од 1464 на 1512, Ивер за Европу од 960 на 1000 страница), Михел је мањи за читавих 111 страна! Ово смањење постигнуто је скраћењем текста код обраде марака појединих земаља. Док је обрада марака старе и нове Немачке, окупациона издања и колоније остала по старом, дотле је код обраде марака других земаља извршено знатно, готово револуционарно скраћење текста. Тако је Михел 1961 направио велико изнанађење: изгубио је карактеристику приручника, на коју смо навикли и коју су филателисти толико ценили, и као већина других каталога, па сада местимично и мање од других, уоквирио се у границе тзв. нормалног каталога.

Нас првенствено интересује обрада марака са југословенског подручја и измене које су ту извршене. Навешћемо неке примере!

Код марака Босне и Херцеговине издања 1879 и 1893/8 (I, II и III плоче) (кат. Југофилателије бр. 1—19) изостављене су табеле с обрадом ових марака по издањима, плочама, зупчању и основним бојама. Код издања од 1900/01 (кат. Јгф. бр. 20—38) нема више табела са ценама ових марака штампаних на пругастом папиру. Марке са сликама босанских предела (кат. Јгф. бр. 39—54) нису више обрађене по зупчању, већ се заинтересовани упућују на каталог за 1960 г. Исти је случај и са неким маркама каснијих издања. Међутим, код редовних франко марака из 1916 г. (кат. Јгф. бр. 109/26) остале су цене и текст, који нису у складу са новим принципом и жељом издавача: марка од 10 х (кат. Јгф. бр. 121) и

90 х. кат. Јгф. бр. 122) и по зупчању! Исти је случај и са маркама за хитну доставу штампаних ствари (Јгф. бр. 127/8), франко маркама из 1917 (Јгф. бр. 134/51) и др.

Марке Црне Горе у новом каталогу обрађене су на свега 2 1/2 стране, а у каталогу за 1960 било је на 5 1/2 страна. Ова уштеда у простору учињена је да св, као и код марака Б. и Х., изостале табеле са маркама сва четири штампања издања од 1874/93 (Јгф. бр. 1—28) по зупчањима, папирима и главним, основним бојама. Нема више напомена о лажном и услужном жигосању црногорских марака ни слика и описа поштанских жигова, са којима је вршено поништавање. Али је зато, у накнаду за све то, код марака овог издања напоменуто да постоји више штампања и разлика у цени, и да обраду по штампањима и зупчању треба видети у Михелу за 1960 г. Исти је случај и код марака из 1893 г. издатих за прославу 400 годишњице штампарије на Ободу (Јгф. бр. 29—49) и код марака из 1905 г. поводом проглашења Никољданског устава (Јгф. 84/92) и код неких других. Међутим, у каталогу су остале налепнице из Првог светског рата из Бордоа и Гаете.

Код марака Југославије после Повог светског рата покрајинско издање за Словенију (Јгф. бр. 1/16) толико је измењено, да се не може познати, јер је и овде изостала обрада по папиру, зупчању и бојама, што је карактеристично за марке овог издања. А све се то, међутим, може наћи у каталогу за 1960 годину.

И код старе Југославије постоји недоследност у избору: шта изоставити, а шта оставити у каталогу. Док је код редовних франко марака из 1931/2 г. код вредности од 25 и 50 пара и од 1.50 дин. изостављен текст и цене за марке на танком папиру (Јгф. бр. 111/13), дотле је код марака са црним оквиром и редовних франко марака издања 1935 (Јгф. бр. 150а, 152а, 163а и 164а) остао текст и цене марака са специјалним зупчањима, па и на танком и дебелом папиру.

Код марака ФНРЈ остала је табела са обрадом и ценама франко марака „Партизанки“ (Јгф. бр. 21/32) и то на папирима кредастом и обичном, па чак и танком, јер се ради о разним штампањима и отступању у бојама. Исти је случај и с маркама за V конгрес КПЈ (Јгф. бр. 98/100) и редовним маркама с претиском „ФНРЈ Југославија“ (Јгф. бр. 137/144), које су и даље остале обрађене по различитом зупчању. Ако су код марака Б. и Х. и старе Југославије каталогизирани марке по зупчањима, онда је неразумљиво што се у том правцу код марака нове Југославије није ишло до краја, већ су код редовних марака „Привреда II“ (Јгф. бр. 205/216) изостављене марке развог зупчања, којих је раније било у каталогу.

Од марака ФНРЈ у нови каталог су ушле марке издања Индустрије II (Јгф. бр. 419/25) које котира 2.75, односа за жигосану серију 1.75 М.; марке „Аутомат II“ (Јгф.

бр. 426/7) по цени од 1.20 и 0.40 М.; марка поводом 50 годишњице Загребачког велесајма (Јгф. бр. 428) цена 0.80 и 0.30; Олимпијада у Риму која котира 16.80 и 7М; марке „Фауна IV“ по цени од 18 и 5.40 М. и марке Црвени крст 1960 франко-порта по цени од 0.10М. за нежигосану и жигосану серију.

Док је у каталогу за 1960 г. обрада српских марака запремала шест пуних страница, у каталогу за 1961 г. она је сведена на 31/2 стране! До сада се међу филателистима сматрало да је обрада српских марака, у поређењу са другим страним каталозима, била једна од најбољих у Михеловом каталогу. Међутим, нама се чини да је она изгубила у прегледности и да се сада у њој тешко може снаћи и напреднији филателиста, а о почетницима и мање упућенима и да не говоримо. Ово нарочито важи за марке издања 1869/80 са ликом кнеза Милана. Ту су изостављене табеле свих пет штампања по зупчању, папирима и основним бојама. Познато је да су ове марке врло интересантне и да представљају омиљено подручје за скупљаче српских марака. Они ће сада и код набавке и код размене морати да се држе обраде из каталога за 1960 г. с том разликом, што су сада те цене само оријентационе и дозвољавају разна отступања. Док су марке с ликом кнеза Милана издања 1869/80 потпуно занемарене, дотле су марке издања 1880 (Јгф. бр. 43/48) остале обрађене и по бојама. Исти је случај и с маркама из 1896/902 с ликом краља Александра Обреновића (Јгф. бр. 64/70) и неким другим, које су мање интересантне. Код издања од 1905/11 с ликом краља Петра I (Јгф. бр. 104/114) нема више табела и цена по папирима, иако се овде ради о различитим издањима. Слично је поступљено и с маркама „Крфског издања“; и париско и београдско издање измењано је и наведена цена само за „најјевтиније примерке“, али је ту ушла и марка од 20 пара I београдског штампања љубичасте боје, коју котира 4 М.

Иако се редакција Михеловог каталога трудила да и у скраћеном обиму сачува прегледност и потпуност, то, нажалост, није, нити се могло свуда да постигне. Основна карактеристика Михеловог каталога била је да он није био обичан каталог или ценовник марака, већ приручник и водић, који је много помагао филателистима садржином, која је сада изостављена. Можда је требало сузити текст тамо где је то могуће, али је то требало учинити поступно и обазривије, а не овако на пречац и драстично. Не разумемо зашто је, рецимо, код појединих земаља изостављена напомена да постоје фалсификати код појединих издања, јер је иста у форми правоугаоног оквира са речју „FALSCH“ толико била мала (5×2 мм), да није требало вршити макакву уштеду. Ту се није много добило у простору, али се много изгубило брисањем ове напомене, која је била значајна за филателију и филателисте.

Најзад, није препоручљиво да се код многих издања читаоци упућују на каталог за

1960 г., што је најбољи доказ да је исти потпунији, потоебнији, па и тачнији. Међутим, употребом скраћенице уоквиреног слова „E“ за Entwurf = цртеж и „S“ за Stich = рез код гравуре, као и називи графичких завода, у којима су штампане марке, на пример само „Courvoisier“ уместо „Imprimerie Courvoisier S.A. La Chaux-de-Fonds“ и сличних, доиста је добро и практично. Ту је добијено доста у простору, а да није ништа изгубљено у прегледности и потпуности.

А сада неколико речи о вредности наших марака! Цене нежигосаних марака ФНРЈ остале су без икаквих промена, онакве какве су биле у овогодишњем каталогу. Међутим, код жигосаних серија извршено је и смањење вредности (код „Тесле II“ од 4.20 на 1.50; код „Фауне II“ од 9.50 на 7.50; код „Фолклора“ од 7.30 на 4; код „Фауне III“ од 9.50 на 6; код „Туризма“ од 6 на 2; код „Цвећа IV“ од 9.50 на 7.50 марака итд), у просеку око 25%. Чини нам се да цене у Михеловом каталогу, обзиром на Михел марке нису реалне и да су још увек испод нивоа цена на тржишту. Цумштајн, Ивер и Скот су нешто тачнији и њихове цене правилније.

Код марака Црне Горе у главном нема већих промена у ценама. То је разумљиво с обзиром на нову обраду каталога. Међутим, вредност српских марака је код неких издања знатно скочила. На пример, марке кнеза Михаила, бечког штампања (Јгф. бр. 6/8) од 10 пара уместо 900 и 650 сада котира 1100 и 900 М; од 20 пара уместо 350 и 20 сада 500 и 30; одс 40 пара уместо 800

и 85 сада 900 и 100 марака. Серија редовних франко марака из 1911 г. (Јгф. бр. 115/126) сад је процењена на 100 и 160 М. уместо досадашњих 75 и 125 итд.

И код марака Босне и Херцеговине има извесних промена цена; на пример, вредност серије франко марака из 1912 г. (Јгф. бр. 74/94 повећана је за 30 М. код нежигосаних и жигосаних итд.

Цене марака старе Југославије остале су скоро без икаквих знатнијих промена.

Највеће процентуално повећање извршено је код марака издања војне управе југословенске армије за зону Б Слободне територије Трста. Од укупно 53 серије извршена је измена цена код 37 серија, и то негде и знатно. На пример, серија за вазд. пошту (Јгф. бр. 23/32) од 20.75 М. повећано је на 68 М., односно 75 М. Сличан случај је и са порто маркама Црв. крста за 1948 г. (Јгф. бр. 2), чија је вредност повећана од 30 на 70 М.

Можда није без интереса поменути да окупациона издања за Србију и провинцију Љубљану нису претрпела веће измене, док је код марака за Хрватску и Црну Гору извршено повећање, од којих за нека издања знатно.

Најновиј издање каталога вероватно ће код неких наићи и на одобравање, али међу њима свакако неће бити оних који су навикли на досадашњу богату и документовану обраду марака појединих земаља, која је овога пута изостала.

С. Остојић

НАЈРЕЂЕ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ У СВЕТУ

„Der Sammler-Dienst“ у 21 свесци од 11. X. 1959 доноси слике најређих марака у свету: 1) Брит. 1 ујане 1 ц. из 1856 године; 2) Маурициус од 2 пенса из 1847; 3) Маурициус 1 пени из 1847; 4) Баден 9 корјцера из 1851 — црна на плаво-зеленом месту на ружичасто-јоргованастом папиру; 5) Саксонија 3 пф. из 1850; 6) Шведска 3 ск. из 1855 г. — жута уместо плаво-зелене; 7) Хелголанд 1/2, 1 и 2 шилинга из 1867, одн. 1869 г.; 8) Брит. Гујана 4 ц. из 1850; 9) Напуљ 1/2 тринакрија из 1858; 10) Швајцарска — Базелски голуб 2 1/2 рапе из 1845; 11) Брит. Гујана 1 ц. из 1852; 12) Рт Добре Наде 4 п. из 1853; 13) Аустрија — Меркур од 6 кр. из 1856; 14) Швајцарска — Двојна Женева 5 + 5 ц. из 1843; 15) Румунија 54 пар. „волowska глава“ из 1858; 16) Тоскана - 2 солда (пар) из 1851; 17) Финска 5 коп. из 1856 г.

О маркама Маурициуса писали смо у нашем часопису бр. 3—4 из 1958 године, па нећемо овде понављати оно што је тамо пи-

сано, а то исто пише и писац овог чланка у „Der Sammler-Dienst“; али ту је наведена и једна интересантна прича о налазу десет марака Маурициуса у једној старој архиви, коју ћемо пренети и за наше читаоце.

„У 1847 години дакле у години издања обе марке Маурицијуса, није још било озбиљних сабирача марака. У току прве две деценије није се ништа знало о постојању ових необично ретких марака. Једнога дана удова бродовласника Дебоа у Бордоу, кад је претурала заоставштине свога покојног мужа, нађе једно писмо са једном марком од 2 пенија из Port-Luis-a. Скоро двадесет година лежало је оно у једном свежњу бродовласникових пословних папира. Госпођа Дебоа, која није имала ни појма о вредности ове прво пронађене марке, продала је 1866 године, само за 100 франака, — и још се и радовала што је за тако „безвредну“ коверту добила тако много новаца. Кад је после скоро три године опет нашла једну такву плаву Маурицијус-марку међу писмима сво-

га мужа, продаде и њу опет за 100 франака. Сад госпођа Дебоа претражи и даље свежње-ве писама и била је срећна да одједном нађе шест комада, и то четири од 1 пенија (не-ранцасте) и два комада од 2 пенија (тамно-плаве). Али, још ни тада сирота удовица није знала колико је велика вредност њеног јединственог налаза и продаде их за трича-вих 700 франака једном бескрупулозном тр-говцу, који је тада већ знао за вредност ових марака, па јој је дао, сем по 100 франака за сваку марку, још и 100 франака више. — При претраживању заостале још кореспон-денције свога мужа нашла је још два писма са по једном марком од 2 пенија, које сада уступи за 300 франака по комаду.

Госпођа Дебоа је живела до 1912 године, а у то време вредност ових марака по ката-логу била је око 250.000 франака, а она је, као што смо видели, добила свега 1500 фра-нака. Данас је каталожка вредност тих ма-рака милионска.

И још за неке од наведених ретких марака причају се читави романи.

Тако је, на пример, светска реткост број један марка Брит. Гујане из 1856 године од 1 цента, црна на карминастој основи. Од ове марке постоји само један примерак, о коме се знају извесни подаци о његовом про-наласку и о скакању њене вредности. Њу је пронашао један дечко по имену Вернон Воган из Демераре (Џорџтаун, Брит. Гујана) 1873 године на једном тавану. Он ју је усту-пио извесном Мак Кинону, који му је за њу дао 6 шилинга; овај ју је пак уступио ускоро за 120 фунти стерлинга. До ње је дошао Ферари за смешно малу цену од 150 фунти. Према његовој последњој вољи тре-бало је да цела његова збирка буде предана министарству пошта у Берлину. Али Први светски рат је уништио Фераријеву жељу. Француска је узаптила целу ову збирку и изложила је продаји. Тако је и ова марка Брит. Гујане била продата на лицитацији чувеном богатом сабирачу Хинду за 32.000 долара. По други пут је ова марка тестамен-том била одређена да се преда држави. Али, за велико чудо, марка није била нађена у збирци, него, доцније, у другој Хиндовој заоставштини, у једној простој коверти. Хин-дова удова осигурала ју је за себе путем парнице и затим је продала. Не зна се си-гурно у чијим се рукама ова марка сада налази.

Ретке особености код марака, као што се зна, постају на разне начине. На пример, марка Бадена од 9 крајцера из 1851 године била је отштампана црном бојом на плаво-зеленом месту на црвенкастом папиру. Од ове особености позната су само три пример-ка, од којих два на писмима.

Друга могућност стварања оваквих осо-бености састоји се у погрешном убацавању неког клишеа у штампарску плочу друге вре-дности и тако се марка оштампа у другој боји. Тако је постала шведска марка од 3 ск. из 1855 године, која је отштампана у жутој боји место у плаво-зеленој. Овде је

био један клише од 3 ск. упао у плочу за марке од 8 ск. и тако је та марка била отштампана у жутој боји, у којој су штам-пане марке од 8 ск. И од ове жуте марке од 3 ск. познат је само један примерак. Један шведски трговац маркама мислио је да се с њим тера нека шала, кад му је, 1865 године, понудио један ђак. Ипак се реши да је купи, и плати младићу 7 круна. Кад је испитива-њем утврђена исправност ове марке, изложи је продаји за 300 круна. Тек после девет година успео је да је прола Ферарију за 4000 гулдена. У 1935 години продата је ова марка за 36.000 долара.

И друге наведене, — мада нема неких нарочитих прича о њиховом постанку и на-лажењу, — достигле су високе цене; тако је марка Саксоније од 3 пф. из 1850 године достигла цену око 5.000 марака.

Као што се види, у напред наведеном спи-ску ретких марака нема ниједне српске мар-ке. Међутим, и међу српским маркама има великих реткости, врло лепих и врло инте-ресантних.

Од српских марака позната је велика реткост једног пара марака од 1 паре са сли-ком кнеза Милана из 1873 године у тет-оешу. Познат је само један примерак, чију смо слику и податке о њој од С. Остојића донели у броју 7—8 за 1959 годину. „Тај је пар био некада у збирци ђенерала Рашића, односно краља Милана, а касније у збирци Р. Ферарија. Године 1923 марке су продате на лицитацији у Паризу за 5.000 златних франака. Још увек се овај пар марака налази у Паризу у збирци једног познатог сакупља-ча српских марака“. И ове су марке постале грешком у штампи, — погрешним, изврнутим уметањем једног клишеа у плочу.

Интересантан је и историјат једне од нај-ређих жигосаних марака Србије из 1866 го-дине — новинске марке од 2 паре на дебе лом папиру. Од њих (жигосаних) познато је свега 3—4 примерка, али је најинтересант-нији онај прилепљен на „Босанском вјестни-ку“ од 13. VIII. 1866. О проналаску овог примерка пише Е. Дероко у својој „Историји поштанских марака Србије“: „За време не-пријатељске окупације Београда нашао је неки аустриски војник у једној кући на Вра-чару, међу хартијама које су некада припа-дале Мини Вукомановић, кћери Вука Кара-џића, један цео број новина „Босански вје-стник“ од 13 августа 1866 године, са једном марком за новине од 2 паре првог штампања, прилепљеном на саме новине. Марка је пони-штена жигом „НАПЛАЂЕНО“ поште Кар-Рача..... Тај примерак „Босанског вјестника“ са марком купио је пре десетак година један познати страни трговац од једног београд-ског трговца, па је после продао на аукцији Luder-Edelmann у Цириху у новембру 1928 године.“

О даљем историјату ове марке пише М. Вернер (у „Филателисти“ бр. 9—11 за 1956 годину): да је тај примерак нудио Нубер, трговац марака из Осјека, а да је после

годину дана нађен код Ф. Доскара, трговца марака из Будимпеште и он га је продао на поменутој Лудер-Еделмановој аукцији. Купац је био Ротшилд, који је за њега платио 200 енглеских фунти. По Ротшилдовој смрти његова је збирка продата у Лондону. Ову марку на новинама откупио је 1947 године за 1000 долара данашњи њен власник Макс Х. Бас из САД и излагао је на изложби „Финландија 56“, где ју је Вернер видео.

Као што видимо, ови наши ретки примерци, па и многи други, налазе се, нажа-

лост, у иностранству, у разним крајевима света, где су приспели или преко пљачкаша за време ратова или преко незајажљивих наших знаних и незнаних шпекуланата.

Власници тих наших реткости чувају их љубоморно и врло су ретки филателисти, који су их могли видети, а скоро се ништа о њима не пише, па се мало што и зна о њима. За наше скромне филателисте довољно је и оно што су о њима писали Дероко, Остојић и Вернер, јер бар знају да постоје те наше велике реткости.

А. П.

Омладини која жели размену са иностранством

Многи наши омладинци желели би да мењају марке са партнерима одговарајућег узраста у иностранству. Да би што лакше дошли у контакт, потребно је само да доставе Савезу филателиста Србије — Комисији за омладину — Београд, Пошт. фах 702 своје тачне адресе и податке: име и презиме, место, улицу и кућни број, — годину рођења, — језик на коме би желео да се дописује, — чије га марке интересују и које марке

даје у замену. Њихове адресе биће достављене Међународној филателистичкој организацији, а ова ће их упутити на надлежни национални савез земље, са којом се жели размена

И ми смо већ тако добили један списак младих чехословачких филателиста, који желе да мењају са југословенским омладинцима, који вам сада достављамо ради евентуалне употребе:

1) Alois Hořák,	Brumov 244, okr. Gottwaldov,	(1947)
2) Bela Bušková,	Strakonice II/106	(1945)
3) Zdenek Beran,	Humpolec, Rozkoš 11	(1946)
4) Jan Komers,	Humpolec, Stalinovo 25	(1948)
5) Julius Guzik,	Sala, Horná ul. 727	(1950)
6) Juraj Kelemen,	Sala, pri pošte 726	(1947)
7) Václav Swoboda,	Praha 15., Ke Kři 592/33	(1946)
8) Stanislava Steinbauerová,	Trhové Sviny, Husova 635	(1949)
9) Pavel Potmešil,	Kolín V., okružni 643	(1946)
10) Libor Pešek,	Chrudim II., Svermova 390	(1950)
11) Václav Vojna,	Chrudim IV., Přemysla Otakara 479	(1947)

Скраћенице у списку: после адресе број у ваградама означава годину рођења; а кореспондирају сви на немачком, сви сем 1) и 5) још и на руском; бр. 2) и 9) и на француском; бр. 2), 4), 6) и 9) и на француском.

Објављујући адресе ових младих чехословачких филателиста, желимо да нађу своје

младе вршњаке и размењиваче у нашој земљи.

Наше размењиваче пак молимо да буду увек вредни и тачни у одговарању на упућена им писма, да шаљу увек исправне марке и да тиме достојно претстављају себе и своју земљу.

Др. Б. Новаковић

Таксене марке Краљевине Србије за карте и домине

У Србији нису произвођене карте и домине; увожене су из других земаља. При увозу у земљу морала се платити извесна дажбина: царина, порез или такса.

Непосредно пре увођења нарочитих марака за наплату таксе за карте и домине, у Србији је такса износила за карте 1 динар од једне серије карата; од 1 априла 1911 ова је такса повећана на 5 динара, а од 15 јуна 1919 на 50 динара.

Краљевина Србија је, до стварања нове државе Југославије, имала четири различите таксене марке намењене за карте и домине. Прве две марке издате су четири године раније него што је уследило последње издање чувеног каталога фискалних марака целог света од стране А. Форбена (Париз, 1915), те се оне у том каталогу не спомињу.

Данас се ове марке тешко могу видети, јер су употребом редовно и потпуно уништване.

Подаци о овим маркама су следећи:

1911 (1. IV.) — Текст „ЗА КАРТЕ“.

1) 4 дин. љубичаста.

Вредност на овим маркама оштампана је у зеленој боји. У истој боји наштампан је и текст „ЗА КАРТЕ“.

Ова марка била је у употреби само 30 дана и повучена је из течаја 30 априла 1911. Ово из разлога, што је она издата ради наплате разлике таксе од 4 динара на оне карте, на које је по ранијем пропису већ била наплаћена такса од 1 динара.

На левој страни марке носе редни број у црвеној боји.

1911 (19. IV.) — Текст „ЗА КАРТЕ И ДОМИНЕ“.

2) 5 дин. љубичаста.

Код ових марака вредност је оштампана у црној боји. У истој боји је оштампан и текст: „ЗА КАРТЕ“ — „ЗА ДОМИНЕ“. Хартија код ових марака је дужа, те има облик траке.

Стављање ових марака у употребу није нигде службено објављено, али је утврђено да су оне послате царинарницама на дан 19 априла 1911, па их је царинарница у Београду могла истог дана и да употребљава. Важност ових марака престала је 31 марта 1913 године.

1913 (1. IV.) — текст: „ЗА КАРТЕ И ДОМИНЕ“.

3) 5 дин. ружичаста.

Ове марке имају исти цртеж као и редовне таксене марке од 5 динара, које су издате истог дана, само што јој је промењена боја и што је оштампана на танкој — флор-хартији. Текст „ЗА КАРТЕ И ДО-

МИНЕ“ прештампан је преко марке у црној боји. Горњи део марке има продужење, те марака има облик траке.

1919 (15. VII.) — Текст „ЗА КАРТЕ И ДОМИНЕ“.

4) 50 дин. наранџаста.

Ова марка има исти цртеж као и редовне таксене марке од 50 динара последњег издања, које је стављено у употребу 1 јула 1919, стим што им је боја измењена и штампање извршено на танкој — флор-хартији. Текст „ЗА КАРТЕ И ДОМИНЕ“ прештампан је у црној боји.

Ова је марка издата, кад је краљевина Србија већ била ушла у састав нове државе Југославије (1 децембра 1918), али је њена употреба била ограничена на територије Србије и Црне Горе. Марке су биле у употреби до 31 децембра 1922, кад су биле повучене.

Д. Б. Спајић

ПРВИ НАЦРТ ПРАВИЛНИКА ЗА ОМЛАДИНСКЕ ИЗЛОЖБЕ

Све већи број омладинских изложби и омладинаца као излагача на великим изложбама потстакло је председника Омладинске комисије ФИП-е Х. Данеша из Шелма у Немачкој да изради нацрт једног правилника за омладинске изложбе, као и да предложи измене основних правила ФИП-е, које би најбоље одговарале омладини.

Овом приликом износимо његове предлоге, док ћемо у наредним бројевима „Филателисте“ дати наше осврте на ове нацрте.

Предлог за измене генералних упутстава ФИП-е за интернационалне изложбе

У члану 13 додати:

Медаље се не смеју давати омладинским збиркама. Имају се давати признања која су предвиђена упутствима за омладинске изложбе.

У члану 20 додати:

„Омладинска збирка“ или „Категорија Е: Омладинска збирка“.

У члану 21 додати:

Омладинске збирке имају се оцењивати од иарочитог жирија, који се мора састојати од 5 омладинских филателиста, који су активно у филателији радили и од којих тројица треба да буду друге националности но што је приређивач.

У члану 28 додати:

Оцена омладинске изложбе има да се цени према Правилнику за интернационалне омладинске изложбе.

Општи правилник за интернационалне омладинске филателистичке изложбе под покровитељством Омладинске комисије ФИП-е

Предговор:

Да би се међународне омладинске филателистичке изложбе обезбедиле под јединственим пралиником и да се њен ниво очува издаје Омладинска комисија ФИП-е следећа правила са обавезним карактером за све омладинске изложбе под покровитељством Омладинске комисије ФИП-е са циљем да чува интересе изложбе и филателије уопште.

Обавезни услови за преузимање патроната од стране Омладинске комисије ФИП-е

1) Омладинска комисија ФИП-е у принципу ће само оне омладинске изложбе признати као званичне и њима давати патронат, које се припремају од стране чланова савеза ФИП-е и које овај правилник признају.

2) Омладинска комисија ФИП-е принципијелно ће само сваке три године давати свој патронат једној омладинској изложби. Чланови савеза, који желе приређивати омладинску изложбу и који желе патронат Омладинске комисије, морају се пријавити најмање годину дана унапред претседнику Омладинске комисије, и то писмено. Претседник Омладинске комисије испитује пријаву и предлаже онда годишњем конгресу ФИП-е изложбу на одобрење давања патроната преко Омладинске комисије. Већина овог конгреса мора да гласа за давање патроната.

Изузеци могу се допустити у основаним случајевима већином гласова на конгресу.

Омладинска комисија ФИП-е има право да одузме патронат омладинској изложби, у колико се ова не придржава овог правилника.

Подела на класе и општи прописи

3) Изложба обухвата пре свега опште класе натјечања. Поред тога може постојати и литературна класа и класа изван конкуренције.

а) У класи натјечања допуштају се све врсте филателистичких збирки од сакупљача до 18 година. У колико су у неким члановима савеза сакупљачи преко 18 година сматрани као омладинци, онда се такви могу до закључно 21 године живота укључити у те изложбе. Старост се одређује према години рођења.

б) У литературној класи се може изложити литература која је издата за омладинске скупљаче марака. Даље се у ову класу дозвољава учешће фотографија и филмова филателистичког садржаја намењених омладини.

в) У класи изван конкуренције могу се излагати нарочито за омладину поучни објекте, нарочито поучне збирке. У ову класу спадају и збирке које приказују колаборацију омладинских група.

4) Класа натјечања се дели према старости у 5 група:

I група омладинци	до 12 година	
II „ „	од 13—14 година	
III „ „	од 15—16 „	
IV „ „	од 17—18 „	
V „ „	од 19—21 „	(само у случају потребе).

5) Излагачи морају потврдом руководиоца омладинске групе да потврде да је њихова збирка за међународну изложбу зрела или да је добила неко признање на националној или регионалној изложби, која одговара II рангу ових правилника. Излагачи у чијим земљама не постоје чланови савета ФИП-е морају да дају тачан опис збирке приликом пријаве, из које се може видети квалитет изложеног објекта.

6) Збирке морају да покажу да су се излагачи озбиљно бавили избором у њој садржаних марака и стварањем саме збирке. Они морају да прикажу нека основна знања излагача. У ту сврху су нарочито згодне употребљене марке. Излагачи морају да потврде да је збирка њихова својина и да је збирка од њих сакупљена. Марке морају да су оригиналне и у добром стању. Употребљене марке морају да су чисто жигосане и да носе чит-

љиве жигове, те да се слика на маркама јасно види.

Од ФИП-е-бојкотоване марке не смеју се излагати (непожељна издања). Збирке с таквим маркама не смеју се оцењивати.

Кроз збирке мотива (тематске збирке) марка мора да буде и остане главни и претежни елемент збирке. Опис мора да се ограничи на неопходан минимум; он мора да буде јасан. Цртежи су непожељни, сем оних крји су неопходни ради објашњења теме. Нарочито су непожељне слике, исечци из новина итд.

7) Жири мора да буде састављен од 5 омладинских филателиста, који се активно баве филателијом, од којих најмање тројица треба да буду из иностранства.

Члановима жирија мора да се пружи сва потребна помоћ од стране управе изложбе. Чланови жирија бирају себи претседника, који руководи радом жирија.

8) Жири има да цени поједине објекте према овим упутствима:

а) Састав и обрада збирке, мотива или тематика	15 бодова
б) Општи утисак. Приказ, Опис.	15 бодова
в) Очуваност марке, жигови, филателист, стручност	10 бодова
г) Обим збирке	5 бодова

Укупно 50 бодова

Свака старосна група има се оценити посебно.

Након завршетка оцењивања жири има да направи списак са ранглистом.

Одлука жирија је ненападива.

9) Као признање једино се издају дипломе у рангу I—III према постигнутим бодовима, и то:

Ранг I	за 44—50 бодова
II	за 35—43 „
III	за 25—34 „

Постигнути број бодова назначује се у дипломи. По могућности се даје кратко образложење оцене експоната.

Препоручује се да се додају у дипломама и нека признања. Та признања за најбољу збирку у једној старосној групи требало би да се упишу једном гравиром или назнаком на дипломи.

Ниуком случају се медаље не смеју давати.

Сви ненаграђени експонати добијају један докуменат о учешћу.

У литературној класи такође се дају дипломе са рангом I—III.

Експонати ван конкуренције добијају дипломе као похвално признање.

10) Управа изложбе је одговорна да се жири придржава овог правилника. — Након завршетка изложбе имају се доставити по 3 каталога изложбе Омладинској комисији ФИП-е, као и ранглиста.

11) Чланови 32—39 и 41 општег правилника за међународне изложбе под покровитељством ФИП-е важе и за омладинске изложбе.

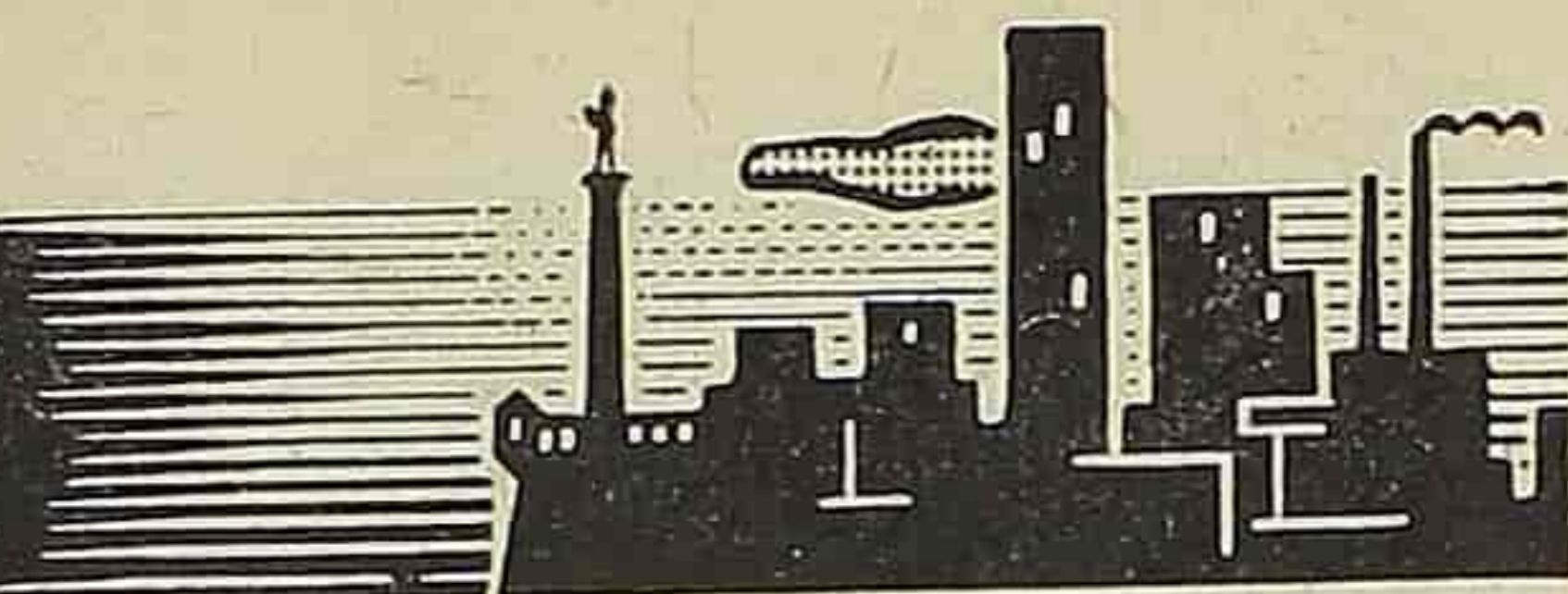
За сваки непредвиђени случај овим правилником одлучује претседник Омладинске комисије ФИП-е.

Правилник је требало да буде оснажен од ФИП-е на овогодишњем конгресу у Варшави али је одгођено за следећи конгрес.

Нацрт објављујемо и желели бисмо да се добро проучи од наших филателиста и критике доставе преко наших часописа.

ПОШАЉИТЕ ОДМАХ ПРЕТПЛАТУ!

Наше марке

ДОПЛАТНЕ МАРКЕ ДЕЧЈЕ НЕДЕЉЕ

Као и раније, и ове године одржаће се Дечја недеља од 2 до 8 октобра. Тим поводом биће пуштене у течај пригодне доплатне франко и по-то марке од по 2 динара, које се обавезно употребљавају на пошиљкама у унутрашњем саобраћају.

Нацрте за обе марке израдио је Антон Хутер, професор Академије примењене уметности у Београду. Оригиналнo стилизовани цртежи приказују главе девојчице и дечака и неке предмете за игру и забаву, које код деце постичу смисао за практичан рад.

Марке су израђене у офсету у Заводу за израду новчаница у Београду. Франко марка је моко-црвене, а порто марка сиво-плаве боје. Штампане су на кредастом, претходно гумираном папиру. Зупчање чешљасто 12 1/2. Величина марака је 30×37 мм, а саме слике 26×33 мм. Штампаски табак састоји се од 50 марака, поређаних у редовима 10×5. Тираж франко марке је 4.000.000, а порто марке 1.500.000 примерака.

Обавезна употреба од 2 до 8 октобра 1960.

Од 20 дин. сепија боје, детаљ из уметничке композиције „Илирски препород“ Влаха Буковца, који се налази на свечаној завеси Хрватског народног казалишта у Загребу, које такође прославља ове године стогодишњицу постојања.

Од 40 д. црно-плаве боје, портрет Едварда Русијана и први авион који је летео над Београдом; овом марком је обележена 50 годишњица првих летова у Југославији;

Марком од 55 д. црвенкасто-јоргованасте боје прославља се 15 годишњица оснивања Републике ФНРЈ. Испружена рука с плодовима симболично приказује снагу и благостање;

Последња вредност од 80 дин. тамно-зелене боје обележава прославу 15 годишњице постојања Организације Уједињених Нација; на њој је приказана употреба нуклеарне енергије у мирнодопске сврхе и амблем ОУН.

Марке су штампане на кредастом папиру у табацима од 50 примерака. Величина марке је 30×37 мм, а саме слике 26×33 мм.

Тираж марака од 15 и 20 д. је по два милиона; а од 40 д. 1.500.000; од 55 и 80 д. по 750.000 примерака

С. Остојић

ПРИГОДНЕ МАРКЕ ЗА ЗНАЧАЈНЕ ЈУБИЛЕЈЕ У 1960 ГОДИНИ

Поводом значајних јубилеја у овој години, 24 октобра излази серија пригодних спомен марака од 5 вредности. Идејне цртеже израдили су Миодраг Вујачић (за марке од 15, 20, 55 и 80 д.) и Бојана Спремо и Андреја Миленковић (за марку од 40 д.), академски сликари из Београда. Марке су штампане у Заводу за израду новчаница у линиској дубокој штампи по гравури Велибора Цветковића (15 и 40 дин.), Станимира Бабића (20 д.), Божидара Коцмута (55 д.) и Танасија Крњајића (80 д.).

Марка од 15 д. црно-сиве боје представља стару зграду Српског народног позоришта у Новом Саду, које ове године прославља стогодишњицу рада;

TIMBRE-POSTE D'AFFRANCHISSEMENT ADDITIONNEL ET TIMBRE-TAXE ADDITIONNEL ÉMIS A L'OCCASION DE LA SEMAINE DE L'ENFANCE 1960

Date de mise en circulation: 2 octobre 1960

Usage: obligatoire pour tous les envois postaux dans le trafic interne.

Validité pour affranchissement obligatoire: jusqu'au 8 octobre 1960.

Les figurines sont les suivantes:

1) *Timbre-poste d'affranchissement additionnel:*
Valeur faciale: 2 dinars

La vignette, exécutée sous forme de dessin stylisé, représente une tête de fillette portant des tresses et autour de laquelle on voit différents objets servant à la distraction instructive et jeux des enfants.

La couleur: rouge-brun.

Tirage: 4,000,000 d'exemplaires en feuilles de 50 pièces.

2) *Timbre-taxe additionnel:*

Valeur faciale: 2 dinars

La vignette, exécutée également sous forme de dessin stylisé, représente une tête de garçon entourée d'autres objets susceptibles de servir aux mêmes fins que ceux sur la figurine sous 1).

La couleur: bleu-gris.

Tirage: 1,500,000 d'exemplaires en feuilles de 50 pièces.

Les maquettes pour les deux figurines sont dues à Anton Huter, professeur à l'Académie des arts appliqués, à Beograd.

Dimensions: des figurines 30 x 37 mm; de l'image même 26 x 33 mm.

Ces figurines, exécutées en offset, ont été confectionnées à l'Institut d'impression des billets de banque, à Beograd.

TIMBRES-POSTE COMMEMORATIFS EMIS A L'OCCASION DES JUBILÉS IMPORTANTS EN 1960

1) *Centenaire du Théâtre national serbe à Novi Sad*

De 15 dinars, gris-noir, représente l'ancien bâtiment du Théâtre national serbe à Novi Sad. Tirage: 2.000.000 exemplaires.

2) *Centenaire du Théâtre national croate à Zagreb*

De 20 dinars, sepia, représente une portion l'oeuvre artistique „Renaissance illyrienne” du peintre Vlaho Bukovac. — Tirage: 2.000.000 exemplaires.

3) *Cinquantenaire des premiers vols par avion en Yougoslavie*

De 40 dinars, bleu-noir, représente le portrait de Edvard Rusjan et le premier avion qui a volé au dessus de Beograd. — Tirage: 1.500.000 exemplaire.

4) *Quinzieme anniversaire de la République Populaire Fédérative de Yougoslavie*

De 55 dinars, mauve, représente la main tendue portant des fruits. — Tirage: 750.000 exemplaires.

5) *Quinzieme anniversaire de l'Organisation des Nations Unies*

De 80 dinars, vert-fonce, représente l'utilisation de l'énergie nucléaire à des fins pacifiques et l'emblemme de l'ONU. — Tirage: 750.000 exemplaires.

Date d'émission: 24 octobre 1960.

Format: Timbre 30 x 37 mm; image 26 x 33 mm.

Les projets de dessin pour les timbres-poste de 15, 20, 55 et 80 dinars sont dus à Miodrag Voujačić, peintre académique de Beograd et pour le timbre-poste de 40 dinars à Bojana Spremo et A. Milenković également peintres académiques de Beograd.

Les timbres-poste sont exécutés en taille-douce à l'Institut d'impression des billets de banque à Beograd, d'après les gravures des artistes V. Cvetković (15 et 40 dinars), St. Babić (20 dinars), Božidar Kocmut (55 dinars) et T. Krnjajić (80 dinars), tous en feuilles de 50 pièces.

Le jour même de l'émission des timbres-poste sera mise en vente également l'enveloppe de circonstance, de l'édition de la Direction générale des PTT, portant le № 16. Tirage 10.000 exemplaires. Prix de vente: 25 dinars.

НОВО МЕСТО. — 17 — 19. VI. 1960

У вези објаве овог жига у бр. 7—8/60.

Према накнадно добивеним подацима овај жиг био је употребљаван на пошти Ново Место 17 и 18. VI., а 19. VI. био је у употреби на испостави на месту приредбе.

Облик жига неправилан, с оквиром од трака; величина 32/25 мм. — Цртеж у средњем пољу идејна скица тројице гимнастичара. — Текст: „VII ZLET BRATSTVA IN ENOTNOSTI / NOVO MESTO”. — Датум испод оквира жига у једном реду.

ЧЕПОВАН

У вези објаве овог жига у броју 7—8/60.

Жиг је округлао, без оквира; величина пречника 30 мм. — Цртеж у кружном пољу, у

оквиру петокраке звезде, споменик палим борцима у Новој Горици. — Пригодан текст: у кругу „PARTIZANSKI TABOR NA LOKVAN / SEPOVAN”, а у петокракој звезди „15 LET OSVOBODITVE”.

БЕГУЊЕ. — 16 и 17. VII. 1960.

За време прославе 15 годишњице ослобођења Бегуња на Горенском био је у употреби пригодан жиг с покретним датумом на истуреној пошти у Бегуњу по решењу Ген. дирекције ПТТ Бр. 9403/1 од 8. VII. 1960.

Жиг је без оквира, облика овалног с пригодним цртежом и текстом: „15 LET OSVOBODITVE / BECUNIJA NA GORENJSKEM”.

КРАЊ. — 31. VII. 1960.

У вези објаве овог жига у броју 7—8/60. Жиг је са овалним оквиром, с пригодним цртежом и с текстом: „DRŽAVNO PRVENSTVO V SPEEDWAYU”.

ПОРТОРОЖ. — 2 — 7. VIII. 1960.

Поводом одржавања Првог југословенског фолклорног фестивала у Порторожу од 2 до 7 августа решењем Ген. дирекције ПТТ Бр. 9402/1 од 8. VII. 1960 одобрена је употреба пригодног жига с покретним датумом на пошти у Порторожу.

Жиг је округао, без оквира с пригодним цртежом и текстом „I. JUGOSLOVANSKI FOLKLORNI FESTIVAL / PORTOROŽ”.

ВИДЕМ-КРШКО. — 7. VIII. 1960.

У вези објаве у броју 7—8/60 дајемо још ове податке о пригодном жигу употребљеном у В. — К. на дан 7 августа:

Жиг је израђен по пригодном цртежу, који приказује мотоциклисту у трку, с текстом: „MEĐUNARODNE SPEEDWAY DIRKE F.I.M. — VIDEM-KRŠKO”.

ЛЕСЦЕ. — 14 — 21. VIII. 1960.

Пригодан жиг с покретним датумом употребљаван по решењу Ген. дирекције ПТТ Бр. 10999/1 од 9. VIII. 1960 на пошти Лесце за време V слета Савеза извидника Словеније.

БЕОГРАД. — 28. VIII.—2. IX. 1960.

За време прве изложбе нуклеарне енергије на Београдском сајмишту употребљаван је на привременој пошти сајма пригодни жиг с покретним датумом по решењу Ген. дирекције ПТТ Бр. 9390/1 од 3. VIII. 1960.

Жиг је у шестоугаоном оквиру са сајамшњег оквира „PRVA IZLOŽBA NUKLEARNE ENERGIJE / BEOGRAD” у оквиру је пригодан цртеж са великим „А“ и са годином „1960“ испод њега; при дну оквира (испод цртежа) је мостић за датум. Величина пречника 33 мм.

ПОРТОРОЖ. — 4 — 6. IX. 1960.

У вези објаве овог жига у броју 7—8/60 дајемо и ове накнадно добијене податке: На

цртежу жига претстављена је земљина кугла са текстом између упоредника „II / SVE TOVNO / ŠANOVSKO / PRVENSTVO / GLU- NIN / 4. IX. 1960 / PORTOROŽ”;

с десне стране је прислоњена уз глобус шаховска фигура коња, а с леве стране застава Савеза глувих са петокраком звездом и словима „СЈ”.

ЗАГРЕБ. — 10 — 25. IX. 1960.

За време јесењег велесајма у Загребу употребљава се на сајамској пошти пригодни жиг с покретним датумом по одобрењу Ген. дирекције ПТТ Бр. 11982/1 од 6. IX. 1960.

Жиг је у шестоугаоном оквиру са сајамском значком с леве стране. Пригодни текст: „ZAGREBAŠKI VELESAJAM / 10—25. IX. 1960.” Жиг је израђен према нацрту Фр. Ивканеца из Загреба.

НОВА ГОРИЦА

Поводом прославе 50 годишњице првих летова у Југославији, а за успомену на Едварда Русјана, који је први летео у Истри, у Новој Горици се 11 септембра открио споменик, и тога дана је на тамошњој пошти употребљаван пригодан жиг по одобрењу Ген. дирекције ПТТ Бр. 11916/1 од 6. IX. 1960. Жиг је израђен по пригодном цртежу и с пригодним текстом „50 LET PRVIH LETOV V JUGOSLAVIJI — EDVARD RUSJAN”.

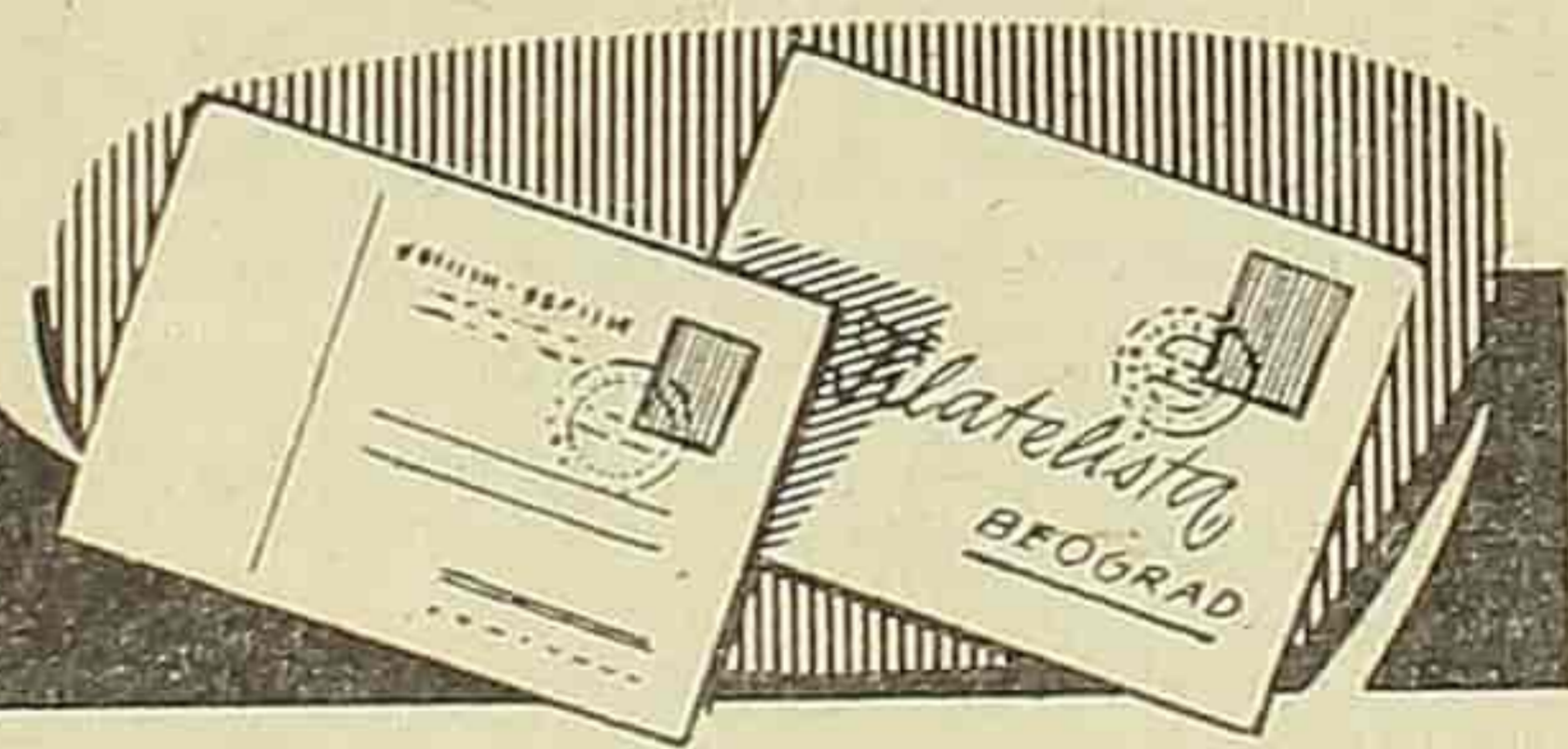
МАРИБОР. — 18. IX. 1960.

Иницијативом Филателистичког друштва у Марибору одржан је 18 септембра Трећи међународни сусрет филателиста у Марибору. На овом састанку учествовали су филателисти из Аустрије и Италије. За ту прилику одобрила је Ген. дирекција ПТТ решењем Бр. 12246/- од 15. IX. 1960 употребу пригодног жига с текстом „III MEĐNARODNO SREĆANJE FILATELISTOV MARIBOR 18. IX. 1960”.

МАРИБОР. — 24. IX. 1960.

Поред железн. станице у Марибору подигнута је зграда, у којој је смештена пошта Марибор 2. Ова се пошта свечано отвара 24 септембра. Тога дана биће на тој пошти употребљаван пригодан жиг по одобрењу Ген. дирекције ПТТ Бр. 10123 од 15. IX. 1960.

Наше целине

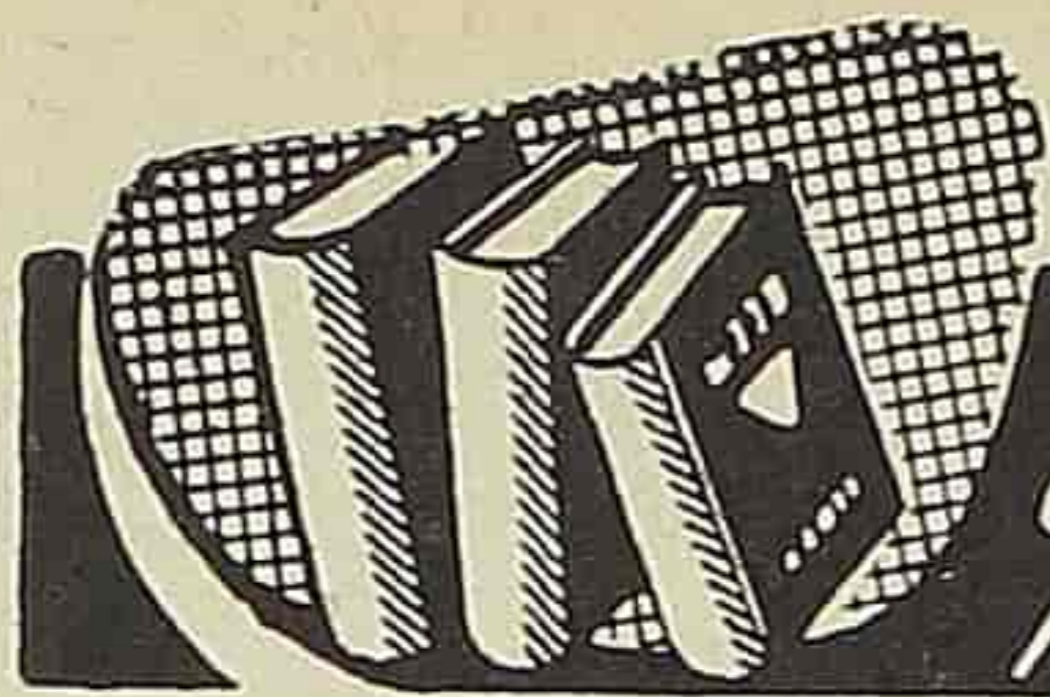
ИНТЕРЕСАНТНЕ ОСОБЕНОСТИ НА КОВЕРТАМА ЗА РЕДОВАН САОБРАЋАЈ

Инж. Павле Новиков нашао је једну коверту за унутрашњи саобраћај са вредносном ознаком „Јабланица“ од 20 динара отштампаном нормално у горњем десном углу, а у доњем левом углу изврнуто. Нашао ју је у трафици у Лешку; био је само један примерак у пакету од 500 комада.

И Др. Бран. Новаковић има једну такву коверту употребљену на пошти Лукавац у Босни 25. VIII. 1960, али на овој коверти је још једна интересантност: поред доње, изврнуто отштампане вредносне ознаке види се још један бледи отисак исте ознаке померен у дијагоналном правцу лево навише, па

је једним делом и на задњој страни коверте.

„FILATELIJA“, гласило Филател. савеза Хрватске.

Бр. 4. — Чланци: М. Шерића „Петрова Гора — А. Твоине „Основе конструктивне филателије“. — В. В. Хохлачева „Руске марке“. — Р. И. Милева „Метаморфозе црног континента“. — Д. Бруса „Маоке Хамбурга“. — Н. Рукавине „Оточки Ленковићи организатори пошта у Х-ватској“. — Д. Иваншевића „Југославије неисцрпни и нетакнути извор мотива за марке“. — Б. Ивановић „Инсекти на пошт. маркама“. — Др. В. Симића „Египатски поштански музеј“.

Бр. 5—6. — Чланци: Б. Ивановића „Фауна на маркама“. — Д. Бруса „Хановер“. — Н. Рукавине „Биљешке уз поштанску повјест Хрватске“.

Бр. 7—8. — Чланци: З. Иванковића „Пламени српањ“. — В. Ерцеговића „Наш програм“. — И. Драганића „Годишња скупштина С. Ф. Ј.“. — С. Валдера „За сабираче жигова“. — В. В. Хохлачева „Ријеч о филателији“. — Б. Ивановића „Фауна на маркама“. — К. Брклјачића „Драган Новак“.

LIPSIJA. — Допуне, 3 св. за 1960.

Издавачка фирма Enziklopädie Leipzig издала је 3 свеску Допуна Липсија каталога.

Као и свака издања Липсија каталога, тако је и ова допуна за 1960 годину врло брижљиво израђена и свакако ће врло добро користити имаоцима каталога. Као и у каталогу и овде су дати сви потребни подаци за марке за Немачку, за Европу и за прекоморске земље.

Сем тога, под насловом „Шта свакога интересује“ дат је наставак пописа „Радничких вођа на маркама социјалистичких земаља“, који може корисно послужити састављачима збирке са овом темом.

PHILATELISTISCHE FARBENTAFELN

У издању Verlag Enziklopädie Leipzig, као 6 свеска Филателистичких списа објављена је ова свешчица од 12 страна и 8 табела са 160 обојених поља.

За одређивање боја марака, — за олакшање тога рада, — у овој свесци је сабрано 160 разних боја које се најчешће јављају на маркама. Обојена поља су са изрезаним рупама, да би се марка, чија се боја жели да одреди могла поставити испод табеле на изрезаној рупи поред боја и тако се с бојом поредити. — Називи боја су на немачком, француском, енглеском и руском језику.

БОЛАФИЈЕВ КАТАЛОГ ИТАЛИЈАНСКИХ МАРАКА

Bolaffi — Catalogo dei francobolli italiani.

У ток^у августа појавило се VI издање за 1961 годину овог доброг каталога. Као и у ранијим издањима и сада су обухваћене марке свих старих италијанских држава, Италије све до 1 јула 1960, исто тако и Сан Марина и Ватикана; затим Трста, Сомалије и свих земаља које су биле окупиране од старне Италије или истих земаља од стране других сила. Сем С. Т. Трста ту се налазе и сва издања употребљавана на многим деловима наше територије (Ријеке, Далмације, Црне Горе, Љубљане и др.).

Штампа је врло чиста и прегледна, са врло много слика и података како за редовне марке, тако и за специјалитете, те се корисници овог каталога могу у њему врло лако снаћи. Ради оних који не познају италијански језик дат је на почетку каталога преглед најпотребнијих филателистичких израза на пет језика: поред италијанског још и на француском, енглеском, шпанском и немачком.

Аутори се нису ограничили само на побољшање текста и на навођење нових издања у овогодишњем каталогу, већ су поклонили велику пажњу ценама, да би што верније представили и садашње стање цена марака на тржиштима марака. Многе су цене знатно повећане.

Цена каталога је 14 франака или 12 нем. марака; а може се добити код издавача Società culturale opere tipografiche. Via M. Vittoria 1. Torino (Italia).

Инж. А. П.

ZNAMKAR, филателистичка ревија за Северну Словенију.

Традиција су већ три филателистичка листа за Југославију. Од прошле године полако се гасила „Нова Филателија“, орган Филателистичке звезде Словеније, тако да смо тај симпатични филателистички часопис, изгледа, потпуно изгубили. И док се угасила „Нова Филателија“, на помолу је један нови словеначки филателистички часопис — „Знамкар“.

Први број „Знамкара“ изишао је у августу. Овај број садржи 24 странице нешто мањег формата од „Филателисте“. У њему су објављени следећи написи: „Рад и успеси мариборских филателиста“ од Ј. Јемеца; „Сабирање марака по мотивима“ од Ј. Је-

меца; „Нове марке“; „Филателија и жигови“ од М. Ш.; „Постанак и развој пошт. службе марке и филателије од Фрање Жолгара; „Савети нашем нараштају“ од Инж. Х. Мохорчића.

Др. Б. Н.

СПЕЦИЈАЛНИ КАТАЛОГ КОВЕРАТА ПРВОГ ДАНА

Код Edizioni culturali internazionali у Риму овај каталог за коверте првог дана (ФДЦ) на око 130 страна у овој свесци каталогизационе су све коверте првог дана Италије, Ватикана и Сан Марина од 1948 године, а осим тога још и ФДЦ појединих европских земаља од 1956 године. Код свих приказаних коверата детаљни описи су допуњени и њиховим сликама, што чини овај каталог врло занимљивим.

БИЛТЕН ОМЛАДИНСКЕ КОМИСИЈЕ ФИП-Е

Пре четири месеца изишао је први број Билтена Омладинске комисије ФИП-е. Бил-

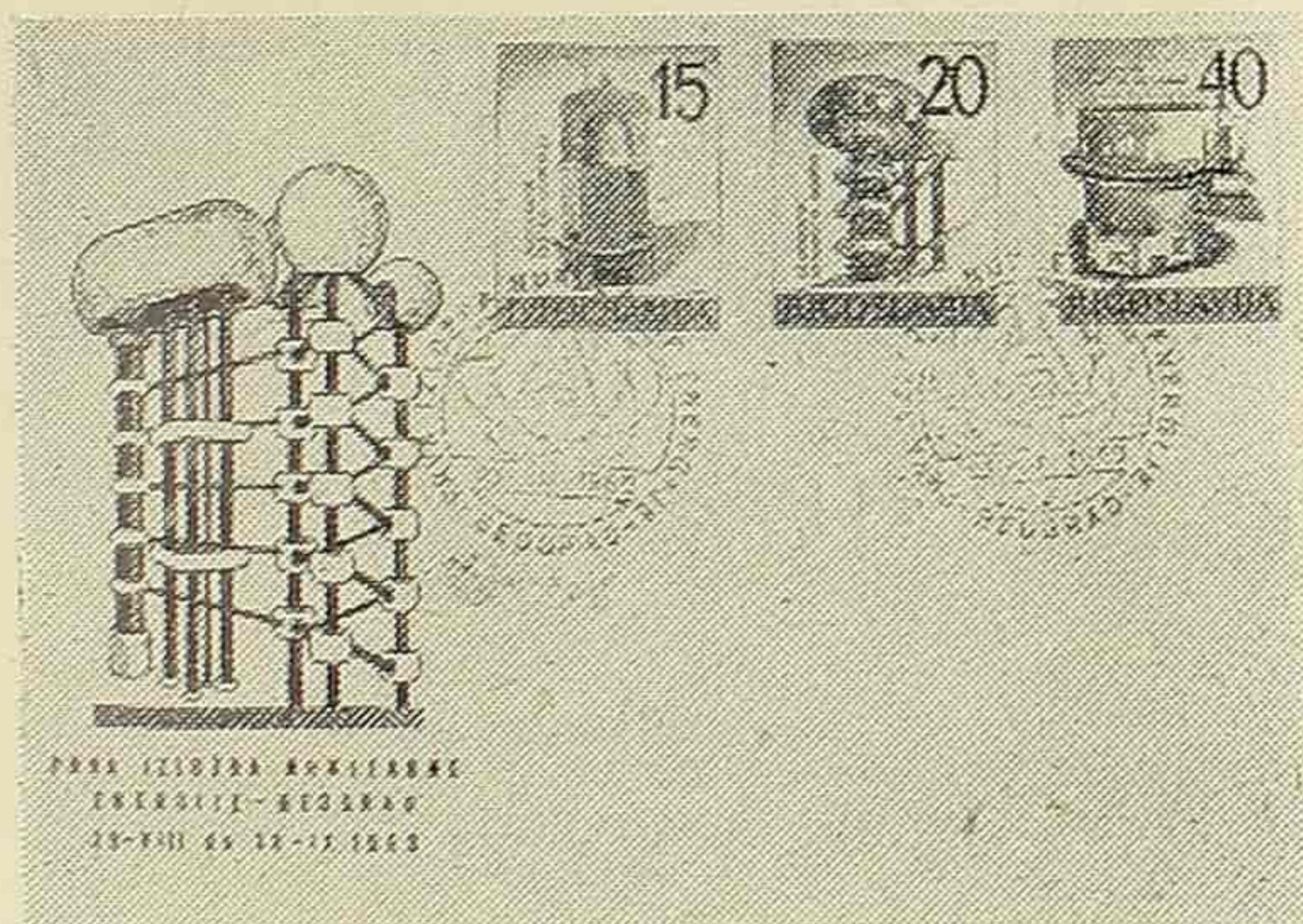
тен је скроман — први број на 2 стране, а други број, који је изишао пре месец дана, штампан је на 4 стране. Како дознајемо он ће наставити с излагањем упркос материјалним тешкоћама, које много море целу светску филателију, па и ФИП. Билтен уређује марљиви претседник Омладинске комисије ФИП-е Х. Данеш, кога познајемо и као урдника „Јунгсамлера“, органа младих западно-немачких филателиста. Сваки број је двојезичан: француски и немачки.

Билтен Бр. 1 садржи поздравну реч Х. Данеша, па кратке notiце о проблему будућих омладинских изложби, о овогодишњим међународним изложбама у Европи, које имају и омладинску класу (Варшава, Братислава), те о Првом конгресу филателије у Барселони на коме је третирано и питање о филателистичкој омладини.

Билтен бр. 2 доноси вести о раду Омладинске комисије ФИП-е, о проблему филателистичког омладинског часописа, вести из националних савеза (Југославија, Француска, Израел и Зап. Немачка) и о могућности контакта младих филателиста разних земаља.

Др. Б. Н.

ПРИГОДНЕ КОВЕРТЕ

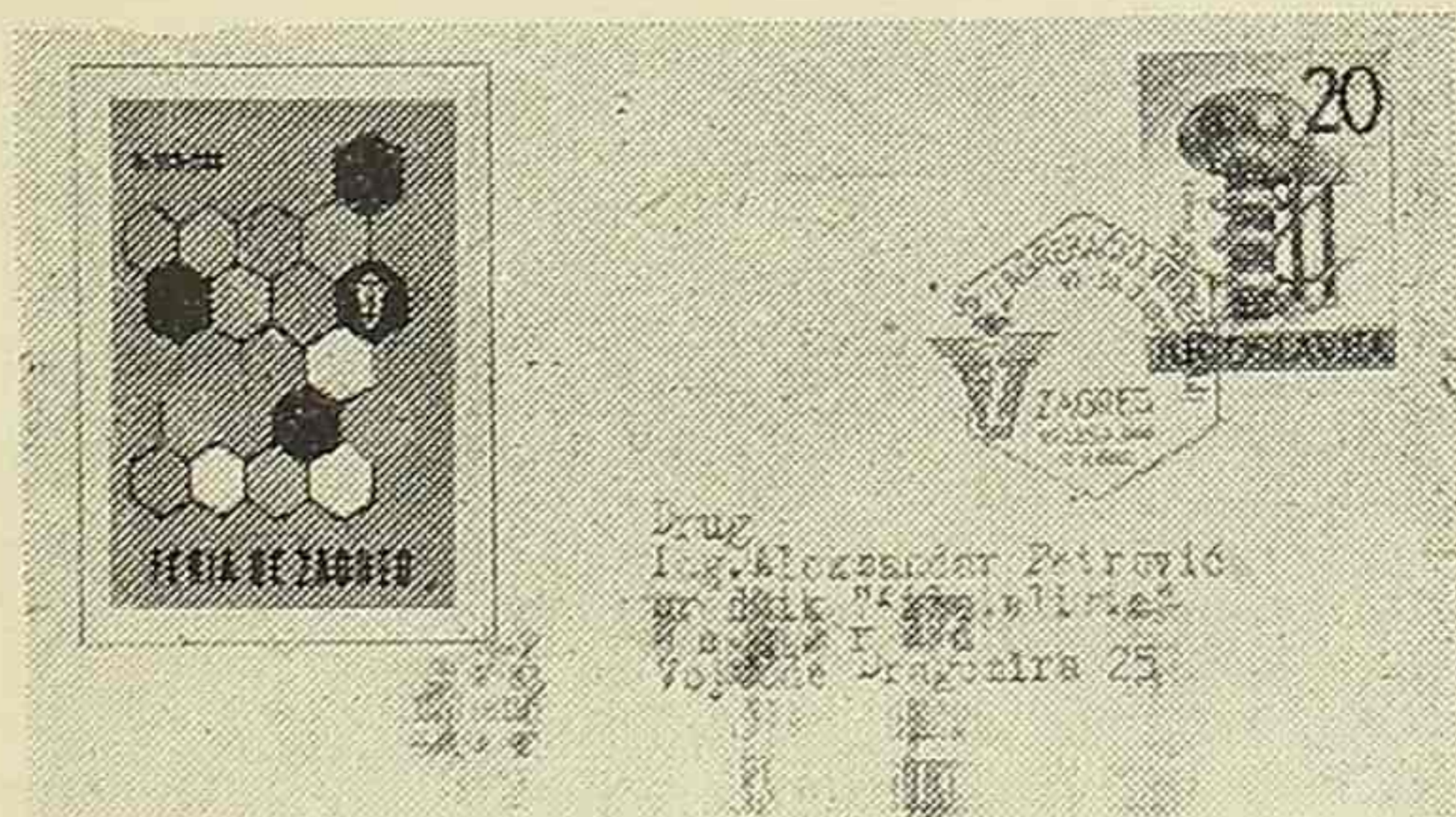

ПРИГОДНА КОВЕРТА ГЕНЕРАЛНЕ ДИРЕКЦИЈЕ ПТТ

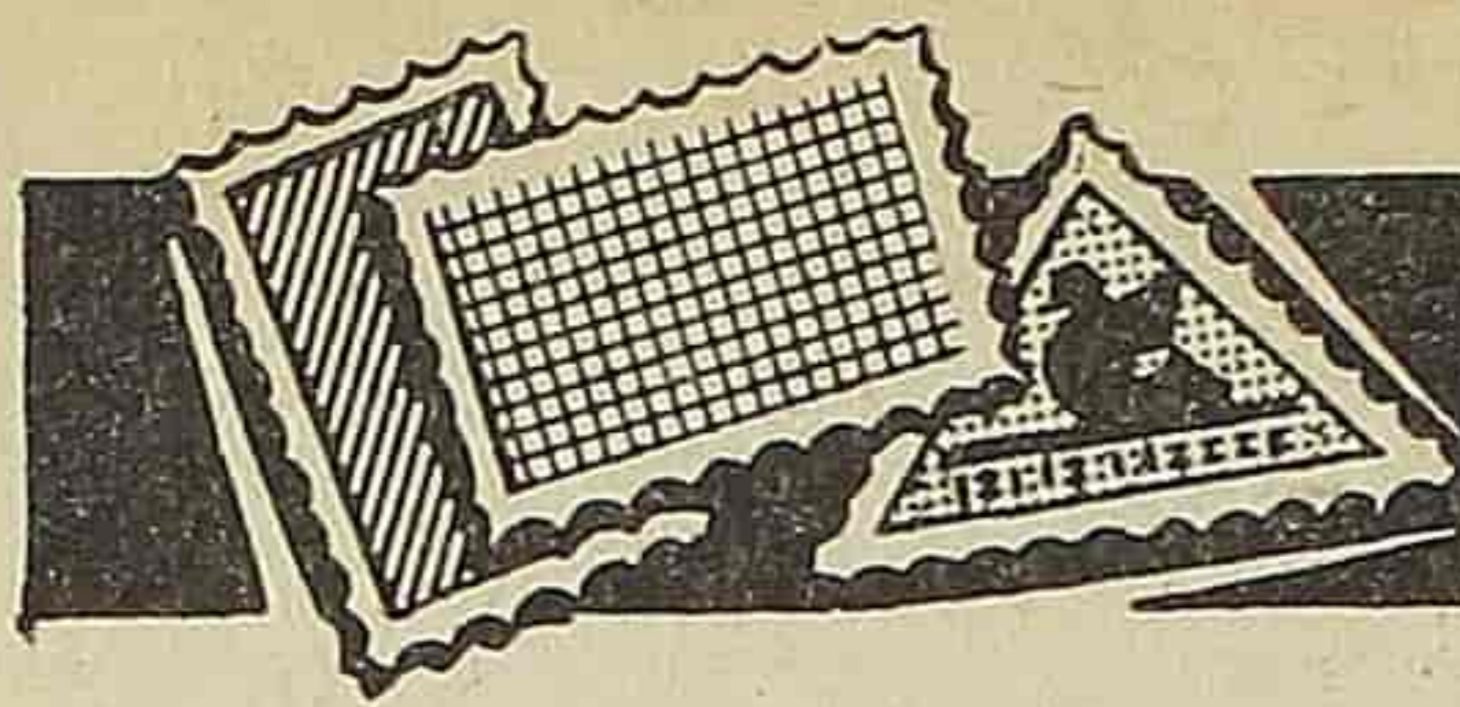
Уз издање пригодних марака с мотивима нуклеарних машина издала је Ген. дирекција ПТТ и једну коверту (бр. 15) са сликом неутронског генератора из института у Београду по цртежу Боривоја Лазаревића, ак. сликар из Београда. Издато је 10.000 коверата. Нарочито су интересатне ове коверте франкиране пригодном серијом марака с мотивима нуклеарних машина, које су поништаване пригодним сајамским жигом на привременој пошти на Београдском Сајмишту.

ПРИГОДНА КОВЕРТА ЗА ЗАГРЕБАЧКИ ВЕЛЕСАЈАМ

Упоредо са Загребачким велесајмом (од 10 до 25 септембра) Ф. Д. „Поштар“ у заједници с Поштанским музејом приредило је у дворани поште Загреб 1 изложбу, на којој су приказани материјали у вези овогодишњих приредби у Београду (Прве нуклеарне изложбе), у Риму XVII олимпијаде) и у

Загребу (59 загребачког велесајма. За ту прилику издало је и спомен омотницу бр. 24, за коју је искоришћена пропагандна вињета, израђена према изложбеној плакати.

Нове марке

АВГАНИСТАН

— —. 1960. — Серија „Карусел“ састављена од 2 вредности, зупчане и незупчане, истом сликом са пет коњаника: 25 п. ружичаста и 50 п. зелена.

АЛБАНИЈА

1) 2. VIII. 1960. — За 40 годишњицу битке код Валоне са италијанским окупаторима издате 3 марке с истом сликом борца с пушком и топа: 1.50 Л. сиво-маслинаста; 2.50 Л. смеђе-карминаста; 5 Л. ултрамарин.

2) 18. VIII. 1960. — За II годину увођења у службу авиона TU 104 на линији Тирана—Москва издате 3 вредности с истом сликом: 1 Л. смеђа; 7.50 Л. плаво-сива; 11.50 Л. тамна сиво-плава.

АНГОЛА

25. VI. 1960. — За 500 годишњицу смрти Дон Хенрика Морепловца с његовом сликом: 2.50 А вишебојна.

АНТИЛИ ХОЛАНДСКИ

24. VIII. 1960. — За борбу против рака: 10 + 2 ц. плава (подморски риболовац); 20 + 3 ц. црна, црвена, зелено-жута, азурна и жуто-маслинаста (риба); 25 + 5 ц. црна, ружичаста и плава (рибе).

АРГЕНТИНА

1) 8. VII. 1960. — Стогодишњица рођења Др. Луја Марија Драго, с његовом сликом: 4.20 П. сепија.

2) 20. VIII. 1960. — Серија добротворних марака са доплатком у корист интерамериканске филателистичке изложбе „EFIMAYO 1960“; 4 марке с разним сликама: 2 + 1 П. јоргованасто-ружичаста (тржиште); 6 + 3 П. сиво-црна (продавац воде); 10.70 + 2.30 П. плава (искрцавалиште); 20 + 10 П. светло-зелена (утврђење).

АУСТРАЛИЈА

1) 18. VIII. 1960. — За педесетогодишњицу Међународног покрета водича, са сликом водича човека и жене: 5 п. плава.

2) 21. IX. 1960. — За стогодишњицу истраживања северних територија: 5 п. (славна слика Дерила Линдсаја „The Overlanders“).

3) 30. IX. 1960. — Нова вредност серије „фана“ са сликом мравоједа: 6 п. смеђа.

АУСТРИЈА

1) 29. VII. 1960. — За 25 годишњицу пуштања у саобраћај пута преко Алпа: 1.80 Ш. плаво-зелена (један део пута).

2) 25. VIII. 1960. — Марка „Европа“ са сликом капитета једног стуба и с натписом „ЕВРОПА“ изнад њега: 3 Ш. црна.

АФРИКА ЦЕНТРАЛНА

1) — —. 1960. — Три марке за ваздушну пошту: 100 Ф. љубичаста, зелена и смеђа (абисинска креја); 200 Ф. зелена, љубичасто-мрка, црвена и плаво-зелена (врсто папагаја); 500 Ф. смеђа, плаво-црна и зелена (орао риболовац).

2) 3. IX. 1960. — Нова серија марака са сликама лептира: 5 Ф. смеђа и зелена; 10 Ф. плава и мрка; 20 Ф. црна, црвена и зелена; 85 Ф. црна, црвена и сива; — б) за вазд. пошту: са сликама птица: 100 Ф. љубичаста, зелена и смеђа; 200 Ф. зелена, јоргованасто-смеђа, црвена и плаво-зелена; 500 Ф. смеђа, плаво-црна и зелена.

БЕЛГИЈА

3. VIII. 1960. — За Национални комитет „Конго“ три вредности са симболичном сликом ваздушног моста Конго — Белгија и с разним сликама испод моста: 40 + 10 ц. плаво-зелена; 3 + 1.50 ф. црвена; 6 + 3 Ф. јоргованаста.

БОЛИВИЈА

— VIII. 1960. — У част виолинисте Ј. Ларедо, с његовом сликом: 100 Б. маслинаста; 350 Б. опекаста; 500 Б. плаво-сива; 600 Б. јоргованасто-смеђа; 700 Б. маслинаста; 800 Б. смеђа; 900 Б. плава; 1000 Б. смеђа; 1500 Б. љубичаста; 1800 Б. зелена; 4000 Б. сиво-шкриља-ста; 5000 Б. сива.

БРАЗИЛИЈА

1) 16. VI. 1960. — За VII национални еухаристички конгрес у Куритиби: 3,30 Ц. црвена.

2) 1. VII. 1960. — За X светски конгрес алианце „Баптиста“ једна марка за вазд. пошту: 6.50 Ц. плава и светло-плава (залив Рија, крст и амблем конгреса).

3) 23. VII. 1960. — За 50 годишњицу скаутизма у Бразилији, за ваздушну пошту: 3.30 Ц. црвено-неранцаста, са сликом једног скаутисте.

4) 28. VII. 1960. — За стогодишњицу министарства пољопривреде: 2.50 Ц. смеђа (житни клас, гранчице кафе, памука и какао-а).

5) — VIII. 1960. — За 500 годишњицу смрти Дон Хенрика Морепловца једна марка за вазд. пошту: 6.50 Ц. црна на жућкастом папиру (каравела).

БУГАРСКА

1) 27. VI. 1960. — Серија марака са сликама цвећа: 2 ст. светло-смеђа, зелена и окераста (гентијана); 5 ст. зелено-жута, зелена и карминаста (лале); 25 ст. бледо-ружичаста, зелена и неранцаста (крин); 45 ст. љубичаста, зелена и ружичасто-јоргованаста (рододендрон); 60 ст. жута, зелена и неранцаста; 80 ст. сива, зелена и љубичаста.

2) 7. VIII. 1960. — За V шампионат у падобранству издате 2 вредности са различитим сликама: 16 ст. светло-љубичаста и плаво-љубичаста (падобранац у лету); 1.25 Л. тиркизна, гранатна и смеђе-љубичаста (развијен падобран).

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

7. VII. 1960. — За 300 годишњицу Карте Генерал Летер Офиса: 3 п. љубичаста (весник на коњу, монограм Чарлса II и краљица Јелисавета у овалу); 1/3 зелена (краљица Јелисавета и испод ње поштански рог и круна).

ВЕНЕЦУЕЛА

1) — VI. 1960. — Нове вредности за серију „Главна пошта у Каракасу“: 25 ц. жута; 30 ц. светло-плава; 40 ц. опекаста.

2) 15. VI. 1960. — За стогодишњицу смрти географа Аугуста Кодаци све марке с истом његовом сликом: а) за обичну пошту: 5 ц. зелена и тамно-зелена; 15 ц. сива и црна; 20 ц. тиркизна и тамно-плава; 45 ц. јоргованаста и љубичаста; — б) за вазд. пошту: 5 ц. жута и смеђе-жута; 10 ц. смеђа и сепија; 25 ц. сива и црна; 30 ц. плава и плаво-црна; 50 ц. смеђе-црвена и смеђа; 70 ц. смеђе-маслинаста и тамно-маслинаста.

ВИЈЕТНАМ ЈУЖНИ

7. VII. 1960. — Пропагандне марке за развој пољопривреде, са сликом модела једног пољског добра: 0.50 д. плава; 1 д. зелена; 3 д. неранцаста; 7 д. јоргованасто-ружичаста.

2) 1. VIII. 1960. — За Националне дане против туберкулозе: 3 + 0.50 д. зелена и црвена.

ВИЈЕТНАМ СЕВЕРНИ

1) 19. V. 1960. — Блок са сликом Хо-Ши-Мина, кога деца дарују цвећем; Величина блока 59 × 85 мм.

2) 7. VII. 1960. — За отварање II народне скупштине: 12 ксу маслинаста и жута.

ГАБОН

2. VII. 1960. — За ваздушну пошту: 200 Ф С. Ф. А.

ГАНА

15. VIII. 1960. — За олимпијске игре у Риму; 4 марке вишебојне: 3 п. и 6 п. са сликом руке једног атлете с олимпијском бакљом; 1/3 и 2/6 са сликом тркача на старту.

ГВИНЕЈА ПОРТУГАЛСКА

25. VI. 1960. — За 500 годишњицу смрти Дон Хенрика Мораепловца: 2.50 Е. јоргованаста и вишебојна (са његовом сликом).

ГОРЊА ВОЛТА

5. VIII. 1960. — За Дан прокламовања независности: 25 Ф. црна, мрка и црвена, са сликом заставе, урођеника и урођенице пред неким насељем, са пригодним текстом.

ГРЧКА

12. VIII. 1960. — За XVII олимпијаду у Риму: 20 л. плава, смеђе-црвена и сива (светски мир); 50 л. црна и смеђе-црвена (олимпијска ватра); 70 л. зелена, смеђе-црвена, сива, маслинаста и црна (полагање заклетве такмичара); 80 л. светло-смеђа, смеђе-црвена и црна (браће маслинове гранчице); 1 Д. смеђе-црвена, црна, светло-плава и смеђе-жута (церемонија уласка у стадион); 1.50 Д. неранцаста, смеђе-црвена и црна (скок); 2.50 Д. плаво-сива, смеђе-црвена, црна и плаво-љубичаста (бацање диска); 4.50 Д. жута, смеђе-црвена, црна и сиво-љубичаста (пешачка трка); 5 Д. плаво-зелена, смеђе-црвена, црна и зелена (бацање копља); 6 Д. јоргованаста, смеђе-црвена и црна (дељење награда, крунисање победника); 12,50 Д. опекаста, црна, смеђе-црвена и жута (тријумфални повратак победиоца).

ДАНСКА

1) 16. VIII. 1960. — За X скупштину комитета за Европу Светске здравствене организације (О. М. С.): 60 о. плава са сликом мајке с одојчетом.

2) 19. IX. 1960. — Марка „Европа“: 60 о. плава.

ДАХОМЕЈ

1. VIII. 1960. — Приликом прокламовања независности издата једна марка са сликом

првог министра Хуберта Мага: 85 Ф. мрка, смеђа и црвена.

ЕГИПАТ

23. VII. 1960. — За XVII олимпијске игре у Риму: 5 м. опекаста (ногOMET); 5 м. смеђа (кошарка); 5 м. зелено-маслинаста (дизање терета); 10 м. црвена мачевање; 10 м. сива (веслање); 30 м. љубичаста (јахање); 35 м. плава (пливање).

ЕКУАДОР

1) 5. VIII. 1960. — За XI интерамеричку конференцију издато 9 марака с истом вредношћу, с различитим сликама: 1 С. плава и маслинаста (владина палата); 1 С. црна и љубичаста (парламент); 1 С. љубичаста и сиво-плава (министарство спољних послова); 1 С. плава и светло-плава аеропорт у Квиту); 1 С. љубичаста и карминаста (мост на улазу у Квито); 1 С. црна и жуто-маслинаста (благајна за осигурање); 1 С. љубичаста и смеђе-црвена (хотел „Квито“); 1 С. црна и карминаста (централни универзитет); 1 С. плава и смеђе-жута (католички универзитет).

2) 19. VIII. 1960. — Две нове вредности за вазд. пошту: 1.30 С. смеђа (мост преко Хамба); 2 С. смеђа и светло-смеђа (жел. мост преко Амбата).

3) — VIII. 1960. — Кантонални грбови, за вазд. пошту; све вишебојне: 40 ц. (грб кантона Пангуа); 60 ц. (грб кантона Пујили); 70 ц. (грб кантона Саквазили); 1.30 С. грб (кантона Латакунта).

ЕТИОПИЈА

14. VI. 1960. — За II конференцију независних афричких земаља у Адис-Абеби издате су 3 вредности: 20 ц. цинобер и зелена; 80 ц. цинобер и љубичаста; 1 Т. цинобер и гранатана.

ЗЕЛЕНИ РТ

25. VI. 1960. — За 500 годишњицу смрти Дон Хенрика Морепловца, са његовом сликом: 2 Е. смеђа, неранцаста и зелена.

ИЗРАЕЛ

1) 31. VIII. 1960. — За израелску нову 5721 годину: 7 аг. вишебојна (краљ Саул); 25 аг. вишебојна (краљ Давид); 40 аг. вишебојна (краљ Соломон).

2) 31. VIII. 1960. — За стогодишњицу рођења Теодора Херцла; са његовом сликом: 2 баг. тамно-смеђа (Херцл на прозору).

ИНДИЈА

1) 9. V. 1960. — За успомену на песника Маруф ел Расафи: 10 ф. смеђа. Марка је требала да изиђе још 1959 године; ради тога је година поништена и претискана нова — 1960.

2) 22. VI. 1960. — За успомену на Калидазу, песника и драматурга; две вредности с различитим сликама сцена из његових дела: 15 нп. сива; 1.03 P. смеђа и жута.

ИНДИЈА ПОРТ.

25. VI. 1960. — За 500 годишњицу смрти Дон Хенрика Морапловца: 3 E. јоргованаста и вишебојна (са његовом сликом).

ИНДОНЕЗИЈА

17. VIII. 1960. — Серија марака за редовне потребе; 4 вредности са различитим сликама пољопривредних производа: 25 с. зелена (чајни цбун); 30 с. плава (какао); 75 с. црвена (дрвеће каучука); 1.15 P. љубичаста (пиринчане).

ИРАК

14. VII. 1960. — За II годишњицу револуције: 6 ф. светло-зелена, златна и црвена (знак војске); 10 ф. зелена, плава и ружичаста (гробница незнаног војника); 16 ф. јоргованаста, плава и ружичаста (као 10 ф.); 18 ф. ултрамарин, златна и црвена (као 6 ф.); 30 ф. опекаста, златна и црвена (као 6 ф.); 60 ф. смеђа, плава и ружичаста (као 10 ф.).

ИРАН

1) 7. VII. 1960. — Спомен марка на посету јорданског краља Хусеина: 6 P. вишебојна, са сликама иранског и јорданског владоца у посебним оквирима.

2) — VII. 1960. — За пропаганду скаутизма издате 2 вредности с различитим сликама: 1 P. зелена; 6 P. плава, сепија и жута.

ИРСКА

19. IX. 1960. — Марке „Европе“: 6 п. смеђа 1/3 плава.

ИСЛАНД

19. IX. 1960. — Марке „Европе“: 3 Кр. зелена; 5.50 Кр. плава.

ИТАЛИЈА

1) 5. VII. 1960. — Три нове вредности типа „Сикаруског новца“ на малом формату: 30 Л. смеђе-жута; 40 Л. ружичасто-јоргованаста; 70 Л. зелена.

2) 23. VII. 1960. — За стогодишњицу рођења истраживача Виторија Ботега: 30 Л. смеђа (слика његове статуе у Парми).

ЈАПАН

1) 15. VII. 1960. — Аmano-Хашидате, мост створен природом, једно од три чуда у Јапану: 10 јена зелена и азурна.

2) 1. VIII. 1960. — Национални парк Ашизури: 10 јена зелена, окераста и гранатна.

3) 30. VIII. 1960. — За 75 годишњицу емиграције првих Јапанаца на Хаваје: 10 јена са сликом дуге на небу над океаном.

КАМБОЏА

29. VIII. 1960. — Издање „Дело Сангкума“: 2 P. зелена, плава и окерасто-неранцаста; 3 P. зелена и смеђе-јоргованаста (брана Шуксар); 4 P. црвена, љубичаста и зелена; 10 P. ултрамарин, зелена и смеђе-маслинаста (пиринчано поље); 25 P. карминаста и црвено-неранцаста.

КЕНИЈА

1. X. 1960. — Нова серија марака за редовну пошту; на свим маркама лик краљице Јелисавете у овалу: а) мали формат: 5 ц. зе-

лено-плава (сисал); 10 ц. маслинаста (памук); 15 ц. јоргованасто-смеђа (кафа); 20 ц. ружичаста (антилопа); 25 ц. маслинаста (нојеви); 30 ц. неранцаст (газеле); 40 ц. тиркизна (ђавоља риба); 50 ц. јоргованасто-сива (зебра); 65 ц. жуто-маслинаста (леопард); — б) велики формат: 1 Ш. љубичаста и јоргованасто-ружичаста (кактус и планина Кенија); 1/30 смеђа и опекаста (водопади и нилски коњи); 2 Ш. плава и тиркизна (планина Килиманџаро и жирафе); 2/50 маслинаста и плаво-зелена (неко гранато дрво и носорог); 5 Ш. ружичаста и јоргованаста (планина Рувензорт, кратерско језеро и кактуси); 10 Ш. тамно зелена маслинаста (кратер, биволи и слоновии); 20 Ш. карминаста и љубичаста (краљица Јелисавета, усправни формат марке).

КИНА

1) 30. VII. 1960. — За III национални конгрес књижевника и уметника у Пекингу две вредности с различитим сликама: 4 ф. зелено-жута, црвена, сепија и ружичаста (црвена застава); 8 ф. бледо-плава, смеђе-жута и црвена.

2) 15. VIII. 1960. — За 15 годишњицу ослобођења Кореје; две марке исте вредности с различитим сликама: 8 ф. црвена, жута, зелена, плава и љубичаста (заставе Кине и Сев. Кореје изнад једне вазне с цвећем); 8 ф. плава, сива, црвена и црна (крилати коњ).

КИПАР

1) 16. VIII. 1960. — Серија марака од 15 вредности из 1955 године са претиском у плавој боји „Кипарска република“ на грчком и турском: 2 м. смеђа; 3 м. плаво-љубичаста; 5 м. неранцаста; 10 м. зелена и смеђа; 15 м. плаво-сива и смеђе-жута; 20 м. ултрамарин и смеђа; 25 м. зелено-плава; 30 м. карминаста и црна; 35 м. зелено-плава и неранцаста; 40 м. смеђа и зелена; 50 м. смеђа и плаво-зелена; 100 м. зелена и ружичасто-јоргованаста; 250 м. смеђе-љубичаста и тамно-плава; 500 м. јоргованаста и сиво-плава; 1 Л. сиво-плава и смеђе-црвена.

2) 16. VIII. 1960. — Серија спомен марака за независну републику Кипар; три вредности с истом сликом карте острва: 10 м. смеђа и зелена; 30 м. ултрамарин и плава; 100 м. љубичаста и зелено-црна.

КОЛУМБИЈА

1) 16. VI. 1960. — За 150 годишњицу рођења Абрахама Линколна: а) за обичну пошту: 20 ц. ружичасто-јоргованаста и црна; — б) за вазд. пошту: 40 ц. смеђа и црна; 60 ц. црвена и црна.

2) 16. VII. 1960. — За 150 годишњицу независности: а) за обичну пошту: 5 ц. зелена и неранцаста (лице и наличје новца од 2 реала из 1811 године); 20 ц. јоргованасто-ружичаста, жрта, зелена и тиркизна (грб од Санта Круз); 20 ц. смеђе-маслинаста и јоргованасто-ружичаста (дом Флорера, колевка републике); — б) за вазд. пошту: 5 ц. зелена, јоргованаста, жута и црвена (грб Картагене); 5 ц. љубичаста и сепија (Ј. Камашо, Ј. Т. Лозани и Ј. М. Пеј); 35 ц. сива, жута, плава и црвена (национална застава); 60 ц. опекаста и резеда (А. Росило, А. Вилавиценојо и Ј. Каиседо); 1 П. црвена и зелено-сива (Б. Алварес и Ј. Гутierrez); 1.20 П. ултрамарин и индиго (споменик Ј. А. Галану); 1.30 П. неранцаста и црна (Број 1 периодичног часописа „La Bagatela“ из 1811 г.); 1.45 П. резеда, жута, плава и црвена (као 35 ц.); 1.65 П. зелена и сепија (А. Санто, Ј. А. Гомез и Лч Меја); — в) за експресна писма: 1 П. смеђа, жута, плава и црвена (као 35 ц. под б); 1 П. љубичасто-ружичаста и љубичасто-сива (као 50 ц. под а); 50 ц. гранатна, жута, зелена и тиркизна (грб Санта Круз); 50 ц. зелена, јоргованаста, жута и црвена (као 5 ц. под б).

3) 29. VII. 1960. — Нове вредности за ваздушну пошту, с истом сликом аеродрома у Боготи: 60 ц. цинобер и сиво-љубичаста; 1 П. плава и сива.

4) 25. VIII. 1960. — Религиозна издања: а) за обичну пошту: 10 ц. (св. Исидоро на једној фарми); 20 ц. (Божић); — б) за вазд. пошту: 35 ц. (св. Исидоро).

КОРЕЈА ЈУЖНА

1) 3. VIII. 1960. — За 75 годишњицу корејанске школе: 40 хв. јоргованасто-ружичаста и зелено-жута (некадашње поордишно васпитање и данашња школа).

2) 15. VIII. 1960. — За 15 годишњицу ослобођења: 40 хв. окераста, тиркизна и гранатна (Корејанац са заставом и Корејанка која пали буктињу).

3) 20. VIII. 1960. — Прва седница при отварању парламента: 40 хв. плаво-сива (седница парламента).

4) 25. VIII. 1960. — За XVII олимпијаду у Риму издате 2 марке: 20 хв. плава, смеђа и црвенкаста (дизање терета); 40 хв. плава, смеђа и индиго (амблем олимпијаде и поглед на Нам Дае Мон).

КОРЕЈА СЕВЕРНА

1) 8. IV. 1960. — Марке за редовну пошту са сликама разног воћа: 5 ј. светло-плава, љубичаста, зелено-жута и маслинаста; 5 ј. светло-плава, зелено-жута, смеђе-маслинаста и светло-маслинаста; 5 ј. плаво-љубичаста, смеђа, зелено-црна и маслинаста; 10 ј. неранцаста, црвена, зелена и маслинаста; 10 ј. ружичаста, смеђа, зелена и жута.

2) 22. IV. 1960. — За 90 годишњицу рођења В. И. Лењина: 10 ј. љубичаста (Лењинов портрет).

3) 8. V. 1960. — За 50 годишњицу Међународног дана жена: 5 ј. пурпурна и бледо-пурпурна (жене разних раса); 10 ј. „елена и неранцаста (мајка са дететом у колевци).

КОСТАРИКА

— VII. 1960. — За Конгрес организације америчких држава (О. Е. А.) у Сан-Јозе-у издато 5 марака за вазд. пошту: 25 ц. црна и вишебојна (трака са скраћеницом О. Е. А.); 35 ц. вишебојна (ланчић око скраћенице О. Е. А.); 55 ц. јоргованаста, жута и тиркизна (песница); 5 ц. вишебојна (заставе америчких нација); 10 ц. вишебојна (карта Костарике и заставе). — Сем тога и један блок са сликом скраћенице ОЕА, незупчан и негумиран, са рубом од застава 21 америчке нације.

ЛАОС

1) 1. VII. 1960. — За пропаганду туризма, за вазд. пошту: 9.50 к. смеђе-маслинаста, плава и љубичаста (жарка равница); 12 к. зелено-маслинаста, смеђа, љубичаста и смеђе-црвена (водопади Фафанг-Шампасак); 15 к. зелено-жута, јоргованаста и смеђе-бронзана (воловска запрега); 19 к. зелено-жута, маслинаста, смеђе-црвена и наранцаста (пеизаж).

2) 9. VII. 1960. — За олимпијске игре у Риму: 20 ц. јоргованасто-ружичаста, плава и црна.

ЛИБАН

1) 20. VIII. 1960. — За дане мајке и деце: 20 П. црвена и жута (дете); 60 П. плава (мајка и дете).

2) — VIII. 1960. — Исте марке под 1) са доплатком: 20 + 10 П. и 60 + 15 П.

3) — VIII. 1960. — Серија марака за редовну пошту са сликом генерала Шехаба: 0.50 П. тамно-зелена; 2.50 П. маслинаста; 5 П. зелено-жута; 7.50 П. црвена; 15 П. плава; 50 П. љубичаста; 100 П. смеђа.

ЛИХТЕНШТАЈН

1) 19. IX. 1960. — Марка „Европе“ са сликом у виду саћа: 50 ц. светло-зелена, плава љубичаста, жута и црвена.

2) 19. IX. 1960. — Четврти део серије „Дрвеће и жбуње Лихтенштајна“: 20 ц. окерастосепаја (буква); 30 ц. црвено-јоргованаста (смрека); 50 ц. плаво-зелена (бор).

3) 19. IX. 1960. — Нова вредност редовне серије: 75 ц. тамно-окераста (сељанка с руковом жита).

ЛУКСЕМБУРГ

19. IX. 1960. — Марке „Европа“: 2.50 Ф. плаво-зелена и светло-зелена; 5 Ф. јоргованасто-ружичаста и плаво-зелена.

МАДАГАСКАР

1) 29. VII. 1960. — Са сликом претседника Циранана, „оца независности“: 20 Ф. мрка, црвена и зелена.

2) 29. VII. 1960. — Марка под 1) с претиском „+ 10“.

МАЂАРСКА

1) 25. VI. 1960. — Портрети знаменитих људи: 60 ф. (Ото Херман, мађарски научник); 60 ф. (Бетовен, немачки музичар); 60 ф. (Ф. Мор, мађарски писац).

2) 21. VIII. 1960. — За XVII олимпијаду у Риму: 10 ф. плава, смеђе-жута и црна (вела); 20 ф. неранцаста, смеђе-жута и црна (борба песницама); 30 ф. јоргованаста, смеђе-жута и црна (стрелац); 40 ф. жута, смеђе-жута и црна (бацач диска); 50 ф. ружичаста, смеђе-жута и црна (играчице с лоптом); 60 ф. зелена, смеђе-жута и црна (бацање копља); 1 Фт. смеђе-љубичаста, смеђе-жута и црна (јахање); 1.40 Фт. плаво-љубичаста, смеђе-жута и црна; 1.70 Фт. светла смеђе-жута, смеђе-жута и црна (борба сабљама); 2 + 1 Фт. ружичаста, смеђе-жута и црна (римска вучица); 3 Фт. сива, смеђе-жута, црвена, зелена, плава и црна (мађарски олимпијски знак). — Сем тога издат је и један блок са сликом римске вучице и олимпијске ватре: 10 Фт. плава, окераста, црвена, зелена и црна.

МАКАО

25. VI. 1960. — За 500 годишњицу смрти Дон Хенрика Морепловца издата једна марка с његовом сликом: 2 П. жута, смеђа и зелена.

МАЛАКА

19. IX. 1960. — За XV међународни конгрес за истраживања издате 2 вредности с истом сликом: 6 с. смеђа и зелено-маслинаста; 30 с. плава и зелено-маслинаста.

МАЛЕДИВИ

1) — VIII. 1960. — За XVII олимпијаду у Риму издате 8 вредности: 2, 3, 5, 10, 15, 25, 50 л. и 1 Р.

2) — IX. 1960. — За Избегличку годину издато 8 вредности с истом сликом избеглице под заштитом две руке: 2, 3, 5, 10, 15, 25, 50 л. и 1 Р.

3) — IX. 1960. — Дефинитивна серија од 11 вредности са различитим сликама: 2 л. јоргованасто-ружичаста (гробница султана); 3 л. светло-зелена (царинарница); 5 л. светло-смеђа (шкољке); 6 л. плава (стара краљевска палата); 10 л. карминаста (пут ка мошеји); 15 л. тамно-смеђа (палата); 25 л. пурпурна (нова владина палата); 50 л. сива (палата претседник министарства); 1 Р. неранцаста (краљевска гробница); 5 Р. тамно-плава (друга краљевска гробница); 10 Р. тамно-зелена (лука).

МАЛЕЗИЈА — ЈОХОРЕ

19. VIII. 1960. — Нове вредности за редовну пошту: 4 ц. сепија и 50 ц. ултрамарин и црна — са различитим сликама и са сликом султана Исмаила у овалу.

МЕКСИКО

28. VI. 1960. — Две марке за успомену на посету Филателистичког друштва из Чикага: а) за обичну пошту: 10 ц. смеђа и зелена (Фр. Модеро); — б) за вазд. пошту: 20 П. смеђа и бледо-зелена (Мексико); — обе с претиском пригодног текста.

МОЗАМБИК

25. VI. 1960. — За 500 годишњицу смрти Дон Хенрика Морепловца издата марка с његовим портретом: 5 Е. вишебојна.

МОНГОЛИЈА

— VIII. 1960. — За XVII олимпијаду у Риму издато 8 вредности с различитим сликама: 5 м. цинобер, плава, сива и зелено-плава; 10 м. љубичаста, сива и жута; 15 м. зелено-плава, сива и цинобер; 20 м. слезаста, сива и лаванда; 30 м. окераста, сива и зелена; 50 м. кобалт, сива и зелена; 70 м. зелена, сива и љубичаста; 1 Т. ружичаста, сива и зелена.

НЕМАЧКА ЗАП.

1) 8. VIII. 1960. — За олимпијаду 1960: 7 пф. смеђа (хрвање); 10 пф. зелена (надметање у трчању); 20 пф. црвена (бацачи диска и копља); 40 пф. плава (трка на колима).

2) 6. IX. 1960. — За хиљадугодишњицу рођења германских епископа св. Бернарда (960—1022) и св. Годехарда (960—1038): 20 пф. црвена (две епископске митре и 2 укрштена штапа изнад катедрале у Хилдесхајму).

НЕМАЧКА — БЕРЛИН

15. IX. 1960. — Добротворна серија марака с доплатком у корист феријалног фонда берлинске деце: 7 + 3 пф. смеђа (дечко на прозору); 10 + 5 пф. смеђа и зелена (ученица); 20 + 10 пф. смеђа и црвена (девојчица у брдима); 40 + 20 пф. плаво-црна и плава (дечко на плажи).

НЕМАЧКА ИСТ.

1) 28. VII. 1960. — За 250 годишњицу порцеланске мануфактуре у Мајсену издато 5 вредности са сликама разних израђевина: 5 пф. плава и неранцаста (маскирани играч); 10 пф. плава и зелена (здела маркирана са 2 сабље и са годинама 1710 и 1960); 15 пф. плава и љубичаста (видра); 20 пф. плава и црвена (лончар); 25 пф. плава и жуто-маслинаста (суд за кафу).

2) 3. VIII. 1960. — За Међународни бициклички шампионат 2 вредности с различитим сликама, са доплатком: 20+10 пф. црвена, сепија, плава, црна, жута и зелена (бициклиста на точку у почасној мајици); 25+10 пф. плаво-љубичаста, сива и сепија (такмичари пред циљем).

3) 29. VIII. 1960. — За јесењи сајам у Лајпцигу: 20 пф. црвена и сива (нова опера у Лајпцигу); 25 пф. плава и сива (извозни продукти Источне Немачке).

4) 8. IX. 1960. — Једна марка са сликом споменика депортације у Сахсенхаузену; 20+10 пф. црвена.

5) 19. IX. 1960. — За XIV шаховску олимпијаду у Лајпцигу: 10+5 пф. зелена (топ); 20+10 пф. црвена (коњ); 25+10 пф. плава (краљ).

НЕПАЛ

11. VI. 1960. — За 41 годину краља Махендре, са његовим портретом: 1 Р. јоргованасторужичаста.

НИГЕРИЈА

1. X. 1960. — Четири марке за прокламовање независности: 1 п. црвена и црна (федерални сенат); 3 п. плава и црна (урођеник у чамцу); 6 п. зелена и смеђа (федерални велики суд); 1/3 плава и неранцаста (карта Африке, голуб и буктиња).

НИКАРАГУА

— —. 1960. — Три марке за ваздушну пошту из ранијих издања с претиском „X Aniversario (Club Filatelico) S. J. — C. R.“: 2 Ц. карминаста (ОУН); 2.50 Ц. плава (битка на Ривасу); 3 Ц. зелена (Изабела).

НОВА ГВИНЕЈА ХОЛ.

1. IX. 1960. — Добротворна серија марака с доплатком у корист социјалних дела, 4 вредности са сликама разних лептира: 5+5 ц. сиво-плава, црна, жута и зелена; 10+5 ц. ружичаста, тамно-смеђа и плава; 25+10 ц. жута, тамно-смеђа и црвено-неранцаста; 30+10 ц. зелена, тамно-смеђа и тамно-зелена.

НОВИ ЗЕЛАНД

1) 10. VIII. 1960. — Добротворна серија марака од 2 вредности са разним сликама птица: 2+1 п. светло-смеђа и плава; 3+1 п. тамно-смеђа и неранцаста.

2) 1. IX. 1960. — Нова вредност марака за редовне потребе: 9 п. црвена и плава (застава).

НОРВЕШКА

1) 27. VIII. 1960. — У част норвешке морнарице: 20 о. сива (викиншка лађа); 25 о. зелена (средњовековна трокатарка); 45 о. црвена

(трокатарка из XIX века); 55 о. жута (брод за транспорт петролеја); 90 о. плава (преко-океански брод).

2) 19. IX. 1960. — Марка „Европа“: 90 о. плава.

НОРФОЛК

20. VI. 1960. — Две нове вредности редовне серије: 5 п. љубичаста (нека биљка); 8 п. црвена (црвени хибикус).

ПЕРУ

25. VIII. 1960. — За VI национални еухаристички конгрес: 50 ц. плава, карминаста и црна (крст); 1 С. сиво-црна, азурна, жута, црвена и јоргованаста (крст и путир).

ПОЉСКА

1) 15. VI. 1960. — За XVII олимпијаду у Риму: 60 гр. плава (бацање диска); 60 гр. карминаста (пешачка трка); 60 гр. љубичаста (бициклизам); 60 гр. зелена (трка на коњу); 2.50 Зл. плава олимпијска музика; 2.50 Зл. смеђа (боксовање); 2.50 Зл. црвена (скакање); 2.50 Зл. зелена (олимпијска ватра).

2) 15. VII. 1960. — За 550 година Грунвалдске битке (1410 године): 60 гр. тамно-смеђа (гробни споменик пољског краља Владислава Јагелонца у катедрали замка Вавел у Кракову); 90 гр. тамно-маслинаста (део споменика грунвалдске битке); 2.50 Зл. сива (слика Јана Матејко „Грунвалдска битка“).

ПОРТУГАЛИЈА

1) 18. VII. 1960. — За стогодишњицу рођења оца Груза, две марке с истом његовом сликом: 1 Е. смеђа и 4.30 Е. плаво-зелена.

2) 18. VII. 1960. — За 400 годишњицу универзитета Евора, 3 вредности са истом сликом универзитетског печата: 50 ц. плава и светло-плава; 1 Е. смеђе-црвена и жута; 1.40 Е. јоргованасто-црвена и ружичаста.

3) 4. VIII. 1960. — За 500 годишњицу смрти инфанта Хенрика Морепловца: 1 Е. плава, црвена и златна (грб); 2.50 Е. плава, зелена и златна (каравела); 3.50 Е. црна, црвена и плава (Хенриков портрет); 5 Е. зелена, плава, црна и златна (Хенрикова девиза); 8 Е. зелено-маслинаста, сиво-плава и златна (барка); 10 Е. црна, кестењаста и златна (карта Сагреса и рта Св. Винцента).

РИЈУ-КИЈУ

20. IX. 1960. — Четири вредности за редовну пошту са сликама играча: 1 ц. жута, црна, црвена, љубичаста и сива (Мунјуру); 2 1/2 ц. плава, љубичаста, црвена и сива (Инохабушј); 5 ц. црна, љубичаста и сива (Хатомабуши); 10 ц. црна, црвена и сива (Ханафу).

РОДЕЗИЈА И НИЈАСАЛАНД

17. V. 1960. — Пуштање у рад Карибске бране; 6 вредности с различитим сликама: 3 п. маслинаста и неранцаста; 6 п. смеђе-жута и смеђа; 1 С. зелена и сиво-плава; 1 С. 3 п. плава и смеђе-жута; 2/6 смеђе-црвена и неранцаста; 5 С. тиркизна и љубичаста. На свим маркама је у горњем десном углу слика краљице Јелисавете у овалу.

РУМУНИЈА

1) 15. V. 1960. — За успомену на први совјетски брод с херметичном кабином: 55 б. плава и сива.

2) — —. 1960. — За олимпијске игре у Риму 6 различитих вредности зупчаних и незупчаних: 20 б. (пливање); 40 б. (гимнастика жена); 55 б. (скок у вис); 1 Л. (боксовање); 1.60 Л. (кајакаштво); 2 Л. (ногOMET).

3) — —. 1960. — Блокови: 5 Л. (олимпијска ватра и део стадиона); 6 Л. незупчани (као 5 Л.).

4) 15. VI. 1960. — Дани авијације и 50 годишњица првог лета Аурела Влаицу: 10 б. жута и сепија (А. Влаицу и његов први авион); 20 б. неранцаста и сепија (А. Влаицу у униформи за летење и његов први авион); 35 б. црвена (санитетски авион); 40 б. плаво-љубичаста (авион за пољопривредну службу); 55 б. плава (авијатичар); 1.60 Л. плава, зелена и жута (аеропорт у Букурешту); 1.75 Л. плава, зелено-жута, сепија и црвена (спортски аеромитинг).

5) 20. VI. 1960. — За III конгрес румунске радничке партије: 55 б. пурпурна (радник испред укрштеног српа и чекића).

6) 11. VI. 1960. — Серија марака за редовну пошту: а) за обичну пошту: 3 б. јоргованасто-ружичаста (ђак); 5 б. маслинаста (електрична локомотива); 10 б. љубичасто-сива (брана); 20 б. светло-сива и љубичаста (минер); 30 б. црвено-неранцаста (лекар); 35 б. црвена (текстилна индустрија); 40 б. окераста (уметност и култура); 50 б. плаво-љубичаста (дечји вртић); 60 б. зелено-жута (сељак); 65 б. плава и сива (дрвна индустрија); 75 б. маслинаста (елеватори); 1 Л. црвена (атомски реактор); 1. 20 Л. тамно-сива (рафинерија петролеја); 1.50 Л. јоргованаста (индустрија гвожђа); 1.55 Л. плава и зелена (инсталација); 1.60 Л. плаво-љубичаста (спорт); 1.75 Л. јоргованасто-ружичаста и смеђа (брикетница); 2 Л. маслинаста и смеђа (грађење путева); 2.40 Л. љубичаста (хемичар); 3 Л. плаво-сива (радио и телевизија); — б) за вазд. пошту: 3.20 Л. плава (аеропут у Букурешту).

С.А.Д.

1) 17. VI. 1960. — Једна вредност за редовне поште са сликом Санта Фе: 1 1/4 ц. тиркизна.

2) 4. VII. 1960. — Застава са 50 звезда: 4 ц. плава и црвена.

3) 19. VII. 1960. — За стогодишњицу локалне поште „Пони експрес“: 4 ц. смеђа (поштоноша на коњу).

4) —. VIII. 1960. — Пропагандна марка за конзервацију земљишта у С.А.Д.: 4 ц.

5) 26. X. 1960. — Још једно издање „Шампиона слободе“ са сликом Карла Густава Емила Манерхајма, маршала и претседника Финске: 4 ц. плава и 8 ц. црвена, плава и окераста.

СССР

1) 30. V. 1960. — „Главни градови аутономних република“: 40 к. плава (Батум).

2) 1. VI. 1960. — За интернационални дечји дан 4 марке вишебојне: 10 к. (деца из осам раса); 20 к. (на пољском добру); 25 к. (зимске игре); 40 к. (у зоолошком врту).

3) 4. VI. 1960. — За 40 годишњицу карелиске аутономне републике, с претиском три црвене линије на марци од 40 к. зелено-плавој са сликом Петрозаводска.

4) 17. VI. 1960. — За пуштање космичког брода (15 маја): 40 к. љубичаста и црвена.

5) 17. VI. 1960. — За Први међународни конгрес за атомску контролу у Москви, са земаљском куглом и са скраћеницом I.F. A. C. и са пригодним текстом на њој: 60 к. сепија и жута.

6) 20. VI. 1960. — У спомен песника Косте Хетагурова: 40 к. плаво-сива, смеђа и смеђе-маслинаста.

7) 24. VI. 1960. — Нова вредност серије главних градова аутономних совјетских република: 40 к. (Чебоксари).

8) 28. VI. 1960. — За седмогодишњи план две вредности с различитим сликама: 25 к. црна и плава; 40 к. смеђе-црна и црвена.

9) 15. VII. 1960. — За масовну индустријску производњу две вредности са различитим сликама: 40 к. зелена и 40 к. јоргованаста.

10) 16. VII. 1960. — Серија марака посвећених главним градовима балтичких совјетских република: 40 к. плава, црвена и зелена (Вилна); 40 к. светло-плава, ултрамарин, црвена и сиво-смеђа (Рига); 40 к. плава и црвена (Талин).

11) 2. VIII. 1960. — За 20 годишњицу молдавске совјетске републике: 40 к. смеђа, зелена, црвена и жућкаста (главни град Кишињев).

12) 1. VIII. 1960. — За XVII олимпијаду у Риму: 5 к. смеђе-црна, зелена и жута (пешачка трка); 10 к. смеђе-црна, жута и плава (хрвање); 15 к. смеђе-маслинаста, зелена, неранцаста и жута (кошарка); 20 к. смеђе-маслинаста, црвена и жута (дизање терета); 25 к. смеђе-жута, ружичаста, црвена, црна и сиво-плава (боксовање); 40 к. смеђе-маслинаста, јоргованаста и смеђа (гимнастика); 40 к. смеђе-маслинаста, јоргованаста и смеђа (пливање); 40 к. ултрамарин, плаво-сива и смеђа (мачевање); 60 к. зелено-црна, тиркизна, зелена и неранцаста (кајакаштво) и 1 Р. смеђа, азурна и јоргованаста (јахање).

САН МАРИНО

1) 27. VIII. 1960. — Три блока за XVII олимпијаду у Риму, у којима су груписане марке објављене у „Филателисти“ бр. 7—8: Први блок облика усправног правоугаоника са 4 марке: 1, 2, 60 и 3 Л. тамно-зелене, смеђе-црвене и смеђе боје; — други блок облика положеног правоугаоника од 6 марака: 15, 80, 25, 5, 125 и 110 Л. зелене, смеђе-црвене, сепија и смеђе боје; — трећи блок облика усправног правоугаоника састављен од 4 марке: 10, 20, 40 и 4 Л. црвене, ружичасте, смеђе и сепија боје.

2) 27. VIII. 1960. — За XII филателистички дан у Сан Марину: а) за обичну пошту: 30 Л. вишебојна; — б) за вазд. пошту: 125 Л. вишебојна.

СВ. ТОМАС И ПРЕНС

25. VI. 1960. — За 500 годишњицу смрти Дон Хенрика Морепловца издата једна марка с његовом сликом: 10 Е. шкриљаста и вишебојна.

СУДАН

1) 25. VIII. 1960. — За XVII олимпијаду у Риму издате 3 вредности с истом сликом фудбалера, суданског грба и олимпијских прстенова: 15 м. плава, 55 м. зелена и 3 П. жута.

2) 6. IX. 1960. — За V светски пумарски конгрес: 15 м. сива, 30 м. плава, 55 м. зелено-сива.

СУРИНАМ

1) 1. VII. 1960. — За Дан слободе издате 2 вредности с различитим сликама: 10 ц. црна, смеђа, црвена и жута (застава); 15 ц. жута, црвена, плаво-зелена и сребрна (грб).

2) — VIII. 1960. — За XVII олимпијаду у Риму издато 5 вредности с различитим сликама: 8+4 ц. сива, смеђе-црвена и црна; 10+5 ц. неранцаста, смеђе-црвена и сепија; 15+7 ц. љубичаста, смеђе-жута и црна; 20+10 ц. зелена, смеђе-црвена и црна; 40+20 ц. зелена, смеђе-црвена и црна.

ТАЈЛАНД

1) — VIII. 1960. — За пропаганду против лепре, са сликом храма Ват Арун под једним луком: 50 ст. ружичаста; 2 Б. плаво-љубичаста.

2) — VIII. 1960. — За Успомену на V светски шумарски конгрес у Ситлу: 25 с. (слон пред шумом).

ТИМОР

25. VI. 1960. — За 500 годишњицу смрти Дон Хенрика: 4.50 Е. вишебојна.

ГРИНИТЕ И ТОБАГО

19. IX. 1960. — Нова серија марака за редовну пошту: 1 ц. црна и жућкаста (споменик Ципријанија); 2 ц. светло-плава (краљичина

дворана); 6 ц. црвена (трезори); 8 ц. зелено-жута (гувернерова резиденција); 10 ц. јоргованаста (болница у Сан Фернанду); 12 ц. опекаста (рафинерија петролеја); 15 ц. неранцаста (чапља); 25 ц. плава и јоргованасто-ружичаста (ибис); 35 ц. црна и зелена (терско језеро); 50 ц. плава, жута и зелена (мошеја); 60 ц. црвена и зелено-црна; 1.20 Д. плава, жута, црвена и црна (птица мушица); 4.80 Д. зелена и плава (карта Тринита и Тобага).

ТУНИС

1) 9. VIII. 1960. — За IV арапски извиднички слет: 10 м. зелена; 25 м. црвена, смеђа и зелена; 30 м. зелена, љубичаста и гранатна; 40 м. црна, плава и црвена; 60 м. плава, јоргованаста и смеђа.

2) 25. VIII. 1960. — За XVII олимпијске игре у Риму: 5 м. маслинаста и сепија; 10 м. плава, зелена и јоргованаста; 15 м. ружичаста и јоргованасто-ружичаста; 25 м. тиркизна и плаво-сива; 50 м. зелена и ултрамарин.

3) 29. VIII. 1960. — За V светски конгрес шумарства у Вашингтону: 8 м. вишебојна; 15 м. зелена; 25 м. љубичаста, зелена и црвена; 50 м. зелена и смеђа.

ТУРСКА

1) 4. VII. 1960. — Седма серија главних окружних градова у Турској; 13 марака мањег формата истих мањих вредности и 13 марака већег формата истих већих вредности: 5 к. ружичасто-јоргованаста (Самсун); 5 к. сепија (Сирт); 5 к. плаво-сива (Синопа); 5 к. зелена (Сивас); 5 к. тиркизна (Такирдаг); 5 к. црвена (Токат); 5 к. љубичаста (Трабзон); 5 к. неранцаста (Тунцели); 5 к. смеђа (Урфа); 5 к. маслинаста (Улак); 5 к. црвено-јоргованаста (Ван); 5 к. ружичасто-карминаста (Јозгат); 5 к. плава (Зонгулдак); 20 к. јоргованаста (Самсун); 20 к. сепија (Сирт); 20 к. плаво-сива (Синопа); 20 к. зелена (Сивас); 20 к. плаво-зелена (Такирдаг); 20 к. црвена (Токат); 20 к. љубичаста (Трабзон); 20 к. црвено-неранцаста Тунели); 20 к. смеђа (Урфа) 20 к. сиво-маслинаста (Усак); 20 к. црвенкасто-јоргованаста (Ван); 20 к. црвена (Јозгат); 20 к. плава (Зонгулдак).

2) 16. VIII. 1960. — За прокламацију кипарске републике: 40 к. плава и ружичаста (Ататурков трг у Никозији); 105 к. зелено-жута, плава и жута (карта Кипра).

3) 22. VIII. 1960. — За XVI скупштину Међународног савета жена: 30 к. јоргованаста и жута (глоб); 75 к. тиркизна и сива (жене и птичје гнездо).

4) 25. VIII. 1960. — За олимпијске игре у Риму: 30 к. зелена (ногOMET); 30 к. црна (кошарка); 30 к. плаво-зелена (хрвање); 30 к. љубичаста (скок у вис); 30 к. смеђе-жута (јахање).

У.Н.

1) 29. VIII. 1960. — Две марке посвећене V светском конгресу шумарства у Вашингтону, с истом сликом на обема маркама са стилизованим дрветом с амблемима ОУН и ФАО: 4 ц. и 8 ц.

2) 24. X. 1960. — За XV годишњицу УН биће издате 2 марке с истом сликом: 4 ц. плава и 8 ц. црна. Сем тога биће издат и један блок с обема маркама.

УРУГВАЈ

7. VI. 1960. — За Светску избегличку годину: а) за обичну пошту: 10 ц. плава и црна; — б) за вазд. пошту: 60 ц. карминаста и црна.

ФИЛИПИНИ

1) 4. VII. 1960. — За 14 годишњицу независности издате 3 вредности, израђене од

ранијих марака с претисцима нових вредности: 1 ц. на 18 ц. плава; 5 ц. на 18 ц. црвена; 10 ц. на 18 ц. плава и жута; 10 ц. на 18 ц. плава.

2) 29. VII. 1960. — За 50 годишњицу Друштва против туберкулозе издате две марке: 5 ц. жута, зелена, црвена и златна; 6 ц. плава, црвена и златна.

ФИНСКА

1) 26. VII. 1960. — За XII конгрес Међународне геодетско-геофизичке уније: 10 Mk. са сликом глобуса и геодетског инструмента; 30 Mk. са сликом глобуса и стилизованог цртежа поларне светлости.

2) 3. IX. 1960. — О 60 годишњици председника финске републике Кеконена издата је једна марка од 30 Mk. с његовом сликом.

3) 19. IX. 1960. — Марке „Европа“: 30 Mk. и 40 Mk.

4) 13. X. 1960. — За 150 годишњицу рођења Уна Сигнеуса, педагога издата је једна марка од 30 Mk.

ФОРМОЗА

1) 27. VI. 1960. — Пропагандна марка за службу „Фонопост“: 2 Д. наранџаста.

2) 30. VI. 1960. — Нове вредности за редовну пошту: 3 ц. наранџаста; 10 ц. љубичаста; 20 ц. ултрамарин; 40 ц. смеђа; 1. 40 Д. зелена; 2 Д. маслинаста.

3) 1. VIII. 1960. — Нова вредност за редовну пошту: 0.5 ц. жуто-маслинаста.

4) 4. VIII. 1960. — Четири марке са сликама главних дела разних старих кинеских мајстора-сликара: Вел Јена, Хан Кана, Хсиао Јинга и Монк Хул Шунга; све су многобојне: 1 Д. (Коњаници В. Јена); 1.40 Д. (Коњушар и коњи Х. Кана); 1.60 Д. (Цвеће и птице Х. Јинга); 2 Д. Мандаринова патка М. Х. Шунга).

5) 20. VIII. 1960. — Активност омладине; две вредности: 50 ц. тамно-зелена (застава и спортски и војни симболи); 3 Д. опекаста (застава и др. симболи).

6) 29. VIII. 1960. — За V светски шумарски конгрес: а) марке: 1 Д., 2 Д. и 3 Д.; — б) блок са све три марке.

ФРАНЦУСКА

1) 17. IX. 1960. — Марке „Европа“ са цртежом финског уметника Пенти Рахикенера, који је употребљен и за друге издаваче ових марака: 0.25 Ф. тамно и светло зелена; 0.50 Ф. црвена и ружичаста.

2) 24. IX. 1960. — Марка са сликом базилике у Лизије-у: 0.15 Ф.

ХАИТИ

1) 5. VII. 1960. — „Алфабетизација“; марке с претиском доплатака у црвеној или црној боји: а) за обичну пошту: 10+20 ц. наранџаста и зелена; 10+30 ц. наранџаста и зелена; 50+20 ц. љубичаста и карминаста; 50+30 ц. плава и црна; 1 Т+20 ц. зелена и црвена; 1 Т+30 ц. зелена и црвена. — Прве и треће марке су са црвеним, а друге и четврте са црним претиском.

2) 18. VIII. 1960. — За XVII олимпијад у Риму: а) за обичну пошту: смеђе-црна и наранџаста (парада шампиона на атинским играма 1896 године у оквирићу и олимпијска ватра); 20 ц. плава, црвена и љубичаста (бачач диска и олимп. стадион у Риму); 50 ц. зелена и смеђе-жута (П. де Кубертен у оквиру и тркачка стаза); 1 Т. смеђа и светло-плава (атински стадион); — б) за вазд. пошту: 50 ц. пурпурна и смеђе-жута (као 50 ц. под а); 1.50 Т. јоргованасто-ружичаста и зелено-жута (као 20 ц. под а); 2.50 Т. сиво-маслинаста

и ружичасто-јоргованаста (као 10 ц. под а); — в) блок од 1 Т. под а) и од 2.50 Т. под б), незупчан.

3) 9. IX. 1960. — За XVII олимпијад у Риму марке под 2) с претиском доплатака: а) за обичну пошту: 50+25 ц. зелена и смеђе-жута; 1 Т.+25 ц. смеђа и светло-плава; — б) за вазд. пошту: 50+25 ц. пурпурна и смеђе-жута; 1.50 Т.+25 ц. црвена и зелено-жута.

ХОЛАНДИЈА

1) 18. VII. 1960. — За Светску годину душевног здравља народа: 12 ц. смеђе-црвена (портрет Ј. Л. К. Шредера ван дер Колка, холандског психијатра); 30 ц. плаво-црна (портрет Ј. Вејера, хол. хуманисте).

2) 19. IX. 1960. — Марке „Европа“: 12 ц. карминаста и жута; 30 ц. плава и жута.

ХОНГКОНГ

20. VI. 1960. — Две нове вредности редовне серије: 65 ц. сива и 1.30 Д. плава са црвеним натписом; обе са сликом краљице Јелисавете.

ЧЕХОСЛОВАЧКА

1) 25. VII. 1960. — За трећи петогодишњи план: 10 х. црна и зелена (кула за спуштање и извлачење у руднику Сталин у Острави); 20 х. смеђе-црвена и плава (електр. централа у Ходонину); 30 х. сиво-плава и ружичаста (фабрика гвоздених израђевина и висока пећ Кл. Готвалда у Кунчицама); 40 х. зелено-маслинаста и јоргованаста (ескаватор); 60 х. плава и жута (рафинерија нафте).

2) 23. VIII. 1960. — „Велике годишњице“ у 1960 години, са сликама знаменитих људи: 10 х. сива и црна (В. Корнел, правник, поводом 500 годишњице његовог рођења); 20 х. смеђа и црвена (Карел Чапек, књижевник, поводом стогодишњице његовог рођења); 30 х. светло-ружичаста (Хана Квапилова, славна уметница, поводом стогодишњице њеног рођења); 40 х. сива и зелена (Оскар Недбал, композитор); 60 х. светло-плава (О. Острчил, композитор).

3) 28. VIII. 1960. — За Први светски шампионат акробатске авијације у Братислави: 60 х. љубичаста и плава (изврнут авион при акробацији).

4) 20. IX. 1960. — За успомену на прокламовање новог социјалистичког устава: 30 х. црвена и плава (књига устава и жена која претставља Чехословачку).

5) 20. IX. 1960. — Две пригодне марке: за Дан чехословачке штампе 30 х. тамно-смеђа и црвена и за 40 годишњицу дневника „Руде право“ 60 х. тамно-плава и црвена.

6) 20. IX. 1960. — Поводом 15 годишњице од оснивања Светске федерације радничких синдиката: 30 х. плава и жута (планиглоб с маслиновом гранчицом и с пригодним текстом).

7) 9. X. 1960. — За филател. изложбу у Братислави (24. IX. до 9. X. 1960) две марке за вазд. пошту: 1.60 Кч. тамно-плава и сива (поштански дилижанс, авион и грб Братиславе); 2.80 Кч. тамно-зелена и светло-плава (поглед на Братиславу са националним спомеником Славин и хеликоптером изнад града).

ШВАЈЦАРСКА

19. IX. 1960. — Марке „Европа“ 30 ц. цинобер и 50 ц. ултрамарин.

ШВЕДСКА

1) 22. VIII. 1960. — За стогодишњицу рођења Густава Фродинга, шведског песника, 2 вредности с истом сликом: 30 о. смеђа и 140 о. зелено-маслинаста.

ШПАНИЈА

16. VIII. 1960. — Канонизација св. Јована Рибере, 2 марке с његовом сликом: 1 П. неранцаста; 2.50 П. јоргонасто-ружичаста.

ПАЖЊА ФИЛАТЕЛИСТИМА

Од једног пријатеља филателисте добили смо ове податке о пригодним жиговима објављеним у листу „Јутро“ од 6. VII. 1939 употребљеним на пошти Марибор 2. VII. 1939.

За пошту Метлика: Министарство пошта дозволило је жигосање свих поштанских пошиљака на пошти Метлика 8, 9 и 10 јулија 1939 црвеним жигом поводом отварања Соколског дома у Метлици.

За Марибор: Поводом табора словенских „фантов ин деклет“ употребљаван жиг у црвеној боји на пошти Марибор 2; то је био редован жиг бр. 4.

Молимо пријатеље филателисте, који имају ове жигове у оригиналу, да нам их пошаљу на увиђај и копирање ради објаве у часопису; исти ће им се за најкраће време вратити с накнадом поштарине за учињене пошиљке.

Исто тако бићемо захвални и оним пријатељима, који нам буду послали детаљније податке о овим жиговима.

Нарочита захвалност пријатељу који нам је обратио пажњу на ове објаве у листу „Јутро“!

Адреса Уредништва: Београд. Ул. Војводе Драгомира Бр. 25.

ПРОДАЈА СТАРИХ ГОДИШТА „ФИЛАТЕЛИСТЕ“

Продајна цена је, закључно са 155 годином, са попустом од 50% од цена отштампаних на 2 страни корица сваке свеске часописа.

Комплети се продају по цени:

За 1959 годину	35 динара
„ 1950 „	90 „
„ 1952 „	170 „
„ 1954 „	120 „
„ 1955 „	125 „
„ 1956 „	370 „
„ 1957 „	360 „
„ 1959 „	720 „

И појединачни бројеви продају се с одговарајућим попустом.

Не могу се посебно продавати појединачни бројеви:

Из 1949 године: бр. 1—4

Из 1952 године: бр. 4

Из 1953 године: бр. 3

Из 1956 године: бр. 3—4 и 5—6

Из 1957 године: бр. 3—4, 5—6 и 11—12

Из 1958 године: бр. 3—4

Из 1960 године: бр. 3—4

Нема више на продају (исцрпљене резерве):

Из 1951 године: бр. 1

Из 1953 године: бр. 1—2

Из 1958 године: бр. 1—2

па према томе нема више за продају ни комплекта за ове три године.

ОГЛАСИ

CENE OGLASA

Pola strane	6.000.— din.
Cela strana	10.000.— din.
Cetvrtina strane	3.500.— din.
Osmina strane	2.500.— din.
Šesnaestina strane	1.000.— din.

ANNONCES :

1/1 page	US \$	30.—
1/2 page	US \$	15.—
1/4 page	US \$	10.—
1/8 page	US \$	6.—
1/16 page	US \$	3.—

MALI OGLASI: Svaki započeti red 20 din.
Najmanje 100 dinara

MASSENWARE — KOLIČINKE. Jugoslavije, kao i celog sveta kupujem. Plaćam dobre cene. — **KRAKOVSKI ALAJOŠ** Bačka Topola, Pošt. fah 47.

Suche ernstest Tauschpartner. — **OSWALD GÖHLERT.** Neuhausen/Erzgebirge Gartenbaubetrieb. DDR.

Tražim razmenjivača maraka sa Jugoslavijom. Korespondencija na nemačkom, engleskom, mađarskom. **SZABO LASZLO.** Bekescsaba. Szent Laszlo 4. Mađarska.

Kupujem — međam ФДЦ-коверте са жигом првог издања „Знаменити људи I“, „Фауна I“, „Илинден“, „ОУН I“ и од 1945—1950. — **БОГДАН ДИМИТРИЈЕВИЋ.** Огњена Прице 41 — Београд.

Kupujem — međam коверте са пригодним жигом. — **БОГДАН ДИМИТРИЈЕВИЋ.** Огњена Прице 41 — БЕОГРАД

Kupujem prigodne žigove stare Jugoslavije i FNRJ na čistim neadresiranim kovertama i dopisnicama. — **Dragan Medvedović,** Zagreb I. Gajdekova 18.

ECHANGE! Desire 300 timbres 1 à 10 du même. Yougoslavie, Tchecoslovaquie, Hongrie, Istrie, Trieste, URSS, Albanie, Bulgarie, Roumanie. Je donne 300 timbres oblitérés de Belgique, Espagne, Portugal, Angola, Mozambique et Scandinavie. — **DELNEUVILLE.** 62 Rue César Franck. Liège. Belgique.

TRAŽI RAZMENU! **TEODOR ŠEBO.** Gajova ul. 3. Bratislava. Československo. — Kor. franc., nema., česki, slovanski, Mađarski.

PONIŠTENE ČETVERCE i veće ensamble FNRJ maraka tražim i to br. 17, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 51, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 74, 75, 83, 84, 89, 90, 91, 95, 97, 101, 103, 127, 129, 135, 141, 142, 143, 186, 190, 191, 192, 193, 196, 197, 202, 203, 204, 213, 215, 219, 220, 228, 229, 230, 231, 232, 234, 239, 241, 243, 245, 251, 252, 253, 254, 255, 257, 258, 259, 272, 273, 274, 276, 277, 278, 279, 280, 306, 307, 382, 383, 386, 387, 423, 424, 425, 428 — brojevi po katalogu JUGOFILATELIJE 1960.

Milan K. **IVANOVIĆ,** Šumatovačka ulica 101, BEOGRAD

TRAŽE RAZMENU:

СЕМЕН ЈАКОВЛЕВИЋ КАЉУЖИН. — Москва. Центр. Сретенски булевар бр. 6. кв. 32 — жели размену чистих целих серија по Цумштајну.

КИСЕЛЕВ Ф. И. — СССР. Москва, В-296, Ленински проспект 67, кв. 124 — жели размену: тражи чисте југословенске.

ДЕРБИШАЛИЈЕВ ТОКОН. — Советскаја 91 кв. 3, ФРУНЗЕ, Киргиз. ССР.

А. ГОЛУЗЕВ. — Ул. Сороклет. Октабра 212, ФРУНЗЕ. Киргиз. ССР. Кор. руски.

СЕРГЕИ МИХАИЛОВИЧ ФЕИГИН. — Ул. Ленинградска 10, кв. 16. НОВОРОД. СССР. — Тражи етикете са шибица.

Želi vezu s podružnicom ili pojedincem **M. EHRLICH.** — Bad Godesberg. Grabenstr. 30.

ZAWADA JOSEF. — Andrychow. — Ul. SZEWska 585. Woj. Krakow. Polska — želi jugoslovenske za polske.

HELUUT REUSS. — Zella — Mehlns/Thür. Rodenbachstr. 77. DDR. Frankaturtausch. Kor. nem. i engl.

WEREMKO EDUARD. — Lopiennik Gorny. Pow. Krasnystaw Lubel. Polska za jugoslovenske nudi spanske i spanskijh kolonija.

MILAN ŠADEK. — VYŠKOV na Morave. Smetan. nab. 523. Czechoslovakia.

POSOLDA JOSEF v Mezihore 9. Praha 8. Liben. Czechoslovakia — traži jugoslovenska za ČSR.

KARLHEINZ SCHUMANN. — Friedensweiler 16. MAGDEBURG ost — DDR. Kor. nem.

KLAUS DONSER. — Stalinhalle 345. HALLE-SAALE S 11, DDR, dečak. Kor. nem.

GERHARD FRIEDRICH. — Friedensweiler 15. MAGDEBURG. Ost. DDR. Kor. nem.

JOACHIM BERGMAN — Leipzigerstr. 19. MACHERN bei LPZG. Kor. nem.

DIETMAR ULBRICHT. — AM Schindenberg 11, SEIFFEN. DDR. Kor. nem.

KLAUS MÜLLER. — Kreinitz 8, Über Riesa. DDR. Kor. nem.

STANISLAW KURZAWA. — Piastowska 36/8. WROCLAW. Polska. Kor. fr., nem.

KURT GLÖDE. — Bucherstr. 44, NÜRNBERG. Kor. nem.

HRAZSKY JOSEF. — u Libenskeho Pivovaru 1026/27. PRAHA VIII. Kor. nem.

JUREK ROSANSKY. — Bierutow, Ul. 1 Maja 3. Pow. Olesnica, Sl. woj. Wroclaw. Polska. Kor. rus., pol. esper.

JOZEF SAVINSKI — WARSZAWA 22, skrytka pocztowa 144 — Kor. polski, ruski, czeski.

PRETPLATA za celu godinu 720 dinara **ABONNEMENT** par an: \$ 3,5; — Frs. 1000; — L 1,5; — DM 15. **PRETPLATA** se šalje na račun Uredništva kod Komunalne banke grada Beograda 101-704-5-289

Cena dvobroja Din. **120**

NOVOSADSKA FABRIKA KABELA

Novi Sad

Radnička 2-4 Jugoslavija

Telephone: 21-61

43-54

43-58

**Nous produisons:
Conducteurs isolés**

Fils et câbles nus, en cuivre et en aluminium

Fils de dynamo, ronds, profils avec soie, coton, papier et glace

Barres, profils et tubes en cuivre

Barres, profils et tubes au laiton

Alliages de cuivre

Alliages de plombe

Alliages de nickel

Métaux blancs

Câbles en acier

NOVOSADSKA FABRIKA KABELA

Novi Sad

Radnička 2-4 Jugoslavija

Telephone: 21-61

43-54

43-58

**Manufactures following Articles of
First class quality:**

Insulated conductors

Bear copper transmission lines

Insulated dynamo wires

Copper ropes

Copper and brass tubesbars and shapes

Special bronzes

Phosphorous copper

Steel ropes

White metal and other

Metal compositions for bearings.